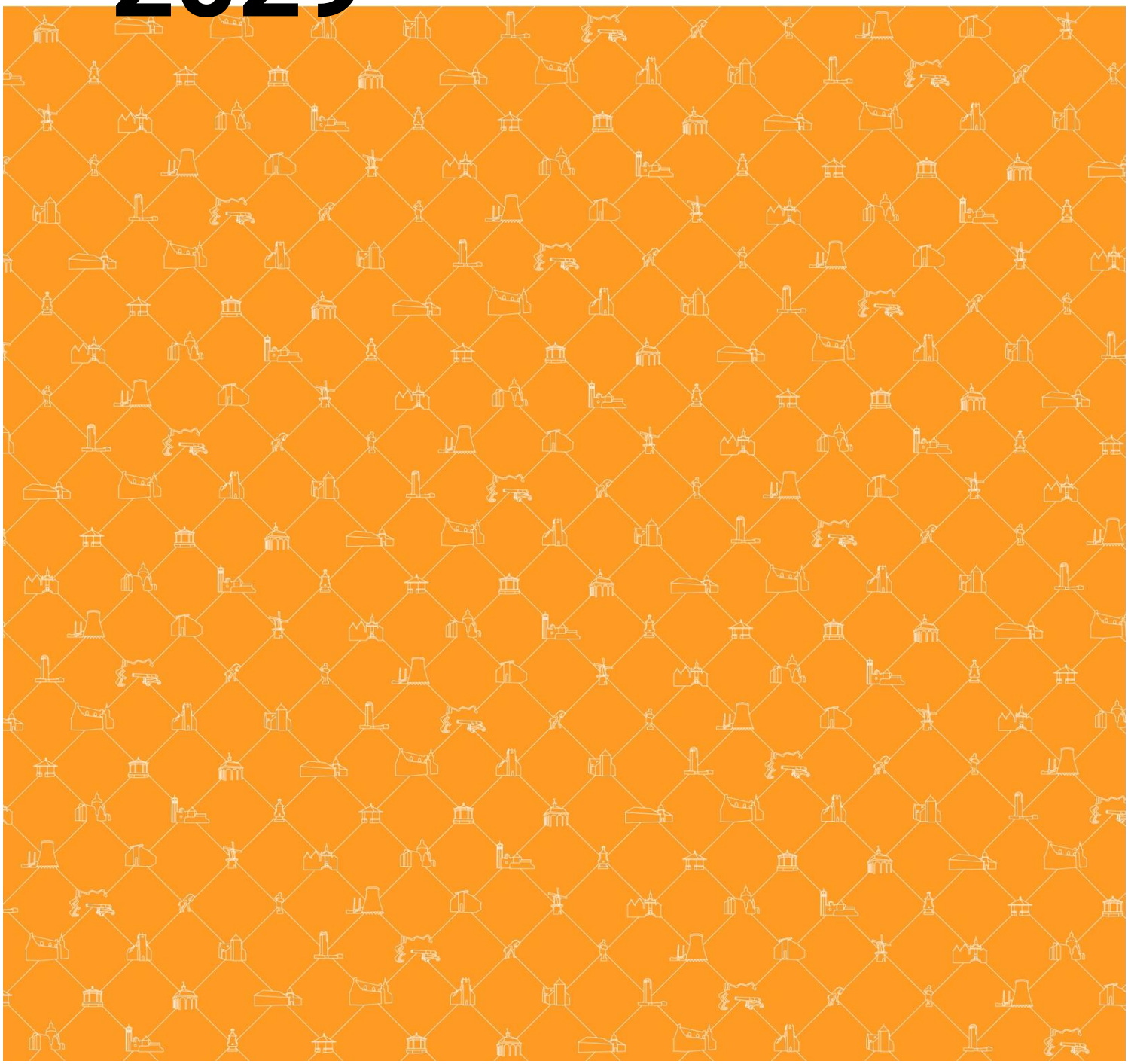
Gemeente
Geertruidenberg

Begroting 2026-2029

Gemeente
Geertruidenberg

Gemeente Geertruidenberg

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **3**

Inleiding **7**

Voorwoord 7

In één oogopslag **12**

BIO (Begroting in een oogopslag) 12

Programma 1 Opgave Leefbaarheid **13**

1.1 Wat willen we bereiken? 13

1.1.1 Verbeteren sociale cohesie 13

1.1.2 Verhogen participatie en eigenaarschap 14

1.1.3 Verbeteren (fysieke aspecten) openbare ruimte 15

1.1.4 Verhogen van veilige woon- en werkomgeving 15

1.1.5 Verbeteren bereikbaarheid 16

1.1.6 Stimuleren vergroening 17

1.2 Wat gaan we daar voor doen? 18

1.2.1 Integraal wijkgericht werken 18

1.2.2 Samen sterk in uw buurt 18

1.2.3 Meerjarig duurzame inrichting van de openbare ruimte 18

1.2.4 Duurzame koppelkansen bij projecten in 2025 19

1.2.5 Veiligheid in de openbare ruimte 19

1.3 Wat mag het kosten 19

Programma 2 Opgave Duurzaamheid **22**

2.1 Wat willen we bereiken? 22

2.1.1 Een energieneutraal en fossielvrij Geertruidenberg in 2050 of eerder 22

2.1.2 Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 duurzaam 23

2.1.3 Een circulair Geertruidenberg in 2050 23

2.1.4 Een klimaatbestendig Geertruidenberg in 2050 of eerder 24

2.2 Wat gaan we daar voor doen? 25

2.2.1 Energietransitie 25

2.2.2 Duurzame mobiliteit 26

2.2.3 Circulaire economie 26

2.2.4 Klimaatbestendigheid 27

2.3 Wat mag het kosten? 27

Programma 3 Opgave Mens en Zorg **30**

3.1 Wat willen we bereiken? 30

3.1.1 Inwoners zijn en blijven vitaal 30

3.1.2 Inwoners zijn (financieel) redzamer 31
3.1.3 Meer sociale cohesie in de lokale samenleving 32
3.1.4 Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak 32
3.1.5 Houdbare basisondersteuning 33
3.2 Wat gaan we daar voor doen? 33
3.2.1 Bewust (samen)leven 34
3.2.2 Werken met talent 34
3.2.3 Gelukkig opgroeien 35
3.2.4 Financieel zelfredzaam 36
3.2.5 Vrije inloop 36
3.2.6 Transformatie sociaal domein 36
3.3 Wat mag het kosten? 37

Programma 4 Opgave Wonen 45

4.1 Wat willen we bereiken? 45
4.1.1 Creëren woonruimte naar behoefte 45
4.1.2 Verbeteren, bewaken en behouden van balans 46
4.1.3 Regie pakken op woningmarkt 47
4.1.4 Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met inwoners en stakeholders 47
4.2 Wat gaan we daar voor doen? 48
4.2.1 Woonruimte naar behoefte 48
4.2.2 Verbeteren, bewaken en behouden balans 48
4.2.3 Regie op de woningmarkt 48
4.2.4 Ontwikkelingen in samenspraak met inwoners en stakeholders 49
4.3 Wat mag het kosten? 49

Programma 5 Opgave Economie en Toerisme 51

5.1 Wat willen we bereiken? 51
5.1.1 Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren 51
5.1.2 Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder 52
5.1.3 De gemeente is gastvrij naar bewoners en bezoekers 52
5.2 Wat gaan we daar voor doen? 52
5.2.1 Verbeteren vestigingsklimaat 52
5.2.2 Circulaire, duurzame & innovatieve economie 53
5.2.3 Gastvrij naar bezoekers 53
5.3 Wat mag het kosten? 54

Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening 56

6.1 Wat willen we bereiken? 56
6.1.1 We hebben inzicht in de toekomstscenario's van de gemeente op korte en lange termijn 56

6.1.2 Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid 56
6.1.3 Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit 57
6.1.4 Verbeteren van de kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van de dienstverlening 57
6.1.5 Wij zijn dichtbij en weten nog beter wat er speelt in de gemeente 58
6.1.6 We betrekken onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer dan voorheen bij zaken die hen raken 58
6.2 Wat gaan we daar voor doen? 58
6.2.1 Klaar voor de toekomst 59
6.2.2 Betrouwbaar, toegankelijk en inclusief 59
6.2.3 Kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van onze dienstverlening 59
6.2.4 Klantgerichtheid, we zijn dichtbij en weten wat er speelt 60
6.2.5 Betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bij zaken, we doen het samen 60
6.3 Wat mag het kosten? 61

Programma 7 Opgave Financiën en Organisatie 63
7.1 Wat willen we bereiken? 63
7.1.1 We zorgen voor een sluitende begroting met ruimte voor tegenslagen 63
7.1.2 We hanteren vastgestelde, waaronder ook wettelijke, objectieve indicatoren en ratio's 64
7.1.3 We ontsluiten de P&C-producten voor iedereen en op een eenvoudige manier .. 64
7.1.4 We streven meer inzicht in de (financiële) voortgang van alle opgaven na 64
7.1.5 We zorgen ervoor dat de bestedingen rechtmatig worden gedaan 64
7.2 Wat gaan we daar voor doen? 65
7.2.1 Lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgave zijn geformuleerd 65
7.2.2 Inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren 65
7.3 Wat mag het kosten? 65

Algemene dekkingsmiddelen 70

Paragrafen 73
Paragraaf A - Lokale heffingen 73
Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 82
Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen 88
Paragraaf D - Financiering 93
Paragraaf E - Bedrijfsvoering 96
Paragraaf F - Verbonden partijen 100
Paragraaf G - Grondbeleid 103
Paragraaf H - Wet open overheid (Woo) 104
Paragraaf I - Donge oevers 105
Paragraaf J - Powerport 106

Financiële bijlagen 108
Uitgangspunten meerjarenbegroting 2026-2029 108
Overzicht Programma, taakvelden-meerjarig 109
Overzicht Taakvelden 112
EMU-saldo 114
Investeringsplan 2026-2029 115
Overzicht Reserves en voorzieningen 118
Incidentele baten en lasten 124
Structurele mutaties in reserves 125
Balans 125

Inleiding

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2026 inclusief de Meerjarenramingen over 2027 tot en met 2029 van de gemeente Geertruidenberg. Met de nodige maatregelen, bezuinigingen, ombuigingen en gebruik makend van de mogelijkheid om een deel van de Vrije Algemene Reserve te mogen inzetten als structureel dekkingsmiddel is het gelukt om voor 2026 en 2027 een reële en structureel sluitende begroting aan te bieden. Voor de jaren 2028 en verder staan we nog wel voor een aanzienlijke financiële uitdaging. Voor de jaren na 2027 hebben wij nog geen concrete oplossingen, maar geven wel een aantal opties of mogelijkheden mee.

Naast de financiële uitdagingen zien we ook grote opgaven op ons afkomen. De deelname aan Powerport, de verbeteringen aan de A27 en Knooppunt Hooipolder, de dijkversterking Wilhelminakanaal, Amer en Dongen (WAD) en de ombuigingsopgave binnen het sociale domein zijn opgaven waar we de komende jaren fors op gaan inzetten.

We nemen u in deze begroting mee in de kansen die we pakken, de ambities die we realiseren en de maatregelen die hiervoor nodig zijn. Hoewel het een uitdaging blijft om de begrotingen voor de komende jaren sluitend te houden of te krijgen, blijven we onze ambities zoveel mogelijk nastreven.

Onzekerheid blijft
De financiële onzekerheid blijft. Voor de jaren 2026 en 2027 heeft de Voorjaarsnota van het Rijk ons op weg geholpen. In structurele zin is het echter niet de hele oplossing. Feitelijk is het ravijnjaar verschoven van 2026 naar 2028. Vanaf 2028 ontstaan tekorten die met name veroorzaakt worden doordat de Algemene Uitkering € 1,5 miljoen lager is en in 2029 zelfs € 1,9 miljoen lager.
Ingrijpen is noodzakelijk om voor de toekomst financieel in balans te zijn. Er is bewust gezocht naar oplossingen die inwoners zo min mogelijk raken. De gemeente blijft doen wat is beloofd maar wel op een andere efficiëntere manier. We willen dat onze gemeente een fijne plek blijft voor iedereen. Juist in deze uitdagende tijden blijven we bouwen aan wat echt belangrijk is. Dat vraagt om lef, creativiteit en samenwerking. Niet alles kan meer op de oude manier, maar met elkaar kunnen we wèl vooruit.

We moeten beseffen dat de begroting 2026-2029 gebaseerd is op de huidige kennis en van vele factoren afhankelijk is. Immers blijft de onzekerheid over ontwikkelingen die zich op globaal niveau afspelen en hun weerslag hebben op onze samenleving.

Evenals voorgaande jaren is het nog steeds onzeker of het Rijk nog stappen gaat zetten. De uitslag van de verkiezingen (oktober 2025) en de formatie van een nieuw kabinet zal bepalend zijn. Vooralsnog wordt het begrotingsadvies van de VNG gevolgd. De VNG roept op om voor 2026 en 2027 de begroting sluitend te maken, maar de effecten van de kortingen en het "tering naar de nering zetten" transparant weer te geven.

Sociale omgeving
De gemeente moet de komende jaren veel veranderen in zorg, jeugd, welzijn en werk. Dat is nodig omdat regels veranderen, de kosten stijgen en we voorzieningen betaalbaar en klaar voor de toekomst willen houden. Daarom is het ook nodig dat mensen eerst zelf of met hun omgeving een oplossing zoeken voor problemen. Lukt dat niet, dan kunnen zij hulp vragen bij de huisarts, een maatschappelijk werker of organisaties. Pas als dat niet genoeg is, kan de gemeente helpen.

We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien. Daarom werken we samen met partners aan het nieuwe Stevig Lokaal Team (SLT). Dit team helpt gezinnen bij vragen over opvoeden, geld, school of gezondheid. In 2026 bekijken we welke aanpak het beste werkt. Vanaf 2027 gebruiken we de goede ideeën bijna overal in jeugdzorg.

Voor inwoners die ondersteuning zoeken, komt er een nieuwe dagbesteding. Ook verbeteren we beschermd wonen, maatschappelijke opvang en verbouwen we de vrouwenopvang.

We investeren samen met scholen in goede gebouwen. Binnen een paar jaar komt er een nieuwe gymzaal bij de Hoge Waai. Ook werken we aan het Hart van de Wijk in Raamsdonksveer-Noord. Hier komen de scholen De Radonkel, De Ruif en De Schoof en het wordt een plek voor de hele buurt. Sport en gezondheid krijgen ook aandacht.

Extra middelen gaan naar jeugdbescherming, wijkplannen, wijkbijeenkomsten en vaste wijkregisseurs. Samen met de regio werken we aan jeugdzorg en ondersteuning naar werk. Zo bouwen we stap voor stap aan een gezonde, veilige en betrokken gemeente.

Samen met onze inwoners en ondernemers moeten we manieren vinden om de gemeenschap sterker te maken. Bijvoorbeeld door bestaande en nieuwe initiatieven in de buurt verder te ontwikkelen. De gemeente en haar partners kunnen dit niet alleen. Daarvoor is de hulp van inwoners hard nodig. We investeren dus ook in activatie van de inwoners zelf.

De komende jaren wordt veiligheid nóg belangrijker. We zetten ons daar extra voor in en werken samen met de politie, brandweer, zorgorganisaties en buurtteams.

Fysieke omgeving
Voor de opgave Powerport staat 2026 in het teken van duidelijkheid. Het college zet volop in op de leefbaarheid van en rond het Amergebied. Dat doen we zoveel mogelijk samen met inwoners en belanghebbenden.

Op het gebied van economie en toerisme ligt onze focus bij het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Steeds meer bedrijven kunnen niet verduurzamen en/of groeien vanwege netcongestie. Samen met ondernemers onderzoeken we of een energiehub realiseerbaar is. Met de inzet van parkmanagement willen we een collectief op de bedrijventerreinen realiseren en projecten ondersteunen die bijdragen aan een circulaire en duurzame economie.
Verder werken we in het Economisch Platform Geertruidenberg samen aan de economische opgaven met de ondernemerscollectieven VOG, KHN en ZLTO. Ook staan we Geertruidenberg Maritiem bij met het uitvoeren van het maritieme programma.

Rijksmonumenten de Watertoren en De Schattelijn worden omgevormd naar een hotel, het toeristische overnachtingsaanbod wordt hiermee flink uitgebreid. Om bezoekers te faciliteren realiseren we een toeristisch overstappunt als startpunt om onze mooie regio met de fiets of wandelend te verkennen. En we gaan het Halvezolenlijntje beter beleefbaar maken.

Onze ambitie voor voldoende en passende woonruimte blijft onverminderd hoog. We zetten ambtelijke capaciteit efficiënt in en vragen een realistische bijdrage van ontwikkelaars. We betrekken onze inwoners bij woningbouwprojecten.

Organisatie en dienstverlening
In 2025 is het organisatieplan waarin de visie op de organisatie, de sturing en inrichting van processen zijn beschreven uitgerold in de organisatie. In 2026 zullen we verder werken aan de implementatie van dit plan.

De ontwikkeling van de organisatie, de ambities en de uitvoering van wettelijke taken vraagt om versterking van de formatie. We investeren op het gebied van o.a. sport, Wet open overheid, privacy, contractmanagement en HR. Tegelijkertijd benutten we kansen voor meer efficiency, zodat middelen optimaal worden ingezet.
Ook in 2026 investeren we in het aantrekken van de juiste mensen. We investeren in onze medewerkers door opleidingen en trainingen. Het HR beleid is gericht op het aantrekken en behouden van medewerkers.

We blijven werken aan het verder verbeteren van onze dienstverlening. Onze website is voor inwoners en ondernemers het belangrijkste online dienstverleningskanaal. We willen graag dat het kanaal aansluit bij de behoeften van onze inwoners en ondernemers. Hiervoor hebben we in 2025 de webvisie vernieuwd en starten we in 2026 met de implementatie van de nieuwe website.

Verder blijven we scherp kijken naar de kostenbeheersing in de gemeentelijke organisatie. We richten ons op een samenstel van maatregelen die zowel gaan over bestaande werkwijzen en processen als ondersteunende systemen.

Verloop Begrotingsaldo 2026 - 2029

De meerjarenbegroting 2026 – 2029 is tegelijkertijd met de Najaarsnota 2025 opgesteld. De Najaarsnota 2025 bevat de mutaties van de Tussenrapportage 2025-2 (Turap 2025-2) waaronder de meicirculaire 2025. De structurele doorwerking van de mutaties in de Turap 2025-2 zijn opgenomen in de begroting 2026 – 2029.

In de begroting 2026 – 2029 zijn de gebruikelijke ontwikkelingen op het terrein van personeel, ontwikkeling kapitaallasten, mutaties in gemeentelijke belastingen en heffingen, autonome ontwikkelingen in het sociaal domein en overige administratieve en autonome mutaties opgenomen. Al deze financiële mutaties worden gerekend tot bestaand beleid (autonome en/ of wettelijke ontwikkelingen). Tot slot vindt de vertaling van het gewijzigde of nieuwe beleid plaats die is gebaseerd op de kadernota en de nadien ontstane inzichten.

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen het financieel perspectief geschetst. Meer gedetailleerde informatie over de mutaties treft u in de programma's of paragrafen aan.

(bedragen x € 1.000)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Begroting 2026 - 2029 na Turap 2025-1 inclusief tussentijdse raadsbesluiten	4.423 N	5.102 N	5.307 N	5.307 N
Beleidswijzigingen, Autonome ontwikkelingen en overige mutaties				
Ontwikkelingen personeel inclusief doorwerking CAO en inclusief bestuur	865 N	856 N	856 N	856 N
Ontwikkelingen kapitaallasten bestaande investeringen 2025	89 N	538 N	729 N	694 N
Ontwikkelingen kapitaallasten actualisatie investeringen 2026-2029	321 V	511 V	686 V	392 V
Algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2025	5.126 V	4.885 V	3.432 V	3.203 V
Ontwikkelingen jeugdzorg, Impulsen benodigd voor het realiseren van de opgave kostenbeheersing		1.104 N	560 N	6 V
Ontwikkelingen jeugdzorg, dekking uit Vrije Algemene Reserve		1.104 V	560 V	
Ontwikkelingen jeugdzorg (autonoom)	997 N	922 N	922 N	922 N
Verlenging opvang 't Hoge Veer t/m oktober 2028 (per saldo)	1.255 V	1.255 V	1.037 V	-
Verbonden partijen	94 V	98 V	152 V	152 V
Overige mutaties	1.102 N	569 N	546 N	647 N
Inzet Vrije Algemene Reserve als structurele dekking (10% regeling)		370 V		
Totaal	**680 N**	**868 N**	**3.052 N**	**4.673 N**
Uitwerking Kadernota per programma				

P1 - Duurzaamheid	83 V	108 V	78 V	78 V
P2 - Leefbaarheid	535 V	48 V	48 V	48 V
P3 - Mens en Zorg	51 N	522 V	1.140 V	1.152 V
P4 - Wonen	-	-	-	-
P5 - Economie en toerisme	112 V	127 V	127 V	127 V
P6 - Bestuur en dienstverlening	110 N	77 V	145 V	177 V
P7 - Financiën	120 V	10 N	10 N	63 V
Totaal uitwerking kadernota	**689 V**	**872 V**	**1.528 V**	**1.645 V**
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	9 V	4 V	1.524 N	3.028 N

Uit deze tabel kunt u opmaken dat de begroting 2026 en 2027 sluitend zijn en de jaren na 2027 een aanzienlijk tekort laten zien.

Op verzoek van de toezichthouder is voor de presentatie van het structurele begrotingssaldo aangesloten bij de tabel die de toezichthouder daarvoor heeft ontwikkeld. De uitwerking is onderstaand opgenomen.

Structureel begrotingssaldo	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten exclusief mutaties reserves	83.924 N	83.375 N	81.658 N	75.506 N
Baten exclusief mutaties reserves	83.737 V	81.781 V	79.427 V	72.501 V
Geraamd saldo van baten en lasten	**187 N**	**1.594 N**	**2.231 N**	**3.005N**
Toevoegingen reserves	1.274 N	1.484 N	734 N	815 N
Onttrekkingen reserves	1.470 V	3.082 V	1.440 V	792 V
Geraamd resultaat	**9 V**	**4 V**	**1.525 N**	**3.028 N**
Incidentele lasten incl. incidentele toevoegingen reserves	9.240 N	9.028 N	7.284 N	899 N
Incidentele baten incl. incidentele onttrekkingen reserves	9.249 V	9.032 V	7.929 V	388 V
Structureel begrotingssaldo	0 -	**0 -**	**2.170 N**	**2.517 N**

Wij stellen voor om de meerjarenbegroting vast te stellen met een positief saldo voor 2026 van € 9.000 en de saldo's voor 2027 tot en met 2029 vooralsnog voor kennisgeving aan te nemen.

Zoals we u in de inleiding hebben aangegeven is de begroting gebaseerd op de stand van zaken van het moment. We kunnen op de langere termijn nog niet goed inschatten wat de rendementen van bepaalde maatregelen zijn. We verwachten wel dat we de genoemde rendementen in de komende jaren kunnen behalen. De concrete maatregelen zijn verwerkt in de begroting 2026 – 2029. Voor 2028 en 2029 nemen we, zoals in de kadernota is aangegeven, een richtinggevende taakstelling op. In onderstaande tabel ziet u het effect op het begrotingssaldo, als we ook dit deel kunnen omzetten naar concrete maatregelen. Hoewel nog niet in cijfers te vertalen hopen en verwachten wij dat ook vanuit het Rijk nog handreikingen worden gedaan.

(bedragen x € 1.000)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Saldo begroting 2026 - 2029	9 V	4 V	1.524 N	3.028 N
Kostendekkendheid leges (inclusief kabels en leidingen)			250 V	250 V
Interne kostenverrekeningen en toerekening van (personele) kosten)			400 V	400 V
Saldo begroting 2026-2029	**9 V**	**4 V**	**874 N**	**2.378 N**

Indien de gemeenteraad bij de behandeling van deze meerjarenbegroting per amendement besluit om een uitgave te doen die niet in de primitieve begroting is opgenomen dient de gemeenteraad, zoals afgesproken, ook aan te geven hoe in de dekking van die uitgave wordt voorzien.

Tot slot
Het blijft een uitdaging om de begroting voor de jaren na 2027 rond te krijgen. Niettemin blijven we optimistisch en vastberaden. We zijn ervan overtuigd dat we, door samen keuzes te maken en onze krachten te bundelen, door deze barre financiële tijden kunnen komen en een solide basis kunnen leggen voor een toekomstbestendige en veerkrachtige gemeente.

Leeswijzer

Evenals vorig jaar zijn de programma's opgesteld rondom het adagium "kort maar krachtig". Elk programma heeft dezelfde opbouw aan de hand van drie vragen:

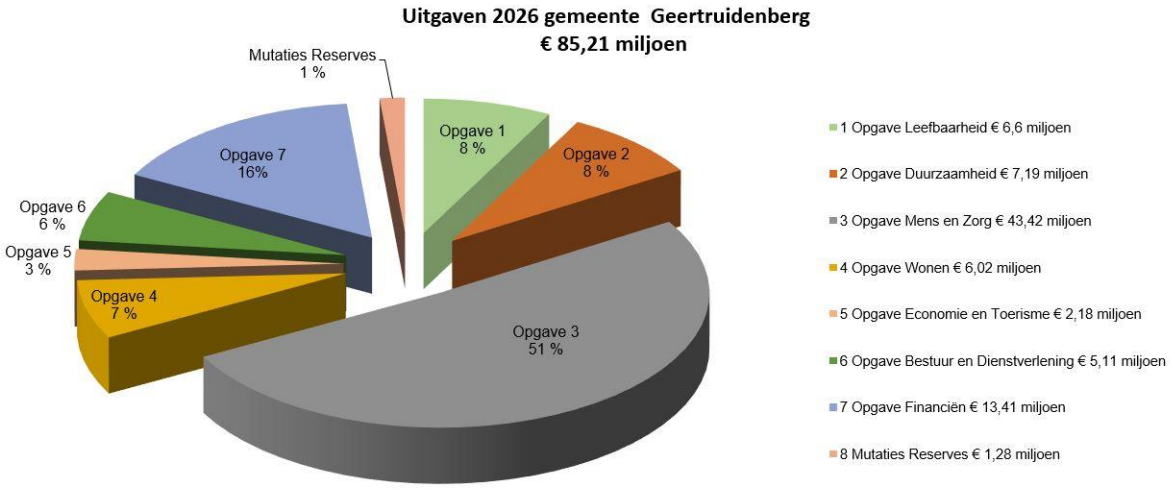
1. Wat willen we bereiken?: U leest hier de ambitie bij het programma, gevolgd door de strategische doelen, indicatoren en de maatschappelijke effecten.
2. Wat gaan we daar voor doen?: In dit onderdeel presenteren we de resultaten die voor 2026 voornemens zijn te realiseren. Deze resultaten zult u in 2026 ook terugzien in de tussenrapportages.
3. Wat mag het kosten? We maken hier de financiële kant van het programma inzichtelijk. De tabel laat per taakveld de budgetten zien. zowel lasten als baten. Onder deze tabel worden de belangrijkste verschillen toegelicht. De verschillen als gevolg van gewijzigde kapitaallasten (m.n. rente) en toerekening van ambtelijke uren worden niet toegelicht per taakveld.

Bedragen in de begroting zijn in principe weergegeven in bedragen x € 1.000. Dit zorgt mogelijk voor afrondingsverschillen.

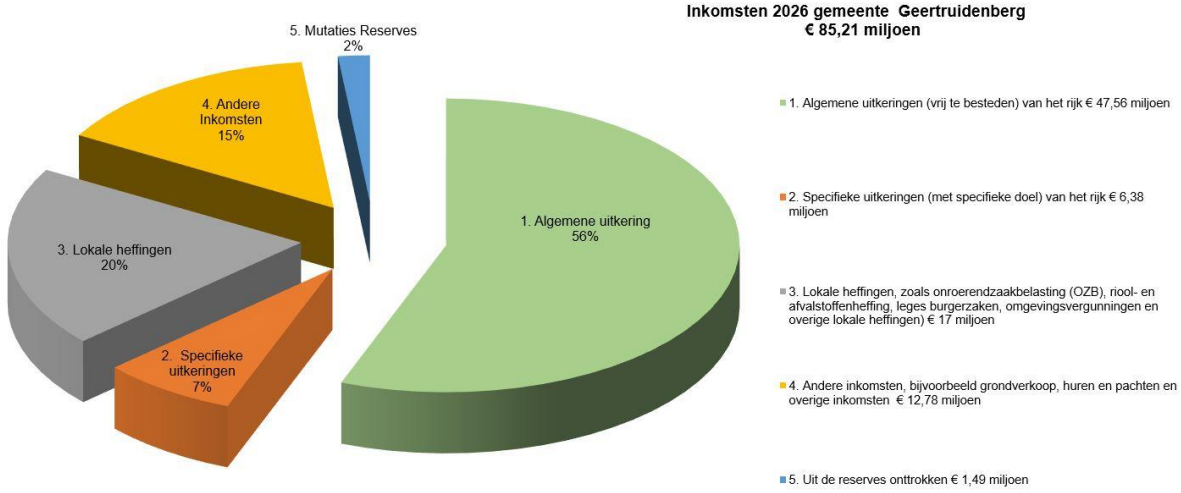
In één oogopslag

BIO (Begroting in een oogopslag)

Uitgaven 2026 gemeente Geertruidenberg € 85,21 miljoen

Inkomsten 2025 gemeente Geertruidenberg € 85,21 miljoen

Programma 1 Opgave Leefbaarheid

De leefbaarheid van de gemeente Geertruidenberg is belangrijk voor de inwoners. We focussen daarbij op een goede inrichting van de openbare ruimte en ook op het participeren met de inwoners. Daar geven we op veel manieren invulling aan. Uit de burgerpeiling blijkt over het algemeen dat men het heel prettig wonen vindt in de gemeente, maar op onderdelen wordt extra aandacht gevraagd voor de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte. Hier zetten we de komende jaren stappen in waardoor de gemeente Geertruidenberg een steeds prettigere plek wordt om in te verblijven en wonen.

1.1 Wat willen we bereiken?

Inwoners, bedrijven en bezoekers verblijven in een prettige (woon)omgeving die veilig en goed bereikbaar is met aandacht voor groen in de buurt. Een omgeving waarbij de duurzame toekomst centraal staat. Geertruidenberg is een plek waar buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten en fijn met elkaar samenleven en zich inzetten voor de wijk.

Binnen Programma 1 ''Opgave Leefbaarheid'' zijn, de onderstaande doelstellingen opgenomen:
1.1.1 Verbeteren sociale cohesie
1.1.2 Verhogen participatie en eigenaarschap
1.1.3 Verbeteren (fysieke aspecten) openbare ruimte
1.1.4 Verhogen van veilige woon- en werkomgeving
1.1.5 Verbeteren bereikbaarheid
1.1.6 Stimuleren vergroening

1.1.1 Verbeteren sociale cohesie

We werken als één gemeente integraal samen aan de versterking van de sociale cohesie en de sociale basis. We gaan uit van de kracht van de gemeenschap en juichen de betrokkenheid en inzet voor eigen buurt en wijk toe.

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
% tevredenheid over thuis voelen in de gemeente	80%	81%	82%	82%
% tevreden in klaar staan voor elkaar	60%	61%	62%	62%
Aantal wijkbudgetten aangevraagd (t.b.v. buurtactiviteiten)	15	18	20	20
Aantal burgerinitiatieven	30	33	35	35
Aantal acties vanuit wijktafels	45	48	50	50
Aantal bewonerscomités	35	38	40	40

a. Het aantal buurtactiviteiten in de openbare ruimte stijgt jaarlijks

Structureel worden inwoners gestimuleerd tot het organiseren van buurtactiviteiten. Deze activiteiten hebben als doel om de onderlinge contacten te versterken en de bereidheid om elkaar te helpen te verhogen. De buurtactiviteiten worden door inwoners georganiseerd en gefaciliteerd. Als gemeente leveren we een kleine financiële bijdrage.

b. Het aantal burgerinitiatieven voor de openbare ruimte stijgt jaarlijks

Structureel worden inwoners geïnformeerd en gestimuleerd tot het opstarten van een burgerinitiatief. Het is van belang dat initiatieven vanuit de samenleving ontstaan en inwoners regie nemen en eigenaar tonen in hun eigen buurt of wijk. Als gemeente ondersteunen en faciliteren we inwoners bij de voorbereiding, realisatie en borging van het initiatief. Ook is er een beperkte financiële ondersteuning mogelijk vanuit het wijkbudget.

c. De gemeente is voor de bewoners meer zichtbaar in de wijk

Elke wijk kent zijn wijkregisseur en deze is zichtbaar aanwezig in de wijk. Inwoners kennen de wijkregisseur en weten hem/haar te bereiken voor vragen of advies. De wijkregisseur neemt het initiatief om de ambtelijke organisatie te betrekken bij vraagstukken die leven in buurt en wijk.

d. Het aantal deelnemers aan bewonerscomités neemt jaarlijks toe

Steeds meer inwoners verenigen zich in een bewonerscomité. Dit comité is aanspreekpunt voor de gemeentelijke organisatie en zij sturen in buurt en wijk op gezamenlijke activiteiten en inzet. Dit met als doel een fijne en schone leefomgeving waar men elkaar respecteert, helpt en bijdraagt waar mogelijk.

Wettelijke beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde 2024	Begroot 2025	Eenheid	Bron
	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	2024	4,1	4	per 1.000 inwoners	CBS
	1. Veiligheid	Vernielingen	2024	4,5	4	per 1.000 inwoners	CBS
	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	2024	0,9	0,5	per 1.000 inwoners	CBS
	1. Veiligheid	Winkeldiefstal	2024	1,1	1	per 1.000 inwoners	CBS
	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	2024	0,6	0,5	per 1.000 jongeren	CBS

1.1.2 Verhogen participatie en eigenaarschap

Inwoners nemen regie in hun woon- en leefomgeving. Zij nemen het initiatief om succes uit hun wijk of buurt te delen en knelpunten gezamenlijk op te pakken. De gemeente is in deze initiatieven ondersteunend en faciliterend mits de initiatieven passen binnen het gemeentelijk beleid.

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
Cijfer betrekken en samenwerken	6,0	6,1	6,2	6,3
Aantal onderhoudsovereenkomsten met inwoners	20	23	25	30
Aantal meldingen ideeën wijk & buurt	20	23	25	30
Aantal participatieve projecten	10	10	15	20

a. Onderhoud door bewoners aan de openbare ruimte stijgt jaarlijks

Met initiatiefnemers en bewonerscomités maken we afspraken over eigenaarschap, onderhoud en toezicht. Dit kan zowel gericht zijn op het initiatief als op de buurt of wijk. Hiermee versterken we de betrokkenheid, samenwerking en de mate waarin men eigenaarschap ervaart.

b. Meldingen over de openbare ruimte die samen worden opgelost, stijgt jaarlijks

Meldingen bij het Fysiek Domein betreffen meestal klachten over defecten in de openbare ruimte, ongewenst gedrag of dienstverlening van de gemeente. Meldingen worden afgehandeld binnen de door de raad vastgestelde beleid- en/of beheerkaders. Meldingen geven ook een beeld welke problemen in de gemeente of delen daarvan spelen. Deze informatie geven input voor het nieuwe beleid of gerichte aanpak. Meldingen worden meestal gezien als klachten terwijl het in veel gevallen ook veel informatie geeft over lokale knelpunten. Door als gemeente in die gevallen constructief in gesprek te gaan over de aard van het probleem komen we samen tot oplossingen. De oplossing ligt daarbij soms bij inwoners.

c. Over projecten en/of herinrichting van de openbare ruimte denken inwoners aan de voorkant structureel mee

Door participatie als standaard te beschouwen bij projecten en/of herinrichtingen van de openbare ruimte sluit de oplossing beter aan op lokale behoeften en ontstaat vervolgens meer eigenaarschap over het eindresultaat.

1.1.3 Verbeteren (fysieke aspecten) openbare ruimte

De beleving, de kwaliteit en de duurzaamheid van de openbare ruimte wordt waar mogelijk verbeterd. Het DIOR helpt om de openbare ruimte op planmatige wijze toekomstbestendig en duurzaam in te richten. Op korte termijn wordt binnen de geplande projecten ingezet op beleving, kwaliteit en duurzaamheid. De implementatie van het DIOR (doorlooptijd ongeveer 3 jaar) wordt met een jaar uitgesteld, dus zal starten per 1-1-2027.

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
Cijfer zorg voor woon- en leefomgeving	6,8	6,8	6,8	6,8
Aantal meldingen afval	2.367	2.600	2.450	2.300
Aantal meldingen civiel openbare ruimte (wegen, verkeersveiligheid, riolering, groen, openbare verlichting, speelvoorzieningen en weg- en straatmeubilair.	3.051	2.750	2.750	2.750
Aantal duurzame koppelkansen benut	15	20	25	20

a. De beleving van de fysieke aspecten in de openbare ruimte verbetert jaarlijks

We zijn elke week aanwezig in één van 17 buurten in de gemeente. Daarmee zorgen wij dat de buurt er in die week goed bijligt hetgeen bijdraagt aan een betere beleving. Daarnaast zijn de medewerkers van het wijkonderhoud die week aanspreekbaar voor inwoners van die buurt.

b. De kwaliteit van de werkzaamheden in de openbare ruimte verbetert jaarlijks

In het voorjaar van 2025 heeft de raad ingestemd met het DIOR (Duurzame Inrichting Openbare Ruimte). In het DIOR zijn de beeld-kwaliteitskaders voor de openbare ruimte vastgelegd. Vanaf 2027 wordt het DIOR geleidelijk geïmplementeerd.

In 2025 zijn wij gestart met het optimaliseren van onze werkprocessen, zodat wij al onze assets in de openbare ruimte straks conform de in het DIOR vastgestelde beeld- en kwaliteitsniveau kunnen onderhouden.

c. De duurzame inrichting van de fysieke aspecten in de openbare ruimte verbetert jaarlijks

Bij rehabilitatieprojecten worden klimaatadaptieve maatregelen en de mogelijkheid van het hergebruik van materialen altijd meegenomen. Daarnaast vindt tweemaal per jaar overleg plaats met Brabant Water en Enexis over het afstemmen van reguliere onderhoudsmaatregelen bij rehabilitatieprojecten. In 2026 verwachten wij meer duidelijkheid van Enexis met betrekking tot de planning van de energietransitie (verzwaren van stroomkabels) binnen het stedelijke gebied van de gemeente zodat wij dit ook beter kunnen gaan afstemmen met onze eigen rehabilitatiewerkzaamheden.

Om deze reden zijn de projecten als Ravelijn en Hooipolder Oost in het meerjaren investeringsplan enkele jaren doorgeschoven.

1.1.4 Verhogen van veilige woon- en werkomgeving

Het verhogen van de veiligheidsbeleving (subjectieve veiligheid) bij inwoners en het terugdringen van meetbare misdaadcijfers (objectieve veiligheid). Inwoners hebben de mogelijkheid om burgerinitiatieven op te starten om de veiligheidsbeleving in de buurt of wijk te verbeteren.

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
% tevredenheid in veilig in de buurt	90%	91%	91%	91%
% tevredenheid in van overlast buurtbewoners	70%	71%	72%	72%
Aantal initiatieven voor veilige fysieke inrichting	4	6	6	6
Aantal meldingen handhaving en overlast (totaal)	1.500	1.350	1.400	1.400

a. De veiligheidsbeleving (subjectieve veiligheid) in de openbare ruimte verhoogt jaarlijks

Door zicht te hebben op de mate waarin mensen zich veilig of onveilig weten én voelen wordt het mogelijk om dit te verbeteren. De beleving is persoonlijk en kan zich op verschillende manieren uiten via het ‘denken-voelen-doen’ of ‘veraf-dichtbij’.

b. Criminaliteit (objectieve veiligheid) in de openbare ruimte daalt jaarlijks

Het aantal strafbare incidenten in de openbare ruimte moet verminderen. Daarbij gaan we uit van de meest recente misdaadcijfers en sturen en prioriteren we hier actief op.

c. Jeugdproblematiek in de openbare ruimte daalt jaarlijks

De jeugd is een kwetsbare doelgroep. Het is wenselijk om hen meer perspectief te bieden en tegelijkertijd de overlast te verminderen. Daarmee worden voorwaarden gecreëerd om hier jaarlijks stappen in te maken.

d. De fysieke veiligheid verbetert door een betere ruimtelijke inrichting

Door het centraal stellen van fysieke veiligheid in de openbare ruimte wordt nagedacht hoe de ruimtelijke inrichting kan bijdragen aan meer veiligheid en minder overlast. Daarmee kan worden voorkomen dat vernielingen, verloedering, bedreigingen en ongelukken optreden.

1.1.5 Verbeteren bereikbaarheid

Geertruidenberg is en blijft goed en veilig bereikbaar. We investeren structureel in onze bereikbaarheid. De focus ligt op auto- en fietsverkeer en het openbaar vervoer wordt verkend. Ook besteden we aandacht aan de verlaging van het aantal ongevallen en mate van overlast door het verkeer.

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
% tevredenheid in verkeersveiligheid	74%	75%	76%	77%
Aantal verkeersongevallen	0	0	0	0
Aantal meldingen verkeersveiligheid	120	115	110	105
Aantal meldingen parkeer- en verkeersoverlast	550	537	525	515

a. Het aantal verkeersongevallen verlaagt jaarlijks

Op basis van het in 2025 vastgestelde Mobiliteitsplan werken we aan de verbetering van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in onze gemeente. Hiervoor werken we met concreet benoemde plannen en projecten en een bijbehorende prioritering.

b. De mate van verkeersoverlast verlaagt jaarlijks

Op basis van het in 2025 vastgestelde Mobiliteitsplan werken we aan de verbetering van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in onze gemeente. Hiervoor werken we met concreet benoemde plannen en projecten en een bijbehorende prioritering.

c. De bereikbaarheid in, van en naar de gemeente verbetert jaarlijks

Op basis van het in 2025 vastgestelde Mobiliteitsplan werken we aan de verbetering van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in onze gemeente. Hiervoor werken we met concreet benoemde plannen en projecten en een bijbehorende prioritering.

1.1.6 Stimuleren vergroening

Geertruidenberg creëert een groene, biodiverse en klimaatadaptieve leefomgeving. Daarin werken we aan vergroening van de openbare ruimte en doen dit op een kwalitatieve manier door voor passende beplanting te kiezen..

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
% tevredenheid in genoeg groen	68%	69%	70%	70%
% tevredenheid in onderhoud van groen	55%	58%	60%	60%
Aantal meldingen groen	900	850	800	800
Aantal bomen	13.421	13.521	13.621	13.621
M^2 aan areaal groen	1.326.000	1.339.000	1.352.000	1.352.000

a. Elke straat van de toekomst wordt 10% groener

Bij herinrichting en renovatieprojecten wordt de omgeving aantoonbaar vergroend, minimaal met 2%.
Bij elk project wordt vergroening toegepast, uitgangspunt is de 3-30-300-regel. Omdat herinrichting slechts eens in de 30–50 jaar plaatsvindt, is het belangrijk om vergroeningskansen goed te benutten. Het doel is om de leefomgeving vanaf 2030 minimaal 10% groener te maken ten opzichte van 2022. Als vergroening op de projectlocatie niet haalbaar is, wordt in de directe omgeving naar alternatieven gezocht. Door onnodige verharding te vervangen door groen wordt hittestress verminderd, verbetert de waterinfiltratie en ontstaat meer ruimte voor gezonde en toekomstbestendige bomen.

b. Het areaal groen breidt jaarlijks uit

Geen nettoverlies van groene ruimte en boomkroondekking voor 2030
De Europese Natuurherstelverordening 2024 dwingt gemeenten om natuur en groen als volwaardige randvoorwaarde in elk ruimtelijk besluit op te nemen — niet als wens, maar als juridische plicht. Waar kansen liggen zetten we actief in om het groenareaal te vergroten.

c. Verhogen van welzijn door groen stijgt jaarlijks

Door in de communicatie expliciet de nadruk te leggen op het effect van groen op mentale gezondheid, maken we zichtbaar dat natuur meer is dan enkel een fysieke toevoeging aan de leefomgeving. Groen draagt bij aan rust, ontspanning en het stimuleren van beweging – allemaal essentiële factoren voor een gezonde, veerkrachtige samenleving. Door dit verhaal consequent te vertellen, vergroten we het draagvlak voor vergroening én versterken we de betrokkenheid van inwoners.

d. Meer bewustzijn over meerwaarde groen en biodiversiteit

Wanneer inwoners zich meer bewust worden van de voordelen van groen, groeit hun waardering ervoor. Het groenbeleid (Omgevingsprogramma Groen) is in december 2024 vastgesteld. Het is belangrijk om bewoners actief mee te nemen in de vertaling van het beleid naar uitvoering en hen te betrekken bij de plannen.

1.2 Wat gaan we daar voor doen?

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 1 ''Opgave Leefbaarheid'' te realiseren zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:

1.2.1 Integraal wijkgericht werken
1.2.2 Samen sterk in uw buurt
1.2.3 Meerjarig duurzame inrichting van de openbare ruimte
1.2.4 Duurzame koppelkansen bij projecten in 2026
1.2.5 Veiligheid in de openbare ruimte

1.2.1 Integraal wijkgericht werken

Wij hebben het wijkgericht werken binnen de verschillende domeinen samengevoegd en gaan nu integraal wijkgericht werken. We willen aan de voorkant zaken signaleren, sturen op zelfredzaam zijn en het nemen van eigenaarschap voor actuele vraagstukken. Op wijkniveau word een wijkplan opgesteld waarin een duidelijke visie op de wijk en een meerjarig uitvoeringsprogramma is opgenomen.

Resultaten 2026:
- In samenwerking met inwoners en partners starten we met het opstellen van een wijkplan per wijk.
- Het wijkplan heeft een duidelijke wijkvisie en bevat een meerjarig uitvoeringsplan.
- In het uitvoeringsplan zijn thema's en actualiteiten opgenomen die onder de aandacht zijn en uitgevoerd worden.
- Het wijk- en uitvoeringsplan betreft zowel sociale als fysieke aspecten.
- De wijkregisseur positioneren als spil in de buurt en wijk.

1.2.2 Samen sterk in uw buurt

We zijn vooral in contact met inwoners tijdens de maandelijkse wijkmomenten, in de wijkvoorzieningen of tijdens aanwezigheid in de buurt en wijk. Het is voor inwoners duidelijk welke voorzieningen er in de wijk zijn, wanneer deze beschikbaar zijn en hoe zij hieraan zelf kunnen bijdragen. De maandelijkse wijkmomenten zijn themagericht en passend bij de wijk.

Resultaten 2026:
- Het maandelijks wijkmoment inrichten naar thema's die opgesteld zijn in het uitvoeringsplan van het wijkplan.
- Er is eenduidige informatie en communicatie over de voorzieningen en de beschikbaarheid.

1.2.3 Meerjarig duurzame inrichting van de openbare ruimte

Het is een lang gekoesterde wens om meer in controle te zijn voor de lange termijn inrichting van de openbare ruimte. We maken keuzes over de gewenste inrichting van de openbare ruimte in het DIOR (Duurzame Inrichting Openbare Ruimte) door het gewenste kwaliteitsniveau (opnieuw) vast te stellen. Dit vertaalt zich in investeringen die nodig zijn om te voldoen aan de gewenste kwaliteit. We geven sowieso invulling aan duurzaamheid. Daarnaast geeft het LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) invulling aan de eisen en wensen die wij voor onze openbare ruimte stellen aan derden. Tot slot maken we werk van het op orde krijgen van werkprocessen, beheersystemen en kwaliteitsniveaus.

Resultaten in 2026:

- Het DIOR is in Q1 2025 beleidsmatig vastgesteld. In het kader van bezuinigingen en ombuigingen start de implementatie in 2027.
- Koppelkansen met betrekking tot klimaatadaptatie en circulair hergebruik materialen worden benut. Voorbeelden hiervan zijn: Beethovenlaan en Namer e.o.
- Voor de koppelkansen met betrekking tot de energietransitie zijn wij in overleg met Enexis.

1.2.4 Duurzame koppelkansen bij projecten in 2025

Met het DIOR is de (integrale) inhoud van het onderhoud en de vervangingsprojecten in de openbare ruimte geborgd. Tot die tijd is aandacht gevraagd voor de projecten op de kortere termijn. De behoefte bestaat om verschillende doelstellingen meer in samenhang te benaderen en daarbij bij elk project een afweging te maken tussen potentiele koppelkansen. Dit krijgt vorm door vanuit een uniform format te werken waarin de werkvoorraad van projecten is weergegeven inclusief de koppelkansen vanuit de verschillende thema's. Met dit overzicht worden vanzelfsprekend de beleidsambities van Duurzaamheid in de openbare ruimte geborgd.

Resultaten in 2026:

- De koppelkansen met klimaatadaptatie en het circulair hergebruik van materialen worden integraal meegenomen in de rehabilitatieprojecten. Tevens kijken wij ook naar de plannen voor energietransitie in het stedelijk gebied. Waarbij steeds duidelijk wordt welke maatregelen Enexis moet gaan nemen.

1.2.5 Veiligheid in de openbare ruimte

De focus van veiligheid bij het programma Leefbaarheid ligt op buiten; de openbare ruimte. Daarbij zijn enkele aspecten het meest relevant voor de veiligheid in de openbare ruimte van de gemeente. Hierop wordt beleidsmatig de focus gelegd, naast de vele operationele werkzaamheden die van toepassing zijn voor het borgen van veiligheid. Het betreft veiligheidsbeleving, jeugd en veilige fysieke inrichting.

Resultaten in 2026:

- Beleidsmatige prioriteiten evalueren en uitvoeren.
- Veiligheidsknelpunten in de gemeente identificeren.
- Kwetsbare doelgroepen identificeren.

1.3 Wat mag het kosten

Specificatie taakvelden

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 1 Opgave Leefbaarheid									
1.2	Openbare orde en veiligheid	276.000	N	276.000	N	276.000	N	276.000	N
2.1	Verkeer en vervoer	3.396.000	N	4.354.000	N	4.470.000	N	4.670.000	N
2.2	Parkeren	6.000	N	6.000	N	6.000	N	6.000	N
2.4	Economische havens en waterwegen	133.000	N	114.000	N	114.000	N	114.000	N
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	37.000	N	37.000	N	37.000	N	37.000	N
5.5	Cultureel erfgoed	56.000	N	85.000	N	85.000	N	86.000	N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.688.000	N	2.599.000	N	2.598.000	N	2.597.000	N
Totaal lasten		**6.592.000**	**N**	**7.471.000**	**N**	**7.586.000**	**N**	**7.786.000**	**N**
Baten Programma 1 Opgave Leefbaarheid									
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	-	0	-	0	-	0	-
2.1	Verkeer en vervoer	375.000	V	375.000	V	375.000	V	375.000	V
2.2	Parkeren	5.000	V	5.000	V	5.000	V	5.000	V
2.4	Economische havens en waterwegen	23.000	V	24.000	V	25.000	V	26.000	V
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-	0	-	0	-	0	-
5.5	Cultureel erfgoed	7.000	V	7.000	V	7.000	V	7.000	V
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.000	V	14.000	V	14.000	V	14.000	V
Totaal baten		**424.000**	**V**	**425.000**	**V**	**426.000**	**V**	**427.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	5.000	N	5.000	N	5.000	N	5.000	N
0.10	Mutaties reserves baten	400.000	V	8.000	V	23.000	V	23.000	V
Totaal reserves		**395.000**	**V**	**3.000**	**V**	**18.000**	**V**	**18.000**	**V**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**5.773.000**	**N**	**7.043.000**	**N**	**7.142.000**	**N**	**7.341.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
2.1	**Wegen, straten en pleinen:** Dit betreft een in de kadernota opgenomen DIOR scenario inclusief indexering. Deze raming is nog in afwachting van een nadere onderbouwing/toekenning aan budgetten.	0	-	330.000	N	330.000	N	330.000	N
2.1	**Wegen, straten en pleinen:** Dit betreft een in de kadernota opgenomen DIOR i.v.m. oplossen achterstanden. Deze raming is nog in afwachting van een nadere onderbouwing/toekenning aan budgetten.	0	-	75.000	N	75.000	N	75.000	N
2.1	**Wegen, straten en pleinen:** Dit betreft de formatiemutatie zoals in de kadernota opgenomen DIOR.	0	-	82.000	N	82.000	N	82.000	N

2.1	**Wegen, straten en pleinen:** Onderhoud straatploeg Door uitgestelde investeringen zal de kans toenemen dat er kleine reparaties (op basis van klachten en meldingen) moeten worden uitgevoerd. Vandaar dat het onderhoudsbudget wordt verhoogd.	75.000	N	75.000	N	75.000	N	75.000	N
2.1	**Wegen, straten en pleinen:** Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen Vanuit de kadernota wordt een verlaging van de reguliere storting in de voorziening groot onderhoud wegen beoogd, waarbij de voorziening voor de komende 10 jaar toereikend zou moeten blijven.	595.000	V	595.000	V	595.000	V	595.000	V
2.1	**Openbare Verlichting:** Gas en elektra Verhoging vanwege toegenomen tarieven/kosten stroomvoorziening.	25.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
2.1	**Bruggen en duikers:** De plankosten zijn incidenteel hoger vanwege een inspectieronde van de kunstwerken	0	-	58.000	N	0	-	0	-
5.7	**Plantsoenen en parken:** Onderhoud Gazons Vanwege areaaluitbreiding en het terugnemen van grasstroken die eerder door vrijwilligers werden onderhouden. Deze ontwikkelingen vergroten de onderhoudsopgave en drukken op het budget.	65.000	N	65.000	N	65.000	N	65.000	N
0.1	**Mutaties reserves opgave 1 Leefbaarheid** Administratieve verschuiving vanuit de algemene reserve naar de reserve afschrijvingen maatschappelijk nut ter dekking van de fiets- en looproute markt Geertruidenberg.	400.000	V	0	-	0	-	0	-
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**830.000**	**V**	**115.000**	**N**	**57.000**	**N**	**57.000**	**N**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	567.000	V	437.000	V	498.000	V	298.000	V
	Totaal Saldo	**1.397.000**	**V**	**322.000**	**V**	**441.000**	**V**	**241.000**	**V**

Programma 2 Opgave Duurzaamheid

Met het Duurzaamheidsprogramma geven we in de volle breedte invulling aan Duurzaamheid. Van Energie tot Circulariteit en van Duurzame Mobiliteit tot Klimaatadaptatie. Daarmee geven we invulling aan deze grote maatschappelijke opgaven zodat we klaar zijn voor de toekomst. Daarin geven we invulling aan beleidsopgaven en zijn we actief met concrete projecten. Samen maken we de gemeente stuk voor stuk groen, biodivers en klimaatbestendig.

2.1 Wat willen we bereiken?

Een duurzaam, fossielvrij, circulair en klimaatbesteding Geertruidenberg in 2050 of eerder.
Binnen Programma 2 ''Opgave Duurzaamheid'' zijn de onderstaande doelstellingen opgenomen:
2.1.1 Een energieneutraal en fossielvrij Geertruidenberg in
2.1.2 Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 duurzaam
2.1.3 Een circulair Geertruidenberg in 2050
2.1.4 Een klimaatbestendig Geertruidenberg in 2050 of eerder

2.1.1 Een energieneutraal en fossielvrij Geertruidenberg in 2050 of eerder

We werken aan een toekomstbestendig energiesysteem in onze regio. We verminderen onze energiebehoefte van inwoners door in te zetten op besparing. De energievraag die overblijft vullen we in door duurzame energie op te wekken. Daarnaast geven we invulling aan de landelijke en regionale energietransitie door de positie die de gemeente Geertruidenberg heeft in het zijn van een energie-hub. Hierover meer in de paragraaf Powerport. Tot slot zijn we actief in de warmtetransitie, om op termijn van het gas af te gaan, maar ook door een regionale rol te spelen in de energie infrastructuur. We schrijven hiervoor een warmteprogramma in 2026.

Beleidsindicator	Waarden		
	2025	2026	2027
% duurzaam opgewekte elektriciteit	15%	15%	15%
% energiebesparing t.o.v. 2018	15%	15%	15%
% aardgasvrije panden	12%	12%	12%
Aantal GWh zon op dak	18 GWh	18 GWh	18 GWh
Aantal GWh zon op veld	4,0 GWh	4,0 GWh	4,0 GWh

a. Een toegankelijk, duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem

Wij zetten ons in voor het regionale energiesysteem. Gemeente Geertruidenberg heeft met het Amergebied en de Amercentrale een dominante positie in de energietransitie. Hier geven wij zo goed mogelijk invulling aan door de belangen van de gemeente te vertegenwoordigen en daarmee de leefbaarheid en bredere welvaart te borgen. Tegelijkertijd vervullen wij onze maatschappelijke taak om dit energiesysteem mogelijk te maken. In de paragraaf Powerport gaan we hier verder op in.

b. 33% warmtebesparing t.o.v. 2018 in 2050, 15% in 2030

In 2026 schrijven we een warmteprogramma. Dit is een traject van de lange adem omdat heel wat randvoorwaarden (o.a. isolatie en warmtenet) op orde moeten zijn voordat we daadwerkelijk tot warmtebesparing komen. Hierbij blijven we nauw in contact met de betrokken inwoners. Middelen om de warmtetransitie te ondersteunen vanuit de gemeente zijn in de kadernota geschrapt. Daarom doen we een groter beroep op de markt en hopen we dat het Rijk met aanvullende gelden komt.

c. 100% van de verbruikte energie wordt duurzaam opgewekt in 2050

Stapsgewijs maken we stappen in het opwekken van duurzame energie. Daarvoor zet de gemeente vooral in op zonnepanelen en kunnen we aansluiten op initiatieven in de regio.

Wettelijke beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2022)	Werkelijk 2024	Eenheid	Bron
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	2024	Grof huishoudelijk restafval	117	kg/inwoner	CBS
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	2024	Aandeel hernieuwbare elektriciteit	-	%	CBS

2.1.2 Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 duurzaam

We stimuleren actieve mobiliteit (lopen en fietsen), zorgen voor aantrekkelijk openbaar- en deelvervoer en schakelen om naar elektrische voertuigen of voertuigen op hernieuwbare brandstoffen. Uit onderzoek blijkt dat gedeelde mobiliteit niet als zeer kansrijk wordt beschouwd voor Geertruidenberg. Voor 2026 hebben we geen budget om deelmobiliteit te stimuleren.

Beleidsindicator	Waarden			
	2024	2025	2026	2027
Aantal (semi)publieke laadpunten	250	275	300	300
%geregistreerde elektrische en waterstofvoertuigen t.o.v. totaal	4%	5%	6%	7%

a. Een volledig dekkende oplaadinfrastructuur

De oplaadinfrastructuur wordt geïmplementeerd door externe partijen. Wij zijn op dit moment samen met de provincie actief in een nieuwe laadpalenconcessie. Daarin maken we afspraken over de oplaadinfrastructuur van de komende jaren. Dit leidt stapsgewijs tot een dekkend net.

b. Meer deelvervoer en daarmee minder auto's

Uit onderzoek blijkt dat deelvervoer voor Geertruidenberg op de korte en middellange termijn niet kansrijk is, behalve in heel specifieke situaties. Voor 2026 zetten we dan ook niet meer in op het stimuleren hiervan en laten dit over aan de markt.

c. Duurzame voertuigen (elektrisch en waterstof) zijn de norm

Meer en meer stappen we over op elektrische voertuigen. Dit stimuleren we voor inwoners met informatievoorziening en tegelijkertijd maken we er werk van om ons eigen wagenpark volledig te elektrificeren.

d. Per fiets en te voet is zo aantrekkelijk mogelijk

In het in 2025 vastgestelde Mobiliteitsplan wordt van het STOMP principe uitgegaan. Binnen dit principe willen we onze verplaatsingen bij voorkeur te voet (Stappen), per fiets (Trappen) en met de bus (Openbaar vervoer) laten plaatsvinden. Daarna eventueel via mobiliteitsdiensten (M) en daarna pas met de privéauto (P) . Dit komt ten goede aan onze ambities in het kader van duurzaamheid en mobiliteitstransitie.

2.1.3 Een circulair Geertruidenberg in 2050

We gooien per inwoner veel minder weg. Het afval dat overblijft scheiden we slim zodat we het kunnen opwaarderen en hergebruiken als grondstof. We geven het goede voorbeeld en kopen circulair in. We experimenteren met het verbinden van reststromen in de gemeente en zetten in op bewustwording. Ook kijken we naar kleinschalige circulaire initiatieven in de gemeente die we kunnen faciliteren.

Beleidsindicator	Waarden		
	2025	2026	2027
Huishoudelijk restafval in kg/inwoner/jaar	72	64	58
Scheidingspercentage huishoudelijk afval	80%	82%	84%
Percentage gerecycled huishoudelijk afval	70%	72%	74%

a. 100% hergebruik primaire grondstoffen in 2050, 50% in 2030

We zetten in op het hergebruiken van de grondstoffen die worden ingezameld. Dit doen we in eerste instantie om een zo goed mogelijke scheiding van afval te creëren waarmee we de afvalstromen als grondstoffen kunnen gebruiken. Daarnaast zijn we nu in de regio actief om te borgen dat de afvalverwerking ook daadwerkelijk circulair plaatsvindt.

b. Geen restafval meer in 2050, maximaal 30 kg in 2030

We willen het restafval stap voor stap terugdringen. Daarvoor hebben we de komende jaren veel initiatieven in de planning staan. Het invoeren van Diftar was hiervoor een grote en belangrijke stap waarmee inwoners door middel van prijsprikkels worden gestimuleerd om zo min mogelijk restafval te hebben. Komend jaar blijven we via deze methode inwoners stimuleren en geven we voorlichting waar nodig.

c. 50% minder gebruik primaire grondstoffen in 2030

In de regio maken we afspraken over het terugdringen van het gebruik van primaire grondstoffen.

2.1.4 Een klimaatbestendig Geertruidenberg in 2050 of eerder

We vergroenen onze gemeente; zo voorkomen we hittestress, herstellen we het ecosysteem en stimuleren we biodiversiteitsherstel. We verbeteren onze bodem- en waterkwaliteit. Ruimte voor ‘groen’ en ‘blauw’ wordt leidend in onze ruimtelijke plannen. We maken onze gemeente klaar voor meer extreme weersomstandigheden.

Beleidsindicator	Waarden		
	2025	2026	2027
% Groen van het oppervlak van de gemeente (exclusief agrarisch)	28%	29%	30%
Blootstelling PM10 en NO2 per m3 lucht	PM10: 14 NO2: 14	PM10: 14 NO2: 14	PM10: 14 NO2: 14

a. Herstel ecosysteem en biodiversiteit

Met het Omgevingsprogramma Groen creëren we beleid voor al onze vergroeningsambities. Het ecosysteem en biodiversiteit vormen hierin de rode draad. Daaraan wordt een Vergroeningsagenda gekoppeld om daarmee ook uitvoering te kunnen geven aan de beleidsdoelstellingen. Deze is sterk afhankelijk van de beschikbare middelen. Op dit moment kunnen we dit vooral op kleine schaal bij kansen die zich voordoen in het implementeren van bio-divers groen. De gebiedsinvesteringen vanuit het programma Powerport kunnen mogelijk middelen vrijmaken voor vergroenen op een grotere schaal.

b. Geen hittestress én wateroverlast in 2050

Met vergroening gaan we een groot deel van de hittestress tegen. Het beschikbare budget is afdoende voor kleinschalige maatregelen. Voor grotere, structurele aanpak zijn meer middelen nodig. Pas als die beschikbaar komen, kunnen we dit oppakken. Voor wateroverlast geven we invulling aan het Programma Stedelijk Water waarin allerlei inspanningen staan beschreven die wateroverlast moeten voorkomen. Denk daarbij aan voorlichting op scholen en het aanleggen van gescheiden rioleringen.

c. Vergroende omgeving, meer m2 groen van hoogwaardigere kwaliteit t.o.v. 2023

Bij vervangingsprojecten in de openbare ruimte gaan we meer groen toevoegen. Ook geven we uitvoering aan de ambitie om 100 bomen per jaar te planten. Tot slot zijn we actief met een onnodige verhardingsanalyse. Dit geeft een beeld in de locaties en omvang van locaties die vergroend kunnen worden.

d. Verbeterde luchtkwaliteit t.o.v. 2023

In 2024 zijn de luchtwaarden voor Raamsdonksveer onderzocht door TNO. Dit onderzoek toont aan dat we ruim onder de Europese grenswaardes blijven en hiermee dus voldoen aan de gestelde eisen. In verband met de bezuinigingen op het duurzaamheidsbudget is het de vraag of we verdere luchtkwaliteitsmetingen in de gemeente kunnen uitvoeren.

2.2 Wat gaan we daar voor doen?

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 2 ''Opgave Duurzaamheid'' te realiseren zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:
2.2.1 Energietransitie
2.2.2 Duurzame mobiliteit
2.2.3 Circulaire economie
2.2.4 Klimaatbestendigheid

2.2.1 Energietransitie

De energietransitie bestaat op hoofdlijnen uit vier onderdelen: de omschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen, het verminderen van onze energiebehoefte, waar mogelijk van van het gas af gaan en het op orde krijgen van de energie infrastructuur. Dit zijn grote uitdagingen en hier zetten we stevig op in. Per onderdeel verschilt de aanpak, maar uiteindelijk willen we een robuust energiesysteem inrichten waarbij inwoners en bedrijven zoveel mogelijk worden ontlast en zelfvoorzienend zijn. Vanuit de regionale samenwerking in Powerport Moerdijk werken we samen met Moerdijk en Drimmelen aan de energie-infrastructuur van de toekomst. Hierover meer in de paragraaf Powerport.

Resultaten 2026:
- Verder werken aan herijking Transitievisie Warmte.
- Continuering Energiecoaches voor gratis energieadvies aan huis.
- Verstrekken van subsidies en regelingen voor verduurzaming.
- Stapsgewijs invulling geven aan transitie energienet en netcongestie en hierover ook afspraken vastleggen met Enexis.
- Inpassen van energietransitie in Amergebied.
- Inspelen op grote regionale ontwikkelingen.
- Samenwerking met Powerport Moerdijk gemeenten.

2.2.2 Duurzame mobiliteit

Om te komen tot een fossielvrije gemeente moeten we werken naar andere manieren van vervoer. Duurzame mobiliteit die kansrijk is binnen de gemeente Geertruidenberg knippen we in eerste instantie op in twee onderdelen: deelmobiliteit en de fietsinfrastructuur. Bij de fietsinfrastructuur kijken we naar de kansen voor het verbeteren van de bestaande netwerken of gewenste ontwikkelingen.

We stimuleren lopen en fietsen door deze vormen van mobiliteit ene prominente rol te geven bij (her)inrichtingen. Daarnaast wordt het aantal openbare laadpalen sterk uitgebreid, Daarmee nemen we onder andere ook de laadstress weg bij inwoners die nu voor de keuze staan om een andere auto te kopen en overwegen om elektrisch te gaan rijden. Het niet kunnen opladen mag geen belemmering zijn bij die keuze om elektrisch te gaan rijden.

2.2.3 Circulaire economie

We verbruiken momenteel veel meer grondstoffen dan de aarde duurzaam kan leveren, terwijl de wereldwijde vraag naar grondstoffen blijft toenemen. Deze disbalans is op termijn niet houdbaar. Daarom werkt Nederland toe naar een volledig circulaire economie in 2050, met als tussendoel het halveren van het gebruik van primaire grondstoffen in 2030.

In een circulaire economie worden materialen en producten zoveel mogelijk hergebruikt als grondstof. Hierdoor neemt de afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen af of verdwijnt deze zelfs geheel. De landelijke doelstellingen en maatregelen proberen wij op lokaal niveau toepasbaar te maken.

Tot nu toe hebben wij ingezet op drie pijlers:
1. Het verminderen van huishoudelijk afval.
2. Het ondersteunen van bedrijven bij hun transitie naar circulaire bedrijfsvoering.
3. Het circulair inrichten van onze eigen organisatie.

Door de voorgenomen bezuinigingen op de budgetten voor circulariteit, zal onze inzet de komende jaren hoofdzakelijk gericht zijn op het reduceren van huishoudelijk afval. Deze activiteiten kunnen worden voortgezet vanuit het budget van team Afval. De ondersteuning van bedrijven en de verduurzaming van onze eigen bedrijfsvoering komen onder druk te staan.

Resultaten in 2026:
- We zetten de pilot afvalscheiding op basisscholen en het Dongemond College voort.
- We nemen maatregelen tegen afvaldumping bij hotspots, onder andere het vergroenen van deze hotspots.
- We blijven aangesloten bij het Circulair Ambachtsnetwerk De Meerwaarde, en nemen in samenwerking met de gemeente Oosterhout en MidZuid actief deel aan circulaire projecten op het gebied van textiel, fietsen en een regionale circulaire hub. Daarnaast stimuleren we meer lokale organisaties om zich aan te sluiten bij dit netwerk.
- We blijven deelnemen aan de regionale samenwerking met de gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Moerdijk en Oosterhout om lokale en regionale circulaire uitdagingen en kansen in gezamenlijkheid op te pakken en vorm te geven.
- We blijven het Repair Café onder de aandacht brengen bij inwoners, onder andere via de Afval-app.

2.2.4 Klimaatbestendigheid

Naast bijdragen aan het beperken van klimaatverandering is er ook een noodzaak ontstaan om ons voor te bereiden op het nu al veranderende klimaat. Van snikhete zomers, tot overstromingen in Limburg. Vanuit het Nationaal Deltaprogramma en de Nationale Adaptatiestrategie komt Nederland in beweging om onze leefomgeving aan te passen aan veranderende weers- en landschapsomstandigheden. Wij geven hier invulling aan door ons te focussen op het beperken van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen. Daarnaast streven we naar een betere bodem-, water-, en luchtkwaliteit ten aanzien van het milieu.

Resultaten in 2026:
- Kleinschalige oplossingen zoeken bij klimaatknelpunten.
- Uitvoering Programma Stedelijk Water.
- Uitvoeringsagenda Groen, Klimaat en Biodiversiteit.
- Koppelkansen benutten bij projecten in de openbare ruimte.

2.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 2 Opgave Duurzaamheid									
7.2	Riolering	2.169.000	N	2.258.000	N	2.274.000	N	2.349.000	N
7.3	Afval	2.968.000	N	2.865.000	N	2.868.000	N	2.872.000	N
7.4	Milieubeheer	2.057.000	N	2.022.000	N	2.002.000	N	2.002.000	N
Totaal lasten		**7.194.000**	**N**	**7.145.000**	**N**	**7.144.000**	**N**	**7.223.000**	**N**
Baten Programma 2 Opgave Duurzaamheid									
7.2	Riolering	2.785.000	V	2.904.000	V	2.923.000	V	3.014.000	V
7.3	Afval	3.626.000	V	3.502.000	V	3.506.000	V	3.512.000	V
7.4	Milieubeheer	572.000	V	447.000	V	447.000	V	447.000	V
Totaal baten		**6.983.000**	**V**	**6.853.000**	**V**	**6.876.000**	**V**	**6.973.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	0	-	0	-	0	-	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal reserves		**0**	**-**	**0**	**-**	**0**	**-**	**0**	**-**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**211.000**	**N**	**292.000**	**N**	**268.000**	**N**	**250.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
7.2	**Riolering algemeen** Voorziening riolering: Saldo van alle mutaties op de lasten en baten van het product riolering worden geëgaliseerd via de voorziening. De storting in de voorziening is een (administratief) nadeel.	243.000	N	145.000	N	186.000	N	95.000	N

7.2	**Rioolheffing** De tarieven voor de rioolheffing worden aangepast aan de inflatie met een extra toename op basis van eerdere genomen raadsbesluit over het Programma Stedelijk Water.	150.000	V	150.000	V	150.000	V	150.000	V
7.3	**Afvalverwijdering huisvuil** Inzamel en stortkosten afval: Het effect van het nieuwe beleid is beter dan verwacht. Hierdoor nemen de inzamel- en verwerkingskosten voor restafval af.	62.000	V	60.000	V	57.000	V	52.000	V
7.3	**Afvalverwijdering huisvuil** Vergoeding inzameling kunststof: Vergoedingen welke wij ontvangen voor de inzameling van verpakkingen zijn verhoogd. Ook zijn de hoeveelheden ingezamelde verpakkingen hoger dan voorgaande jaren door de invoering van het beleid m.b.t. de financiële prikkel.	25.000	V	25.000	V	25.000	V	25.000	V
7.3	**Afvalverwijdering milieustraat** Inzamel en stortkosten afval: Extra inzamel- en verwerkingskosten voor de fracties hout en schoon puin. Dit komt voort uit het nieuwe beleid op de milieustraat om geen vergoeding meer te vragen voor het inleveren van deze beide afvalfracties.	88.000	N	63.000	N	68.000	N	68.000	N
7.3	**Afvalverwijdering Beleid en Algemeen** Voorziening afvalstoffenheffing: Alle mutaties in de ramingen van de afvalstoffenheffing worden geëgaliseerd via de voorziening.	36.000	V	84.000	N	150.000	N	145.000	N
7.3	**Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten** Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten vast recht: De ontvangsten uit het variabele deel van de afvalstoffenheffing vallen aanzienlijk lager uit, waardoor dit via het vastrecht zal worden gecompenseerd.	552.000	V	552.000	V	552.000	V	552.000	V
7.3	**Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten** Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten variabel: Eén van de belangrijkste oorzaken is het achterblijven van het aantal aanbiedingen van restafval. Hierdoor blijft het aantal aanbiedingen van restafval achter op het begrootte aantal aanbiedingen en dus ook het totaal aan inkomsten vanuit het variabele deel van de afvalstoffenheffing.	357.000	N	320.000	N	244.000	N	244.000	N
7.4	**Algemeen milieu** Uitvoering duurzaamheidsprogramma: Uitvoeringsprogramma duurzaamheid terugbrengen tot energieloket.	25.000	V	20.000	V	20.000	V	20.000	V
7.4	**Algemeen milieu** Uitvoering duurzaamheidsprogramma: Dit betreft een bezuiniging door de herijking van het duurzaamheidsprogramma met eigen personeel op te stellen.	0	-	30.000	V	0	-	0	-
7.4	**Middelen Klimaatakkoord** Wijkuitvoeringsplannen warmtetransitie: Stopzetten middelen voor uitvoering transitievisie warmte.	30.000	V	30.000	V	30.000	V	30.000	V
7.4	**SPUK Regeling capaciteit klimaat en energie (CDOKE)** BR23 Doeluitkering Duurzaamheid: Dit betreft extra ontvangen SPUK. Vanaf 2026 structureel € 442.000 toegekend.	126.000	V	442.000	V	442.000	V	442.000	V

	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**318.000**	**V**	**697.000**	**V**	**628.000**	**V**	**1.207.000**	**V**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	141.000	N	166.000	N	132.000	N	694.000	N
	Totaal Saldo	**177.000**	**V**	**531.000**	**V**	**496.000**	**V**	**513.000**	**V**

Programma 3 Opgave Mens en Zorg

Onze gemeente kent een goed sociaal beleid. Daarbij stellen we de volwaardige deelname van inwoners aan de samenleving centraal. De gemeente ondersteunt op momenten in het leven dat die deelname moeilijk wordt of niet op eigen kracht mogelijk is. De toenemende problematiek in de samenleving en de oplopende kosten in het sociaal domein zijn een grote zorg. De schaarste op de arbeidsmarkt maakt meer professionele inzet ook steeds lastiger. Het spanningsveld tussen het niveau van voorzieningen en de beschikbare budgetten maakt het noodzakelijk dat we duidelijke keuzes maken. In die keuzes laten we ons leiden door de maatschappelijke vraagstukken die we in onze gemeente zien, de taak die we daarin als gemeente hebben of beogen en de financiële en organisatorische kaders die ons daarin begrenzen.

3.1 Wat willen we bereiken?

Iedereen in de gemeente Geertruidenberg doet naar vermogen mee en draagt naar vermogen bij. We kijken naar elkaar om en voelen ons verbonden.
Binnen Programma 3 ''Opgave Mens en Zorg'' zijn de onderstaande doelstellingen opgenomen:
3.1.1 Inwoners zijn en blijven vitaal
3.1.2 Inwoners zijn (financieel) redzamer
3.1.3 Meer sociale cohesie in de lokale samenleving
3.1.4 Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak
3.1.5 Houdbare basisondersteuning

Begin 2025 heeft voor het sociaal domein een 0-meting plaatsgevonden en is een nieuwe indicatorenset ontwikkeld. Daarbij is gebruik gemaakt van in- en externe bronnen. Gebleken is dat diverse externe indicatoren niet jaarlijks worden geactualiseerd, maar een periode beslaan van bijvoorbeeld twee jaar. Aangezien de indicatorenset in de eerste helft van 2025 is opgeleverd, zijn hieraan nog geen streefwaarden verbonden. Dit traject moet nog doorlopen worden met het bestuur en de gemeenteraad. In 2026 gaan we na de gemeenteraadsverkiezingen met het bestuur en gemeenteraad het proces starten om de streefwaarden (beleidsindicatoren) vast te stellen zodat we deze in de begroting 2027 kunnen invullen.

3.1.1 Inwoners zijn en blijven vitaal

Alle inwoners nemen verantwoordelijkheid en initiatief om fysiek, mentaal en sociaal gezond en fit te blijven, zich te blijven ontwikkelen, weerbaar te zijn en er te zijn voor een ander. Ze anticiperen op te verwachten volgende levensfasen, op onverwachte levensgebeurtenissen en leiden een bewust en verantwoordelijk leven. Ze hebben zorg voor hun fysieke, mentale en sociale vitaliteit, en bieden die ook aan een ander.

Beleidsindicator	Waarden
	2025
% volwassen dat voldoet aan de beweegnorm	53%
% inwoners 18+ is weerbaar	49%
% volwassenen dat eenzaam is	30%
% 18-64 vaak tot voortdurend gelukkig	76%
% jongeren dat zich meest (zeer) gelukkig voelt (2e en 4e klas VO)	89%
% inwoners 65+ dat de eigen gezondheid als zeer goed ervaart	59%
% inwoners 18-66 dat zich fysiek gezond voelt	66%

Maatschappelijke effecten

- Inwoners leven bewuster gezond, gezondheidsachterstanden/verschillen verkleinen.
- Inwoners zijn actiever en voelen zich mentaal gezonder, meer initiatief vanuit inwoners.
- Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk. toegenomen deelname aan georganiseerde activiteiten.
- Inwoners anticiperen eerder en beter op volgende levensfases, informeren zich en nemen maatregelen.

Wettelijke beleidsindicatoren

Beleidsindicator wettelijk	Waarden
	2025
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	4
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	19
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan VO en MBO onderwijs)	2,2
% niet-sporters	51,4
% jongeren 12 t/m 21 jarigen met een delict voor de rechter	1
% kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin	4
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	75,2
% 16 t/m 22 jarigen werkloze jongeren	1
Personen met een bijstandsuitkering	199
Lopende reïntegratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar)	137,4
% van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	15,6
% van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	0,7
% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	950

3.1.2 Inwoners zijn (financieel) redzamer

Inwoners zijn weerbaarder tegen (financiële) risico's en veranderingen. Zij worden hierin beter ondersteund met signalering, informatie en begeleiding door betrokken organisaties.

Beleidsindicator	Waarden
	2025
Netto arbeidsparticipatie	75,2%
Bijstandsuitkering > 1 jaar tot AOW leeftijd	340
Bijstandsuitkering > 1 jaar vanaf AOW leeftijd	Nb
Aantal huishoudens dat leeft in armoede	900
% inwoners in bewindvoering vanwege financiële gronden	98
% inwoners met problematische schuld	7,3%
% inwoners met terugkerende schuldenproblematiek	Nb
Gebruik bijzondere bijstand	215
% kinderen in uitkeringsgezin	7%
Gebruik kindregeling	597

Maatschappelijke effecten
- Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk, zijn in staat naar vermogen in hun eigen inkomen te voorzien.
- Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden, zowel bij henzelf als bij verwanten.
- Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering, structurele inzet.

3.1.3 Meer sociale cohesie in de lokale samenleving

De kernen van de gemeente Geertruidenberg zijn gastvrije, toegankelijke, veilige en initiatiefrijke gemeenschappen van inwoners en informele en formele organisaties waarin iedereen erbij hoort en gezien wordt.

Beleidsindicator	Waarden
	2025
% inwoners dat aangeeft actief te zijn in eigen wijk of kern	42%
% inwoners dat aangeeft dat de toegang tot hulp goed tot zeer goed is	86% (WMO), 67% (Jeugd)
% ervaart veel sociale samenhang in de buurt (volwassenen)	10%
% voelt zich thuis in de buurt	nb
% inwoners dat zich voldoende veilig voelt	89%

Maatschappelijke effecten
- Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk, zijn actief met vrijwillige inzet en vrijwilligerswerk.
- Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde: ze blijken weer levensvatbaar en er wordt actief aan deelgenomen.
- Inwoners leveren een maatschappelijke bijdrage, meer vrijwilligers in informele netwerken.
- Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering, ook als het gaat om thema's als eenzaamheid of verlies van zelfredzaamheid.

3.1.4 Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak

Professionele expertise wordt effectief en doelmatig ingezet in en met de leefwereld van inwoners: vroegtijdig, zo kort als nodig, gericht op (eigen)regie, netwerkversterking en integrale ondersteuning. Er is laagdrempelige ondersteuning in de wijk. Toegangsloketten voor vrij toegankelijke zorg zijn bekend en goed bereikbaar. Kwetsbare inwoners zijn eerder in beeld.

Beleidsindicator	Waarden
	2025
Gebruik van 2 of meer voorzieningen sociaal domein	149
Aantal jeugdigen doorgestuurd naar POH jeugd per jaar	134
% inwoners dat wist waar hij of terecht kon met hulpvraag	86% (WMO), 67% (Jeugd)
% jongeren/ouders dat (zeer) tevreden is over hulpverlening	92%
Relatief verzuim per 1000 leerlingen	19
% inwoners dat aangeeft dat oplossingen gericht zijn op zelfredzaamheid	nb
% inwoners met maatwerkvoorziening WMO	10%
% inwoners met maatwerkvoorziening Jeugdwet	18,1%
% inwoners met huishouden met bijstand	

Maatschappelijke effecten
- Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden en weten waar ze dit moeten doen.
- Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering en nemen maatregelen met het netwerk.
- De gemeentelijke toegang is laagdrempeliger en expliciet gericht op (het stimuleren van) zelfredzaamheid.
- Meer gelijke kansen voor kinderen en jongeren om talenten te ontwikkelen, met vroegtijdige ondersteuning in een veilige omgeving.

3.1.5 Houdbare basisondersteuning

In dialoog met de samenleving worden beschikbare middelen ingezet, passend bij de ambitie, visie, positie en verantwoordelijkheid van de gemeente en aansluitend bij de haalbaarheid bij aanbieders.

Beleidsindicator	Waarden
	2025
Tevreden over kwaliteit van de ondersteuning	86,5%
% inwoners dat de afhandelingstijd acceptabel vindt	53%
% volwassenen dat verwacht dat nu en in de toekomst benodigde hulp beschikbaar is	88%

Maatschappelijke effecten
- Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde, meer vrij toegankelijke, informele ondersteuning.
- De gemeentelijke toegang is laagdrempeliger en meer gericht op zelfredzaamheid, groter bereik met minder geïndiceerde hulp.
- Gebruik van voorzieningen is gebaseerd op maatwerk in een systemische, integrale benadering.

3.2 Wat gaan we daar voor doen?

We werken stap voor stap toe naar een houdbaar integraal sociaal domein per 2030.
Daar doen alle inwoners naar vermogen mee en dragen ze naar vermogen bij. In onze visie horen hobbels bij het leven, dragen inwoners zelf verantwoordelijkheid voor hun gezondheid en voor het anticiperen op nieuwe levensfasen en levensgebeurtenissen. Om daaraan te kunnen vasthouden, ondersteunen en versterken we de sociale basis. Tegelijkertijd beperken we de inzet van individuele voorzieningen.

We doen dit met de toepassing van praktische initiatieven en creëren ondertussen de randvoorwaarden voor een succesvolle selectie, implementatie en borging. We zetten daarbij in op wijkgericht werken omdat iedere kern of wijk zo de eigen vraagstukken kent en de eigen initiatieven heeft om hier iets aan te doen. Maatschappelijke partners vervullen een belangrijke rol in deze ontwikkeling en borging. We zetten in op het versterken van de onderlinge samenwerking en de samenhangende sturing daarop.

De implementatie van het nieuwe jeugdhulplandschap is een belangrijke katalysator voor zowel de realisatie van het integraal sociaal domein als voor versterking van de regionale samenwerking. In de regio werken we steeds intensiever en structureler samen. Primair doen we dat met de gemeente Drimmelen, de Dongemondgemeenten en Jeugdregio WestBrabant-Oost (WBO). Deze samenwerkingen zijn cruciaal om de opgaven waar we voor staan aan te kunnen. De komende jaren worden deze verbanden steviger en structureler.

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 3 ''Opgave Mens en Zorg'' te realiseren, zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:
3.2.1 Bewust (samen) leven
3.2.2 Werken met talent
3.2.3 Gelukkig opgroeien
3.2.4 Financieel zelfredzaam
3.2.5 Vrije inloop
3.2.6 Transformatie sociaal domein

3.2.1 Bewust (samen)leven

We richten ons op het versterken van de weerbaarheid en het zelf oplossend vermogen van inwoners: enerzijds door gezonder te leven en waar mogelijk, tijdig te anticiperen op levensgebeurtenissen; anderzijds door het stimuleren van “meer omkijken naar elkaar”. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op initiatieven vanuit de samenleving. Waar die nog ontbreken stimuleren we die. We zetten daarbij in op een brede aanpak die gericht is op de risicofactoren voor het ontstaan van gezondheidsachterstanden. Er worden concrete initiatieven ontwikkeld en gerealiseerd die zichtbaar zijn in de leefwereld van inwoners en direct positieve maatschappelijke en financiële effecten hebben.

We zorgen dat inwoners (meer) worden uitgedaagd om te bewegen en kiezen voor gezonde opties. We verbeteren de mogelijkheden voor inwoners om elkaar laagdrempelig te ontmoeten, te ontspannen en elkaar te helpen. De ontwikkeling van MFA Hooipolder is hierin een belangrijk initiatief. De businesscase MFA Hooipolder wordt in het voorjaar van 2026 uitgevoerd. Najaar 2026 start dan de planvorming- en procedurefase. Op basis van de juiste variant wordt in de daaropvolgende fase de aanbesteding gestart.

Resultaten in 2026:
- Beleidsplan Actief Leven vastgesteld door de raad.
- Wijkplan Raamsdonksveer-Noord opgeleverd.
- Mogelijkheid 2e huis van de Wijk onderzocht.
- Actieplan Sociale Basis uitgevoerd.
- Businesscase MFA Hooipolder gereed mei 2026, najaar 2026 gestart met planvorming- en procedurefase.
- Beleidsplan Vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet in ontwikkeling .

3.2.2 Werken met talent

De weg naar participatie in onze gemeente en regio is versnipperd. Dit is een landelijk knelpunt. Het leidt ertoe dat de talenten van inwoners onvoldoende worden aangesproken en zij daardoor minder in staat zijn om zich te ontwikkelen, een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving en/of te voorzien in een eigen inkomen. Participatie vraagt expliciete aandacht op bestuurlijk en strategisch niveau, waarbij regionale samenwerking cruciaal is om het gewenste maatwerk te kunnen leveren. Daarom wordt de arbeidsmarktinfrastructuur hervormd. Vanwege de landelijke hervorming van de arbeidsmarkinfrastructuur komt er een regionaal Werkcentrum West-Brabant voor werkzoekenden, werknemers en werkgevers. Er is een projectorganisatie ingericht voor de realisatie van het Werkcentrum. Er wordt gewerkt aan 1 digitaal loket met locaties in de regio. De WerkgeversServicePunt(WSP)-dienstverlening gaat op in het Werkcentrum. In het regionaal Werkcentrum werken partijen samen om de bestaande middelen optimaal te benutten.

Lokaal leggen we een stevigere verbinding tussen de WMO (begeleiding), participatie en inburgering waardoor een brede participatie en effectievere integratie plaatsvindt. Daarbij zoeken we verbinding met (regionale) partners. Het uitgangspunt hierbij is dat je altijd iets zinvols kunt doen in de gemeente of de regio en dat je dat vooral samen doet met anderen op een toffe plek.

Resultaten in 2026:
- Ontwikkeling van een voorziening voor vrij-toegankelijke dagbesteding.
- Evaluatie huidig participatiebeleid uitgevoerd als opmaat naar nieuw beleid.
- Opstellen beleidskader Brede Participatie.
- Start Werkcentrum West-Brabant.

3.2.3 Gelukkig opgroeien

In gemeente Geertruidenberg hebben we veel jongerenproblematiek die onze aandacht vraagt. Via deze programmalijn willen we een trendbreuk forceren in zowel de beeldvorming over als de omgang met jongeren en gaan we –waar dat kan- jongeren vroegtijdig helpen om grotere problemen te voorkomen en/ of te verminderen. Er wordt extra inzet gepleegd op de gelijke kansen voor kinderen en jongeren. We doen dit vooral ook samen met kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers. We realiseren per 1-1-2027 een nieuw regionaal jeugdstelsel waardoor de ondersteuning eerder, lichter en makkelijker beschikbaar is zodat de oplopende inzet van jeugdzorg wordt geremd. En inwoners en professionals beter accepteren dat hobbels bij het leven horen. Dit vraagt een grote lokale inzet die zich richt op preventie en interne ontschotting waardoor duurzamere oplossingen worden gecreëerd. Op 1-1-2027 starten we met gemeente Drimmelen en onze samenwerkingspartners met het Stevig Lokaal Team (SLT). In de voorbereiding zijn we op 1-1-2025 gestart met de uitvoering van de Proof of Concept voor het SLT. In deze periode onderzoeken we op welke wijze we het SLT verder vorm kunnen geven zodat de omslag op 1-1-2027 zo geleidelijk mogelijk plaatsvindt.

Resultaten in 2026:
- Stevig Lokaal Team/Proof of concept wordt verbreed met alle vormen van jeugdhulp (muv verblijfszorg en jeugdhulp plus).
- Jongerenparticipatie is in uitvoering.
- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) heeft twee succesvolle interventies gerealiseerd.
- Met huisartsen hebben we een samenwerking over de zorg aan jeugdigen binnen het SLT.et SLT.

3.2.4 Financieel zelfredzaam

De bestaanszekerheid komt de komende jaren voor een steeds grotere groep inwoners onder druk te staan. In 2025 heeft de gemeenteraad het beleidsplan financiële zelfredzaamheid vastgesteld. Dit beleidsplan omvat een stevige inhoudelijke basis die richting geeft en samenhang biedt voor meer duurzame aanpakken en oplossingen. Met het nieuwe beleidsplan ondersteunt de gemeente inwoners bij het grip krijgen en houden op hun geldzaken. Het uitgangspunt is dat iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving, ook wanneer het financieel even tegenzit.

In het plan staan preventie, vroegsignalering en passende ondersteuning centraal. De gemeente zet in op betere voorlichting, laagdrempelige hulp en samenwerking met lokale partners. Door financiële problemen bij laagdrempelige inlooppunten bespreekbaar te maken, zoeken mensen eerder hulp.

Daarnaast is er aandacht voor kansengelijkheid voor kinderen, armoedebestrijding en integrale schuldhulpverlening. In de uitvoeringsagenda zijn verschillende acties opgenomen om te ondersteunen bij de bestaanszekerheid als er (te) weinig inkomen in het gezin is om bijvoorbeeld kinderen te laten sporten of om schulden bij inwoners te voorkomen of af te handelen. Deze maatregelen komen in de komende periode tot uitvoering.

Resultaten in 2026:
- Bereik vergroot, meer inwoners maken gebruik van voorzieningen.
- Acceptatie hulpaanbod/succesvol contact met inwoners.
- Uitbreiding aanbod preventie.
- Uitbreiding samenwerking maatschappelijke partners.

3.2.5 Vrije inloop

In de programmalijn 'Vrije inloop' werken we volgens de methode van de Omgekeerde toets, waarbij de hulpvraag van de cliënt het uitgangspunt vormt en het te bereiken effect centraal staat. We gaan aan de voorkant breder kijken. Dit houdt in dat we de gehele situatie van de inwoner beter in beeld brengen en dat deze betrokken wordt bij de oplossing van de hulpvraag. We ontwikkelen een integraal wijkteam voor alle leeftijden dat aanwezig is in de kernen. Hierin combineren we de komende jaren de ontwikkeling van de sterke lokale teams/uitvoering Proof of Concept (SLT jeugddomein) en het integraal werken in de basisondersteuning. Met de vaststelling van de integrale verordening sociaal domein in 2025 is een stevige juridische en inhoudelijke basis gecreëerd. De werkwijze wordt stap voor stap doorgevoerd in de dienstverlening aan inwoners. Veelal gebeurt dit indirect via de opdrachten die we geven aan maatschappelijke partners. Hiervoor worden de kaders voor de contractering van die partners aangepast.

Resultaten in 2026:
- In iedere kern is een vrije inloop beschikbaar voor inwoners.
- Beleid contractering maatschappelijke partners gereed.
- Samenwerking met huisartsen is versterkt.

3.2.6 Transformatie sociaal domein

Transformeren van het sociaal domein naar een houdbare, toekomstbestendige, sociaal-maatschappelijke ondersteuningsstructuur. Inhoudelijk betekent dit een krachtige beweging naar de voorkant waarbij vragen vooral in en met de eigen leefomgeving worden opgepakt. Hierdoor blijven ze klein, wordt zelfredzaamheid versterkt en remmen we het beroep op geïndiceerde individuele voorzieningen. Om het transformatieproces te faciliteren is een focus op data en kostenbeheersing noodzakelijk om te kunnen sturen op maatschappelijke rendement en efficiency. Impactgedreven werken combineert het gebruik van data met wetenschappelijke kennis over de relatie tussen vraagstukken en interventies.

Resultaten in 2026:
- Bouwtekening sociaal domein 2030 gereed.
- Sturingsmodel gereed, inclusief rapportagetool voor de verschillende stakeholders.
- Impactgedreven werken toegepast op specifieke onderwerpen.

3.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 3 Opgave Mens en Zorg									
0.1	Bestuur	0	-	0	-	0	-	0	-
4.1	Openbaar basisonderwijs	34.000	N	34.000	N	34.000	N	34.000	N
4.2	Onderwijshuisvesting	1.597.000	N	1.592.000	N	1.675.000	N	1.705.000	N
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.636.000	N	1.349.000	N	1.349.000	N	1.349.000	N
5.1	Sportbeleid en activering	591.000	N	372.000	N	371.000	N	401.000	N
5.2	Sportaccommodaties	2.106.000	N	2.056.000	N	2.024.000	N	2.046.000	N
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.350.000	N	5.356.000	N	4.925.000	N	2.710.000	N
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	38.000	N	13.000	N	13.000	N	13.000	N
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.248.000	N	2.042.000	N	1.952.000	N	1.857.000	N
6.3	Inkomensregelingen	8.132.000	N	8.107.000	N	8.069.000	N	8.069.000	N
6.4	WSW en beschut werk	2.499.000	N	2.291.000	N	2.028.000	N	2.028.000	N
6.5	Arbeidsparticipatie	834.000	N	763.000	N	704.000	N	704.000	N
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.253.000	N	1.253.000	N	1.253.000	N	1.253.000	N
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	121.000	N	137.000	N	129.000	N	121.000	N
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	3.187.000	N	4.017.000	N	3.801.000	N	3.574.000	N
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	1.190.000	N	1.368.000	N	1.280.000	N	1.189.000	N
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.314.000	N	2.556.000	N	2.437.000	N	2.312.000	N
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.233.000	N	1.233.000	N	1.233.000	N	1.233.000	N
6.791	PGB WMO	5.666.000	N	5.416.000	N	5.066.000	N	5.066.000	N
6.792	PGB Jeugd	110.000	N	110.000		13.000	N	13.000	N
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	131.000	N	87.000	N	87.000	N	87.000	N
6.821	Jeugdbescherming	388.000	N	388.000	N	388.000	N	388.000	N
6.822	Jeugdreclassering	73.000	N	73.000	N	73.000	N	73.000	N
6.91	Coördinatie en beleid WMO	656.000	N	656.000	N	656.000	N	656.000	N
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	99.000	N	99.000	N	99.000	N	99.000	N
7.1	Volksgezondheid	1.822.000	N	1.352.000	N	1.352.000	N	1.352.000	N
7.3	Riolering	20.000	N	20.000	N	20.000	N	20.000	N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	83.000	N	83.000	N	83.000	N	83.000	N
Totaal lasten		**43.411.000**	**N**	**42.823.000**	**N**	**41.088.000**	**N**	**38.409.000**	**N**

Baten Programma 3 Opgave Mens en Zorg									
0.1	Bestuur	0	-	0	-	0	-	0	-
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	-	0	-	0	-	0	-
4.2	Onderwijshuisvesting	176.000	V	176.000	V	176.000	V	176.000	V
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	716.000	V	429.000	V	429.000	V	429.000	V
5.1	Sportbeleid en activering	60.000	V	60.000	V	60.000	V	60.000	V
5.2	Sportaccommodaties	522.000	V	535.000	V	547.000	V	560.000	V
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.131.000	V	3.798.000	V	3.181.000	V	51.000	V
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	-	0	-	0	-	0	-
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-	0	-	0	-	0	-
6.3	Inkomensregelingen	6.615.000	V	6.615.000	V	6.615.000	V	6.615.000	V
6.4	WSW en beschut werk	0	-	0	-	0	-	0	-
6.5	Arbeidsparticipatie	0	-	0	-	0	-	0	-
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	6.000	V	6.000	V	6.000	V	6.000	V
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	-	0	-	0	-	0	-
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0	-	0	-	0	-	0	-
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	-	0	-	0	-	0	-
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-	0	-	0	-	0	-
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	-	0	-	0	-	0	-
6.791	PGB WMO	98.000	V	248.000	V	248.000	V	248.000	V
6.792	PGB Jeugd	0	-	0	-	0	-	0	-
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	450.000	V	450.000	V	450.000	V	450.000	V
6.821	Jeugdbescherming	0	-	0	-	0	-	0	-
6.822	Jeugdreclassering	0	-	0	-	0	-	0	-
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	-	0	-	0	-	0	-
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	-	0	-	0	-	0	-
7.1	Volksgezondheid	87.000	V	12.000	V	12.000	V	12.000	V
7.3	Riolering	0	-	0	-	0	-	0	-
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V
Totaal lasten		**12.911.000**	**V**	**12.379.000**	**V**	**11.774.000**	**V**	**8.657.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	555.000	N	640.000	N	725.000	N	810.000	N
0.10	Mutaties reserves baten	329.000	V	1.389.000	V	941.000	V	392.000	V
Totaal reserves		**226.000**	**N**	**749.000**	**V**	**216.000**	**V**	**418.000**	**N**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**30.726.000**	**N**	**29.695.000**	**N**	**29.098.000**	**N**	**30.170.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
4.2	**Huisvesting basisonderwijs** Subsidies: Het blijkt niet noodzakelijk om een subsidie te verstrekken voor een batterijvoorziening bij het KindCentrum (is opgenomen in oorspronkelijke	45.000	V	45.000	V	45.000	V	45.000	V

	budget/krediet).								
5.2	**Sportterreinen voor voetbal** Onderhoud en beheer: Dit betreft het toewijzen van taakstellingen aan programma's, waarvan: a) uniformeren en optimaliseren beheer en onderhoud van (alle) sportaccommodaties voor € 50.000 b) herijken prioriteiten MJOP buitensportaccommodaties voor € 50.000.	50.000	V	75.000	V	100.000	V	100.000	V
5.2	**Gemeentelijke gebouwen sporthal Parkzicht** Verhuur: Onderdeel van herijken en afsluiten (nieuwe) huurcontracten sportaccommodaties (sporthallen en -terreinen) van in totaal € 25.000 in 2026, oplopend naar € 75.000 in 2028, verdeeld over de verschillende sportverenigingen/gebruikers. Omdat de huurverhogingen van de andere verenigingen niet boven de € 25.000 uitkomen worden deze niet separaat toegelicht.	8.000	V	15.000	V	23.000	V	30.000	V
6.1	**Maatschappelijk werk** Samenkracht en burgerparticipatie: BCF subsidies Structurele bezuiniging van 5% op alle BCF subsidies wordt vooralsnog niet gerealiseerd. Derhalve 60.000 opgenomen i.p.v. 120.000	60.000	N	60.000	N	60.000	N	60.000	N
6.1	**Maatschappelijk werk** Samenkracht en burgerparticipatie: Een jaarlijkse indexatie is in het basisbedrag niet opgenomen. Dit creëert een scheef beeld van de werkelijkheid. Indexatie van 3% op budget 2025 (structurelere basisbedrag) en jaren erna.	37.000	N	37.000	N	37.000	N	37.000	N
6.1	**Maatschappelijk werk** Samenkracht en burgerparticipatie Een jaarlijkse indexatie is in het basisbedrag niet opgenomen. Dit creëert een scheef beeld van de werkelijkheid.	138.000	N	138.000	N	138.000	N	138.000	N
6.1	**Maatschappelijk werk** Structurele kosten m.b.t. Huis van de Wijk.	85.000	N	85.000	N	85.000	N	85.000	N

6.1	**Maatschappelijk werk** Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	29.000	N	15.000	N	0	-
6.1	**Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.** Bijdragen / vergoedingen: De eigen bijdrage wordt per 1 oktober 2025 aanzienlijk verhoogd van € 105 naar € 244,22 per maand per persoon (vanaf 18 jaar of ouder).	300.000	V	300.000	V	250.000	V	0	-
6.1	**Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.** Eigen bijdrage GOO: De door de gemeente ontvangen eigen bijdrage moet worden afgedragen aan het ministerie.	300.000	N	300.000	N	250.000	N	0	-
6.1	**Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.** Normvergoeding Oekraïne: De opvang van Oekraïners in 't Hoge Veer is verlengd van november 2025 tot en met oktober 2028. Het saldo van baten en lasten is vooralsnog positief.	191.000	V	191.000	V	147.000	V	0	-
6.1	**Opvang Asielzoekers COA** Normvergoeding opvang asielzoekers COA: De opvang van asielzoekers in 't Hoge Veer is verlengd van november 2025 tot en met oktober 2028. Het saldo van baten en lasten is vooralsnog positief.	1.064.000	V	1.064.000	V	890.000	V	0	-
6.1	**Opvang Ontheemden** Personeel van derden: Voorlopig kosten voor projectleiders ook in 2026 en latere jaren voorzetten i.v.m. verlengen opvang in 't Hoge Veer. Dekking is voorzien vanuit de reserve ontheemden.	100.000	N	100.000	N	100.000	N	0	-
6.22	**Eerstelijnsloket Jeugd** Bijdrage Veilig Thuis (uitvoering GIA-taken): De gestegen gemeentelijke bijdrage in 2025 wordt veroorzaakt door hogere personeelskosten bij de uitvoerende organisaties (door nieuwe cao's, schaalgroei en formatiewijzigingen), die structureel doorwerken bovenop de reguliere indexering van 2,9%.	53.000	N	53.000	N	53.000	N	53.000	N
6.22	**Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg** De taakstelling "minder professionals bij het CJG" wordt afgeraamd daar hierin geen overeenstemming met de in GR opgenomen collega gemeente is bereikt.	150.000	N	150.000	N	150.000	N	150.000	N
6.22	**Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg** Proof of Concept (POC) SLT: Proof of concept POC i.v.m. de overgang naar het SLT onder de nieuwe regionale inkoop vanaf 2027. Dekking vindt plaats door verschuiving binnen budgetten WBO Jeugd Breda.	390.000	N	0	-	0	-	0	-

6.22	**Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	184.000	N	93.000	N	1.000	V
6.00	**Preventief jeugdbeleid** Wordt een structurele post (incl. indexering). Uit de effectrapportage blijkt dat Buurtgezinnen de inzet van jeugdhulp voorkomt of verkort. De interventie sluit heel goed aan bij op de ontwikkeling die we met de Regiovisie Jeugd en het Stevig Lokaal Team beogen en geeft invulling aan de versterking van de sociale basis. Zoals eerder aangekondigd willen we daarom de inzet structureel maken.	40.000	N	40.000	N	40.000	N	40.000	N
6.3	**Bijzonder bijstand** Afschaffen buitenwettelijk begunstigend beleid.	25.000	V	30.000	V	48.000	V	48.000	V
6.4	**Sociale werkplaatsen** Bijdrage sociale werkvoorziening: Aanpassing bijdrage wsw aan de bijdrage zoals opgenomen in de meicirculaire 2025.	39.000	V	60.000	V	209.000	V	209.000	V
6.5	**Participatiebudget** Jobcoaching: De doelgroep waarvoor dit instrument wordt ingezet, groeit. De verwachting is dat dit komende jaren nog doorzet.	40.000	N	30.000	N	25.000	N	25.000	N
6.5	**Participatiebudget** Leerwerken: Er zijn dit jaar in vergelijking met 2023 en 2024 meer leerwerk-trajecten gestart. Dit zijn passende trajecten voor de doelgroep om op langere termijn stappen te kunnen maken op de arbeidsmarkt en uitstroom te bevorderen.	25.000	N	25.000	N	20.000	N	20.000	N
6.5	**Participatiebudget** Uitvoeringskosten: Dit betreft de toewijzen van taakstellingen aan programma's, waarvan € 40.000 op uitvoeringskosten participatiebudget voor het jaar 2027 en € 60.000 voor de jaren erna.	0	-	40.000	V	60.000	V	60.000	V
6.6	**WMO Hulpmiddelen** RWB Collectief vervoer: Vanuit begroting RWB over 2026 wordt een lagere bijdrage verwacht.	135.000	V	135.000	V	135.000	V	135.000	V
6.752	**Jeugdhulp behandeling** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	166.000	N	84.000	N	1.000	V
6.752	**Jeugdhulp dagbesteding** Jeugdzorg Breda, jeugdhulp dagbesteding: Op basis van de Q-rapportage blijkt dat de prognose van de kosten hoger te liggen. Voor 2026 bedrag indexeren o.b.v. berekende 5,13% vanuit Memo Breda	86.000	N	86.000	N	86.000	N	86.000	N

6.752	**Jeugdhulp dagbesteding** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	81.000	N	41.000	N	0	-
6.752	**Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf** Jeugdzorg Breda: Conform de memo vanuit WBO Breda wordt de indexatie op 5,13% gecalculeerd.	79.000	N	79.000	N	79.000	N	79.000	N
6.752	**Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf** Proof of concept POC i.v.m. de overgang naar het SLT onder de nieuwe regionale inkoop vanaf 2027.	390.000	V	0	-	0	-	0	-
6.752	**Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	194.000	N	98.000	N	1.000	V
6753	**Jeugdhulp ambulant landelijk** Jeugdzorg Breda, Landelijke functies: Op basis van de Q-rapportage blijkt dat de prognose van de kosten hoger te liggen. Voor 2026 bedrag indexeren o.b.v. berekende 5,13% vanuit Memo Breda.	358.000	N	358.000	N	358.000	N	358.000	N
6753	**Jeugdhulp ambulant landelijk** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	178.000	N	91.000	N	1.000	V
6762	**Pleegzorg** Jeugdzorg Breda: Op basis van de Q-rapportage blijkt dat de prognose van de kosten hoger te liggen. Voor 2026 bedrag indexeren o.b.v. berekende 5,13% vanuit Memo Breda.	35.000	N	35.000	N	35.000	N	35.000	N
6762	**Gezinshuizen** Jeugdzorg Breda: Conform de memo vanuit WBO Breda wordt de indexatie op 5,13% gecalculeerd.	41.000	N	41.000	N	41.000	N	41.000	N

6762	**Gezinshuizen** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	106.000	N	54.000	N	1.000	V
6762	**Verblijfzorg** Jeugdzorg Breda: Conform de memo vanuit WBO Breda wordt de indexatie op 5,13% gecalculeerd.	47.000	N	47.000	N	47.000	N	47.000	N
6762	**Verblijfzorg** Effect regionale inkoop WBO (kosten implementatie): Door de regionale inkoop vanaf 2027 voor Jeugd wordt verwacht in de jaren 2027 en 2028 eerst de benodigde implementatiekosten (2027: € 1,1 miljoen en 2028: € 560k) te moeten maken alvorens dit resulteert in de gewenste besparingen (2029 break-even en jaren erna bezuiniging van circa € 500.000 per jaar.	0	-	121.000	N	62.000	N	1.000	V
6762	**Crisishulp** Jeugdzorg Breda, crisishulp: Op basis van de Q-rapportage blijkt dat de prognose van de kosten hoger te liggen. Voor 2026 bedrag indexeren o.b.v. berekende 5,13% vanuit Memo Breda.	31.000	N	31.000	N	31.000	N	31.000	N
6791	**WMO huishoudelijke verzorging** WMO huishoudelijke verzorging in natura: Toewijzen taakstellingen: a) afbouw maatwerkvoorzieningen WMO (daling beschikkingen) € 125.000b) afbouw maatwerkvoorzieningen WMO € 125.000Deze raming is nog in afwachting van een nadere onderbouwing.	0	-	250.000	V	600.000	V	600.000	V
6792	**WMO begeleiding** Dit betreft een vanuit de kadernota opgenomen bezuiniging t.b.v. de afbouw van WMO-voorzieningen (+GPK), aanvullend op reeds ingezette maatregel. Deze raming is nog in afwachting van een nadere onderbouwing/toekenning aan budgetten.	0	-	0	-	123.000	V	123.000	V
6792	**PGB Jeugd** SVB Jeugdwet PGB: Door verschuiving naar het voorliggend veld vallen de kosten goedkoper uit.	40.000	V	40.000	V	40.000	V	40.000	V
6812	**Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)** Bijdrage / Vergoedingen: Verbouwing Safegroup in 2 termijnen.	44.000	N	0	-	0	-	0	-
6812	**Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)** Bijdrage / Vergoedingen: Opgave van Breda voor de vermoedelijke bijdrage maatschappelijke opvang 2026.	48.000	N	48.000	N	48.000	N	48.000	N
6812	**Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)** Beschermd Wonen: Volgens Breda zou er €131.000 meer uitkering komen waarvan 48.000 voor MO. Voorzichtigheidsprincipe toegepast omdat beschermd wonen fors wijzigt komende jaren.	100.000	V	100.000	V	100.000	V	100.000	V

6821	**Jeugdbescherming** Jeugdzorg Breda: Voor begroting 2026 bedrag indexering met 10% i.v.m. verhogen tarieven vanuit JBB (€ 28.169) Verder verschuiving vanuit Jeugdzorg plus naar Jeugdbescherming van € 78.225.	106.000	N	106.000	N	106.000	N	106.000	N
7.1	**Gezondheidszorg** Subsidie GGD West Brabant: Verhoging op basis van begroting GGD 2026. Betreft uitwerking van besluit verbonden partijen.	59.000	N	59.000	N	59.000	N	59.000	N
7.1	**Mens en Zorg PL 1 Bewust samenleven** Taakstelling (specificatie financiën): Ontwikkelbudget versterking sociale basis in 2026 volgens kadernota. Nadere onderbouwing / verdeling ontbreekt vooralsnog.	200.000	N	0	-	0	-	0	-
7.1	**Mens en Zorg PL 3 Gelukkig opgroeien** Personeel van derden: Implementatie SLT DG ook in 2026 budget opnemen van € 150.000, waarvan € 75.000 wordt terugontvangen van de gemeente Drimmelen.	150.000	N	0	-	0	-	0	-
7.1	**Bijdragen / vergoedingen** Implementatie SLT DG ook in 2026 budget opnemen van € 150.000, waarvan € 75.000 wordt terugontvangen van de gemeente Drimmelen.	75.000	V	0	-	0	-	0	-
0.1	**Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg** Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan): Overeenkomstig de 0%-regeling IHP wordt de storting in de reserve IHP in 2029 met 1% verhoogd.	0	-	0	-	0	-	85.000	N
0.1	**Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg** Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan) (Gymzaal Hoge Waai): De kapitaallasten van de gymzaal Hoge Waai worden vanaf 2028 onttrokken uit de reserve IHP.	0	-	0	-	97.000	V	96.000	V
0.1	**Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg** Reserve IHP (Integraal Huisvestings Plan): De investeringen inzake Kindcentrum Het Veer (scholen Parkzicht) vallen lager uit dan begroot, zodat de dekking ook naar beneden moet worden aangepast.	38.000	N	20.000	N	99.000	N	85.000	N
0.1	**Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg** Incidentele meerkosten van de uitvoering van de Jeugdwet worden gedekt uit de Vrije Algemene Reserve.	0	-	1.104.000	V	561.000	V	0	-
0.1	**Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg** Vrije Algemene Reserve (Algemeen): Dekking verbouwing Safegroup Vrouwenopvang.	44.000	V	0	-	0	-	0	-
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**234.000**	**N**	**462.000**	**V**	**943.000**	**V**	**76.000**	**N**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	390.000	V	306.000	V	439.000	V	386.000	V
	Totaal Saldo	**156.000**	**V**	**768.000**	**V**	**1.382.000**	**V**	**310.000**	**V**

Programma 4 Opgave Wonen

De druk op de woningmarkt blijft onverminderd groot. Meer woningen binnen onze gemeentegrenzen moeten hier een positieve bijdrage aan gaan leveren. Dit kan door het realiseren van nieuwbouwwoningen maar ook transformatie en woningsplitsing zijn mogelijkheden die we kunnen benutten. In samenspraak met de regio en onze inwoners bekijken we voor welke doelgroepen we woningen nodig hebben. Toch moeten we er rekening mee houden dat de woonwensen niet altijd aansluiten bij de financiële kant van een woningbouwproject. Concessies en slimme oplossingen zijn dan ook soms nodig.
Bijzondere doelgroepen zoals Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers, spoedzoekers en arbeidsmigranten vragen maatwerkoplossingen. We proberen deze oplossingen te realiseren naast de reguliere woningbouwopgave.

4.1 Wat willen we bereiken?

Het realiseren van passende, toekomstbestendige huisvesting voor de juiste doelgroep op de juiste locatie en voor de juiste prijs. Dit programma draagt daarmee bij aan een Geertruidenberg waar het nu en in de toekomst fijn met elkaar kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd.
Binnen Programma 4 ''Opgave Wonen'' zijn de onderstaande doelstellingen opgenomen:
4.1.1 Creëren woonruimte naar behoeft
4.1.2 Verbeteren, bewaken en behouden van balans
4.1.3 Regie pakken op woningmarkt
4.1.4 Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met inwoners en stakeholders

4.1.1 Creëren woonruimte naar behoefte

Dit doen we op basis van autonome demografische ontwikkelingen uit het woonbehoefteonderzoek, de opgelegde taakstelling en de beschikbare ruimte voor onverwachte ontwikkelingen. We realiseren passende huisvesting voor de juiste doelgroep tegen de juiste prijzen.

Beleidsindicatoren	**Waarden**			
	Meest recente meting	**2025**	**2026**	**2027**
Aantal actief woningzoekenden in de gemeente in de sociale huursector (Klik voor Wonen)	Peildatum 6-10-2025: Totaal woningzoekenden: 3.657 Actief woningzoekenden (minimaal één keer gereageerd op een woningadvertentie in de afgelopen 12 maanden): 967	<2024	<2025	<2026
Aantal inwoners van de gemeente met voorrangsbewijs (Huisvestingsverordening)	Peildatum: 27-5-2025: 305	340	420	500
Totaal aantal woningen binnen de gemeente (CBS)	1-1-2023: 10.120 1-1-2024: 10.156	10.325	10.375	10.555
Taakstelling statushouders (COA)	2025: Achterstand 1-1-2025: 25 Taakstelling nieuw (H1 en H2): 34 Taakstelling totaal: 59 Realisatie 1-8-2025: 23 Achterstand 1-8-2025: 36	Conform taakstelling	Conform taakstelling	Conform taakstelling

a. Er komt meer woonruimte beschikbaar voor zowel onze eigen inwoners als de verschillende doelgroepen vanuit de wettelijke en maatschappelijke taakstelling.

Het Programma Wonen 2024 geeft een duidelijke basis voor de gewenste ontwikkeling in de woningbouw. Woonruimte die beschikbaar komt willen we zo veel als mogelijk beschikbaar maken voor onze eigen inwoners. De juridische en wettelijke mogelijkheden zijn hiertoe beperkt, maar daar waar mogelijk gebruiken we ze.

b. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om woonruimte te creëren en behouden voor onze eigen inwoners

De maatschappelijke opgaven voor het huisvesten van bepaalde doelgroepen, zoals asielzoekers en statushouders, blijven bestaan. Hier kunnen we de komende jaren onze ogen niet voor sluiten. Maar ook de opgave voor doelgroepen zoals jongeren, spoedzoekers en senioren mag niet onderschat worden. Met het toevoegen van nieuwbouw gaan we een deel van deze vraagstukken te lijf. Maar ook de bestaande woningvoorraad aanpassen, anders verdelen en beter bereikbaar maken is een deel van de oplossing.

Wettelijke beleidsindicatoren

Voor programma 4 zijn geen beleidsindicatoren voorgeschreven.

4.1.2 Verbeteren, bewaken en behouden van balans

We streven naar een gebalanceerde woningvoorraad. Een gebalanceerde woningvoorraad is er voor onze huidige inwoners, maar moet ook ruimte bieden voor toekomstige inwoners en verschillende doelgroepen vanuit de wettelijke en maatschappelijke taakstelling. Een gebalanceerde woningvoorraad is niet alleen kwantitatief passend, maar ook nadrukkelijk kwalitatief in balans.
Bij het streven naar een gebalanceerde woningvoorraad richten we ons op zowel nieuwbouw als bestaande bouw. Het grootste gedeelte van onze toekomstige woningvoorraad staat er namelijk al.

Beleidsindicatoren	Waarden			
	Meest recente meting	2025	2026	2027
Aantal te realiseren woningen (netto) (inclusief zachte plancapaciteit)	Opgeleverd in 2024: 33	136	49	182
Percentage woningtoewijzingen aan inwoners van de gemeente	2024: 63%	>60%	>60%	>60%
Percentage sociale huurwoningen binnen de totale woningvoorraad (CBS)	2024: 3.182 (31,3%)	>30%	>30%	>30%

a. Er is balans tussen wettelijke taakstellingen en autonome lokale ontwikkelingen.

We streven naar realisatie van de wettelijke opgaven in de huisvesting van asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden, maar de focus van onze woningbouwopgave blijft gericht op het huisvestingsvraagstuk van onze eigen inwoners.

b. We koersen op een juiste mix in woningaanbod per kern en wijk.

De lijn uit de Woondeal SRBT is verwerkt in ons Programma Wonen 2024. Bij nieuwbouwontwikkelingen kiezen we gemeentebreed voor 30% sociale huur en 40% betaalbare koop of middeldure huur. De samenstelling van de bestaande wijk waar een ontwikkeling plaatsvindt kan aanleiding geven om hier per project van af te wijken. Zo proberen we ook de mix in bestaande woonwijken te verbeteren.

c. Bij iedere ontwikkeling wordt de balans in ruimtelijke inrichting als uitgangspunt genomen.

De ruimtelijke inrichting staat onder druk vanwege verschillende maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, hittestress, wateroverlast en de wens voor een groene en gezonde omgeving. Ook de wens voor onder andere een betere mobiliteit en bereikbaarheid en de energietransitie zorgen dat ontwikkelingen met veel aanvullende eisen en wensen te maken krijgen. Soms is het dus noodzakelijk om op bepaalde ambities af te schalen om ontwikkelingen haalbaar en realistisch te houden.

4.1.3 Regie pakken op woningmarkt

De gemeente kan op verschillende wijzen regie pakken op de woningmarkt. Actief grondbeleid betekent dat de gemeente zelf de gronden verwerft dan wel toepassing geeft aan het voorkeursrecht gemeenten. Daarmee kan de gemeente zelf gronden uitgeven en tot een door haarzelf gewenste invulling en woningbouwdifferentiatie komen.
Daarnaast kan de gemeente passief een meer faciliterend grondbeleid voeren. In het programma Wonen is bepaald dat een actief grondbeleid geen uitgangspunt is, maar dat per ontwikkeling een keuze gemaakt moet worden welke strategie op dat moment het best passend is.

Beleidsindicator	Waarden			
	Meest recente meting	2025	2026	2027
Afspraken vastleggen in anterieure overeenkomsten	2024: Voldaan	Voldoen	Voldoen	Voldoen

a. Er zijn duidelijke randvoorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen.

We houden vast aan de startnotitie als middel ter besluitvorming door de gemeenteraad om de kaders en randvoorwaarden voor een ontwikkeling te bepalen. Voor ontwikkelaars en initiatiefnemers is het daarmee vroegtijdig duidelijk hoe we als gemeente tegen een ontwikkeling aankijken.

b. We maken toekomstbestendige woningbouw mogelijk op de juiste locaties.

In de startnotitie maken we een integrale afweging of een locatie geschikt is voor woningbouw en voor welke type woningen.

c. We zijn creatief en innovatief in onze oplossingen.

De huidige woningmarkt vraagt om creatieve oplossingen. Daarom is het belangrijk om te kijken of we met het loslaten van traditionele bouwvormen en langdurige procedures sneller tot passende woonvormen komen. Niet elk project leent zich hiervoor. Met initiatiefnemers bekijken we per project of we slim snelle stappen kunnen zetten.

4.1.4 Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met inwoners en stakeholders

Voor de gemeente is een belangrijke rol weggelegd voor het laten participeren van inwoners. In het geval van een ontwikkeling op gemeentelijk eigendom zal dit niet wijzigen. Als het daarentegen gaat om een ontwikkeling op eigendom van derden heeft de gemeenteraad een participatieverplichting opgelegd vanaf vijf woningen. De notitie burgerparticipatie blijft hiervoor de leidraad.
Ten aanzien van de stakeholders geldt dat ontwikkelingen vanuit het gemeentebrede perspectief voor wonen worden benaderd. We koersen op de juiste balans in de differentiatie, bij voorkeur op wijk- en buurtniveau.

Beleidsindicatoren	Waarden			
	Meest recente meting	2025	2026	2027
Toepassen uitgangspunten nota burgerparticipatie	2024: Voldaan	Voldoen	Voldoen	Voldoen

a. Onze inwoners en stakeholders voelen zich betrokken en gehoord.

Participatie is belangrijk om alle belangen in beeld te krijgen en om alle belangen tegen elkaar af te wegen. Het algemeen belang zal in veel gevallen prevaleren boven het individueel belang. Toch kunnen we individuele belangen nooit uit het oog verliezen.

4.2 Wat gaan we daar voor doen?

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 4 ''Opgave Wonen'' te realiseren zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:
4.2.1 Woonruimte naar behoefte
4.2.2 Verbeteren, bewaken en behouden balans
4.2.3 Regie op de woningmarkt
4.2.4 Ontwikkelingen in samenspraak met inwoners en stakeholders

4.2.1 Woonruimte naar behoefte

Op basis van demografische ontwikkelingen en de opgelegde taakstelling voor specifieke doelgroepen, creëren we woningruimte naar behoefte. Dit kunnen we op de volgende manieren realiseren:

- nieuwe woningen bouwen;
- niet-woningen transformeren;
- de bestaande woningvoorraad aanpassen.

Resultaten in 2026:

- We stroomlijnen gemeentelijke procedures om woningbouwinitiatieven te stimuleren en te versnellen. In 2026 streven we naar de realisatie van ca. 50 nieuwe woningen (netto).

4.2.2 Verbeteren, bewaken en behouden balans

Balans gaat zowel over het verdelen van de woningvoorraad als over de soorten woningen die we hebben in onze gemeente. We maken gebruik van de mogelijkheid om een percentage van onze woningvoorraad toe te wijzen aan onze eigen inwoners. Bovendien houden we rekening met een evenredige spreiding van doelgroepen zoals de uitstroom beschermd wonen, maatschappelijke opvang en statushouders. Daarnaast houden we bij herstructureren en nieuwbouw de verdeling van verschillende typen woningen en prijsklassen in het oog.

Resultaten in 2026:

- In anterieure overeenkomsten en andere afspraken met ontwikkelaars wordt het gewenste woningbouwprogramma zoveel mogelijk vastgelegd.
- In de prestatieafspraken met Thuisvester kunnen we vastleggen hoe we de verdeling van de woningvoorraad laten aansluiten op de maatschappelijke opgaven.

4.2.3 Regie op de woningmarkt

We gaan toe naar een actieve sturing uitvraag aan de voorkant in plaats van toetsing achteraf. De middelen om de regie te pakken zijn bijvoorbeeld:

- waar nodig en/of gewenst inzetten op een actief grondbeleid (te baseren op maatwerk);
- opleggen woningbouwprogramma en –differentiatie via de anterieure overeenkomst.

Resultaten in 2026:

- In anterieure overeenkomsten en andere afspraken met ontwikkelaars wordt het gewenste woningbouwprogramma zoveel mogelijk vastgelegd.

4.2.4 Ontwikkelingen in samenspraak met inwoners en stakeholders

Bij alle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen worden inwoners betrokken. Op deze manier creëren we draagvlak en voelen inwoners zich betrokken en gehoord.

Op het abstracte niveau (gemeentebreed) is de gemeente daarbij aan zet vanuit de opgave. Per locatie gebeurt dit via de omgevingsdialoog die is gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde notitie burgerparticipatie. In het eerste geval is de gemeente de regisseur; in de tweede situatie is de gemeente toetsend.

Resultaten in 2026:

- We wijzen ontwikkelaars op het voeren van een omgevingsdialoog ongeacht of deze verplicht is.

4.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 4 Opgave Wonen									
8.1	Ruimte en leefomgeving	875.000	N	845.000	N	845.000	N	845.000	N
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.205.000	N	3.701.000	N	3.745.000	N	0	-
8.3	Wonen en bouwen	943.000	N	921.000	N	920.000	N	926.000	N
6.792	PGB WMO	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal lasten		**6.023.000**	**N**	**5.467.000**	**N**	**5.510.000**	**N**	**1.771.000**	**N**
Baten Programma 4 Opgave Wonen									
8.1	Ruimte en leefomgeving	133.000	V	0	-	0	-	0	-
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.209.000	V	3.705.000	V	3.749.000	V	0	-
8.3	Wonen en bouwen	1.164.000	V	1.164.000	V	1.164.000	V	1.164.000	V
6.792	PGB WMO	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal baten		**5.506.000**	**V**	**4.869.000**	**V**	**4.913.000**	**V**	**1.164.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	4.000	N	4.000	N	4.000	N	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	0	-	39.000	V	39.000	V	39.000	V
Totaal reserves		**4.000**	**N**	**35.000**	**V**	**35.000**	**V**	**39.000**	**V**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**521.000**	**N**	**563.000**	**N**	**562.000**	**N**	**568.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
8.3	**Gemeentelijke gebouwen Gemeentelijke panden (niet publieke dienst)** Advieskosten accommodatiebeleid: Het opstellen van accommodatiebeleid en daaraan gekoppeld vastgoedbeleid is cruciaal. Hiermee ontstaan kaders waarmee het gemeentelijk vastgoed effectiever en meer kostprijsdekkend geëxploiteerd kan worden.	100.000	N	0	-	0	-	0	-
0.1	**Mutaties reserves opgave 4 Wonen** Afschrijving huisvesting Mafeking Bergse Battery: Investering schuift 1 jaar door dus de dekking uit reserve kan ook 1 jaar doorschuiven.	39.000	N	0	-	0	-	0	-
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**139.000**	**N**	**0**	**-**	**0**	**-**	**0**	**-**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	496.000	V	488.000	V	488.000	V	483.000	V
	Totaal Saldo	**357.000**	**V**	**488.000**	**V**	**488.000**	**V**	**483.000**	**V**

Programma 5 Opgave Economie en Toerisme

Met ruim 10.000 banen, zo'n 2.200 bedrijven, 5 bedrijventerreinen en 2 winkelgebieden hebben we een prima uitgangspunt. Geertruidenberg als vestingstad, nabij Nationaal Park De Biesbosch en omsloten door water biedt veel potentie als toeristische recreatieve hotspot.
Net als elders in Nederland is er krapte op de arbeidsmarkt en zien we ook dat veel jongeren niet terugkeren als ze de gemeente hebben verlaten om elders te studeren. Het aantal inwoners groeit nauwelijks. De potentiële beroepsbevolking zal daardoor nauwelijks verder stijgen.
Het is van belang om samen met de ondernemers en partners ons in te zetten voor een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is.

5.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente Geertruidenberg is gastvrij naar bezoekers, biedt een fijn leefklimaat voor de inwoners, voorziet in ruimte voor ondernemerschap en is klaar voor een duurzame & innovatieve economie.
Binnen Programma 5 ''Opgave Economie en Toerisme'' zijn de onderstaande doelstellingen opgenomen:
5.1.1 Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren
5.1.2 Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder
5.1.3 De gemeente is gastvrij naar bewoners en bezoekers

5.1.1 Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren

We zorgen voor behoud van de lokale werkgelegenheid en zetten optimaal in op ruimtegebruik en toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen. Daarnaast zetten we in op compacte en complete winkelgebieden in de gemeente.

Beleidsindicator	Waarden		
	Meest recent	2026	2027
Leegstandscijfer bedrijventerreinen	39	38	37
Leegstandscijfer winkelgebieden	24	23	22
Aantal bedrijfsvestigingen	2337	2337	2337
Aantal banen	11289	11289	11289
Winkels buiten kern winkelgebied	40	39	38

- Schonere, veiligere en aantrekkelijke bedrijventerreinen en winkelgebieden.
- Afname leegstand op bedrijventerreinen en winkelgebieden.
- Compacte en complete winkelgebieden.
- Behoud werkgelegenheid en banen.

Wettelijke beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2024)	Begroot 2026	Eenheid	Bron
14.	3. Economie	Functiemenging **	2023.	51,8	51.9	%	CBS BAG/LISA
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	2024	1278	1278	Bedrijfsvestigingen per 10.000 inwoners	KvK

** de functiemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

5.1.2 Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder

We staan het bedrijfsleven bij om te komen tot een circulaire economie en faciliteren bedrijventerreinen om energieneutraal te worden. Innovatie stimuleren we en verbinden partijen met elkaar om stappen te kunnen maken.

Beleidsindicator	Waarden		
	Meest recent	2026	2027
Energieopwek bij bedrijfspanden Elektriciteitsverbruik bedrijven (milj. kwh)	25500 114.9	25500 107.7	25500 104.1
% hergebruik primaire grondstoffen (landelijke monitor wordt ontwikkeld)			
Innovatieve bedrijven in de gemeente	97	102	104

- In 2050 is de Geertruidenbergse economie circulair, met als tussendoel 50% in 2030.
- De bedrijventerreinen zijn in 2050 energieneutraal.
- Meer ruimte voor innovatie vanuit bedrijven

5.1.3 De gemeente is gastvrij naar bewoners en bezoekers

We zetten in op meer toeristische bezoekers die we langer in het gebied willen laten verblijven en die vaker terug komen naar de gemeente Geertruidenberg.

Beleidsindicator	Waarden		
	Meest recent	2026	2027
Aantal banen toeristisch recreatieve branche	550	560	570
Aantal overnachtingen (toeristenbelasting)	30317	35.000	40.000

- Verhoging toeristische recreatieve werkgelegenheid.
- Stijging van het aantal toeristische overnachtingen.
- Minimaal behoud van diversiteit van culturele organisaties en evenementen.

5.2 Wat gaan we daar voor doen?

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 5 ''Opgave Economie en Toerisme'' te realiseren zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:
5.2.1 Verbeteren vestigingsklimaat
5.2.2 Circulaire, duurzame & innovatieve economie
5.2.3 Gastvrij naar bezoekers

5.2.1 Verbeteren vestigingsklimaat

Om te komen tot een verbetering van het vestigingsklimaat in de gemeente richten we ons op de thema's toekomstbestendige bedrijventerreinen en ondernemerschap.
We leggen de focus bij het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein Dombosch door kwaliteitsverbetering van het verblijfklimaat, we bevorderen de samenwerking tussen bedrijven op bedrijventerreinen Pontonnier/Dombosch en gaan onderzoeken of een energiehub op een bedrijventerrein realiseerbaar is. We ondersteunen Geertruidenberg Maritiem met het uitvoeren van het maritiem programma.
Ondernemers die starten staan we bij met een ondersteuningsaanbod dat opgezet wordt met lokale ondernemers. En we organiseren een netwerkbijeenkomst (Connecting Event) voor ondernemers.

Resultaten in 2026:
- Op Pontonnier en Dombosch 2 realiseren we een samenwerkingsvorm tussen ondernemers passend bij de behoefte van de ondernemers op die terreinen.
- We hebben een onderzoekstraject doorlopen of een energiehub haalbaar is.
- Bij groot onderhoud van wegen op het bedrijventerrein koppelen we gelijktijdig het vergroenen/verduurzamen van het gebied.
- Voor ondernemers organiseren we het Connecting Event.
- We organiseren voor starters een startersprogramma.

5.2.2 Circulaire, duurzame & innovatieve economie

We ondersteunen het bedrijfsleven bij projecten die bijdragen aan een circulaire en duurzame economie. Dit kan op verschillende thema's zijn zoals energie infrastructuur, het vergroenen van de bedrijfsomgeving of reststromen omvormen tot grondstoffen.
Samen impact maken om de duurzaamheid concreet vorm te geven vinden we belangrijk. Door de Groene Pluim aan een lokaal bedrijf uit te reiken willen we een koploper in de schijnwerpers zetten.

Resultaten in 2026:
- We ondersteunen en faciliteren pilotprojecten (gericht op bijvoorbeeld energie, vergroenen, reststromen en innovatie).
- In 2026 reiken we een Groene Pluim aan een lokaal bedrijf uit.

5.2.3 Gastvrij naar bezoekers

Het overnachtingsaanbod in de gemeente breidt zich verder uit. Rijksmonumenten de Watertoren en De Schattelijn worden omgevormd naar een hotel. De opening van Postillion Hotel Breda-Biesbosch is voorzien in 2026, hiermee komen er 150 kamers bij. Het theaterhotel volgt later.
Om het toeristisch aanbod te versterken zetten we in op het realiseren van een toeristisch overstappunt en voeren we projecten uit om het Halvezolenlijntje beter beleefbaar te maken. Ook doen we onderzoek naar subsidiemogelijkheden voor uitvoering van het inrichtingsplan Plassengebied en de haalbaarheid van een toeristisch investeringsfonds.

Resultaten in 2026:
- We realiseren een toeristisch overstappunt in de gemeente.
- We onderzoeken of het haalbaar is om een toeristisch investeringsfonds te realiseren met (een gedeelte van) de inkomsten vanuit toeristenbelasting.

- Om het inrichtingsplan Plassengebied uit te kunnen voeren, doen we onderzoek naar subsidiemogelijkheden.
- In het kader van de Halvezolenlijn wordt een aantal projecten uitgevoerd om de voormalige spoorlijn beter beleefbaar te maken.
- We gaan na of we kunnen aansluiten bij de pilot van de gemeente Drimmelen: Het Biesboschvaantje (om het onderhoud van de aanmeervoorzieningen in de Biesbosch door derden te laten financieren).
- We organiseren een netwerkbijeenkomst voor evenementenorganisaties.
- Met de samenwerkende gemeenten binnen Theek 5 gaan we een convenant aan om de toekomstbestendigheid en de efficiency van het bibliotheekwerk te verbeteren.

5.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 5 Opgave Economie en Toerisme									
2.3	Recreatieve havens	11.000	N	6.000	N	6.000	N	6.000	N
2.4	Economische havens en waterwegen	109.000	N	116.000	N	115.000	N	115.000	N
3.1	Economische ontwikkeling	447.000	N	432.000	N	432.000	N	432.000	N
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	58.000	N	58.000	N	58.000	N	58.000	N
3.4	Economische promotie	263.000	N	263.000	N	263.000	N	263.000	N
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	307.000	N	307.000	N	307.000	N	307.000	N
5.4	Musea	34.000	N	35.000	N	34.000	N	35.000	N
5.5	Cultureel erfgoed	187.000	N	187.000	N	187.000	N	187.000	N
5.6	Media	725.000	N	625.000	N	600.000	N	600.000	N
8.3	Wonen en bouwen	39.000	N	39.000	N	39.000	N	39.000	N
Totaal lasten		**2.180.000**	**N**	**2.068.000**	**N**	**2.041.000**	**N**	**2.042.000**	**N**
Baten Programma 5 Opgave Economie en Toerisme									
2.3	Recreatieve havens	18.000	V	3.000	V	3.000	V	3.000	V
2.4	Economische havens en waterwegen	50.000	V	55.000	V	55.000	V	55.000	V
3.1	Economische ontwikkeling	3.000	V	3.000	V	3.000	V	3.000	V
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8.000	V	8.000	V	8.000	V	8.000	V
3.4	Economische promotie	0	-	0	-	0	-	0	-
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	47.000	V	47.000	V	47.000	V	47.000	V
5.4	Musea	12.000	V	12.000	V	12.000	V	12.000	V
5.5	Cultureel erfgoed	54.000	V	78.000	V	78.000	V	78.000	V
5.6	Media	0	-	0	-	0	-	0	-
8.3	Wonen en bouwen	4.000	V	4.000	V	4.000	V	4.000	V
Totaal baten		**196.000**	**V**	**210.000**	**V**	**210.000**	**V**	**210.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	0	-	0	-	0	-	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	35.000	V	35.000	V	35.000	V	35.000	V
Totaal reserves		**35.000**	**V**	**35.000**	**V**	**35.000**	**V**	**35.000**	**V**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**1.949.000**	**N**	**1.823.000**	**N**	**1.796.000**	**N**	**1.797.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
5.6	**Subsidie Bibliotheek** Vanuit de kadernota is een bezuiniging beoogd voor de subsidie bibliotheek.	60.000	V	60.000	V	60.000	V	60.000	V
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**60.000**	**V**	**60.000**	**V**	**60.000**	**V**	**60.000**	**V**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	150.000	N	113.000	N	113.000	N	113.000	N
	Totaal Saldo	**90.000**	**N**	**53.000**	**N**	**53.000**	**N**	**53.000**	**N**

Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening

Wij staan als gemeente de komende jaren voor grote maatschappelijke opgaven die gevolgen hebben voor onze gemeente en waarbij we op onderdelen andere gemeenten en overheden nodig hebben. We zoeken de verbinding met onze samenleving (burgerparticipatie). We beseffen dat we de inbreng van onze inwoners, onze ondernemers, onze verenigingen en onze maatschappelijke partners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van ons beleid moeten versterken.

6.1 Wat willen we bereiken?

Bestuur: Wij zijn een krachtig lokaal bestuur dat klaar is voor de toekomst. We onderhouden en leggen verbindingen met de gemeenteraad, de inwoners, de ondernemers en de maatschappelijke partners. We investeren in de samenwerking met onze inwoners en laten zien wat we gaan doen. We werken aan het herstel van het vertrouwen in de plaatselijke politiek en zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving.

Dienstverlening: Wij zijn een open en bereikbare gemeente. Wij werken samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid. Onze dienstverlening is dichtbij. Onze professionele medewerkers zijn betrokken, ondernemend, pakken zaken snel op en denken in mogelijkheden.

Binnen Programma 6 ''Opgave Bestuur en Dienstverlening'' zijn de onderstaande doelstellingen opgenomen:

6.1.1 We hebben inzicht in de toekomstscenario's van de gemeente op korte en lange termijn
6.1.2 Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid
6.1.3 Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit
6.1.4 Verbeteren van de kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van de dienstverlening
6.1.5 Wij zijn dichtbij en weten nog beter wat er speelt in de gemeente
6.1.6 We betrekken onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer dan voorheen bij zaken die hen raken

6.1.1 We hebben inzicht in de toekomstscenario’s van de gemeente op korte en lange termijn

We moeten ons voorbereiden op de maatschappelijke ontwikkelingen om zo adequaat te kunnen reageren en onze dienstverlening richting inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners te kunnen continueren.

Maatschappelijke effecten

a. Gezamenlijk met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kennen we onze toekomst.
b. We zijn een sterk lokaal bestuur en weten wat we zelf kunnen doen en waar we ondersteuning via regionale samenwerking bij nodig hebben.

Wettelijke beleidsindicatoren

Voor programma 6 zijn geen beleidsindicatoren voorgeschreven.

6.1.2 Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid

We verstevigen de relatie tussen college en gemeenteraad.

Maatschappelijke effecten

a. College en gemeenteraad kennen elkaars rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en respecteren elkaar daarin.
b. We trekken samen op in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van ons beleid.
c. Ons verhaal naar buiten is een gezamenlijk verhaal, waarbij we ruimte laten voor een andere mening.

6.1.3 Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit

Door allerlei affaires staat het vertrouwen in de overheid onder druk. Dé overheid wordt vaak als één geheel gezien en de affaires, die op landelijk niveau spelen hebben ook zo hun weerslag op het lokale niveau. Vertrouwen speelt een belangrijke rol in de beoordeling van onze dienstverlening.

Beleidsindicator	Waarden			
	Meest recent	2025	2026	2027
Score vertrouwen in overheid	17% heeft heel veel vertrouwen; 34% weinig tot geen vertrouwen in hoe de gemeente wordt bestuurd.	-	20% heeft heel veel vertrouwen; 30% weinig tot geen vertrouwen in hoe de gemeente wordt bestuurd.	-

Maatschappelijke effecten

a. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn trots op de gemeente.
b. We zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving in de lokale politiek zodat zoveel mogelijk inwoners participeren, gehoord en vertegenwoordigd worden.
c. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners vinden dat de gemeente afspraken nakomt en genomen besluiten motiveert.

6.1.4 Verbeteren van de kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van de dienstverlening

Het niveau van onze dienstverlening tillen we naar een hoger niveau, zowel inhoudelijk als qua snelheid van reageren op vragen van de samenleving. Daarbij passen we de gebruikte kanalen (digitaal, persoonlijk contact) aan op de behoefte van onze "klanten".

Beleidsindicator	Waarden			
	Meest recent	2025	2026	2027
Score (digitale) dienstverlening (burgerpeiling)	algemene dienstverlening gem. 6,49 digitale dienstverlening gem. 6,58	-	algemene dienstverlening gem. 7 digitale dienstverlening gem. 7	
Daling aantal klachten t.o.v. 2022 (53)	31 (2024)	29	27	27

Maatschappelijke effecten

a. De kwaliteit van onze (digitale) dienstverlening is verhoogd (op dit moment geven burgers ons een 6,4-6,5 voor de (digitale)dienstverlening). Ondernemers geven onze digitale dienstverlening een 5,8.
b. We communiceren, helder, proactief en tijdig over wat we wel en niet doen.
c. Administratieve lastverlichting voor inwoners , ondernemers en partners.
d. Klachten nemen af en we voldoen aan onze vastgestelde servicenormen.
e. We verlenen deskundiger advies en antwoord, zijn inlevend en denken met onze “klanten” mee.

6.1.5 Wij zijn dichtbij en weten nog beter wat er speelt in de gemeente

We zijn open, duidelijk en transparant over onze plannen en beleid. Voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn we bereikbaar (digitaal, in het gemeentehuis en in de wijk). We weten wat er speelt in de gemeente zodat we daarop in kunnen spelen met onze plannen en bij het formuleren van beleid. In de periodieke klanttevredenheidsonderzoeken besteden we aandacht aan het gehoord voelen.

Beleidsindicator	Waarden			
	Meest recent	2025	2026	2027
Score klanttevredenheid/waardering inwoners (burgerpeiling)	Waardering inspanningen gemeente gem. 6,37	-	7	-

Maatschappelijke effecten

a. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties voelen zich gehoord.
b. Het gemeentehuis is het “huis” van de gemeente; iedereen voelt zich welkom en gehoord.
c. Onze (digitale) dienstverlening is afgestemd op de verschillende levensfases van onze inwoners (maatwerk, klantgericht).

6.1.6 We betrekken onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer dan voorheen bij zaken die hen raken

Vanuit vertrouwen en op basis van gelijkwaardigheid en de mogelijkheden betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij zaken. Voor de doelgroep jongeren hebben we specifiek aandacht. We onderzoeken hoe we deze doelgroep beter kunnen betrekken en kunnen interesseren voor wat er in hun leefomgeving speelt. Onze communicatie sluiten we beter aan op de belevingswereld van jongeren.

Beleidsindicator	Waarden			
	Meest recent	2025	2026	2027
Aantal projecten waarbij inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners zijn betrokken. *	5	5	14	*

* Dit is geheel afhankelijk van het aantal projecten dat in het betreffende jaar van start gaan en of die geschikt zijn om participatie op toe te passen en in welke mate.

Maatschappelijke effecten

a. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hebben meer begrip voor onze besluiten, doordat ze betrokken zijn.
b. Ons beleid sluit beter aan bij de behoefte van inwoners, ondernemers en partners.
c. Jongeren voelen zich meer betrokken bij hun leefomgeving.
d. Zelfregie bij inwoners, ondernemers en partners is toegenomen.

6.2 Wat gaan we daar voor doen?

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 6 ''Opgave 'Bestuur en Dienstverlening'' te realiseren zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:

6.2.1 Klaar voor de toekomst
6.2.2 Betrouwbaar, toegankelijk en inclusief
6.2.3 Kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van onze dienstverlening
6.2.4 Klantgerichtheid, we zijn dichtbij en weten wat er speelt
6.2.5 Betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bij zaken, we doen het samen

6.2.1 Klaar voor de toekomst

Het aantal wettelijke taken bij gemeenten is in de afgelopen jaren sterk gestegen. Dit is ook zichtbaar in de groei die de gemeentelijke organisatie heeft doorgemaakt; van 124 fte in 2013 naar 195 fte in 2026. Ook zien we als gemeente dat de complexiteit van de samenleving en de maatschappelijke opgaven toeneemt. Het aanpakken van uitdagingen binnen de bestaande werkwijzen en organisatorische structuren werkt niet meer als vanzelfsprekend. Het is noodzakelijk om ook in de toekomst wendbaar en flexibel te blijven, om focus te houden op het realiseren van politiek-bestuurlijke en maatschappelijke ambities en om de juiste keuzes te maken voor inwoners. Daarom heeft het college opdracht gegeven om de organisatie te herijken. Het gaat daarbij om de implementatie van het programmatisch werken, het realiseren van een kwalitatieve doorontwikkeling en het organiseren van een passende organisatiestructuur. Een versterking van de organisatie vraagt om een structurele investering in formatie. Daarbij is door de krapte op de arbeidsmarkt het investeren in het werven en behouden van medewerkers met de juiste competenties cruciaal.

Resultaten in 2026:

- **Implementatie organisatieplan**
  In 2025 is het organisatieplan opgeleverd. In dit organisatieplan staan de visie op de organisatie, de sturing en inrichting processen beschreven. Voor 2026 zullen we verder werken aan implementatie van dit plan.
- **Versterken formatie**
  De ontwikkeling van de organisatie vraagt om versterking van de formatie. Deze functies op het gebied van o.a. sport, Wet open overheid, privacy en HR zijn opgenomen in deze begroting. Tegelijkertijd benutten we kansen voor meer efficiency, zodat middelen optimaal worden ingezet.
  Ook in 2026 investeren we in het aantrekken van de juiste mensen. We investeren in onze medewerkers door opleidingen en trainingen. Het HR beleid is gericht op het aantrekken en behouden van medewerkers.

6.2.2 Betrouwbaar, toegankelijk en inclusief

We zetten communicatie in om inwoners te informeren over hoe, waar en wanneer ze kunnen participeren bij (belangrijke) onderwerpen die spelen in de gemeente.

Resultaten in 2026:

- **Heldere taal**
  We willen graag dat inwoners heldere brieven of andere communicatiemiddelen van ons ontvangen. In 2025 zijn we gestart met het project heldere taal. Inwoners krijgen de mogelijkheid om onduidelijke brieven of andere communicatie terug te sturen naar de gemeente. Eind 2025 evalueren we de pilot en besluiten we of we hiermee doorgaan in 2026.

6.2.3 Kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van onze dienstverlening

We zetten onze inspanningen van de afgelopen jaren voort om de kwaliteit en professionaliteit van onze dienstverlening te continueren en te verbeteren.

Resultaten in 2026:

- **Implementatie Wet Open Overheid (WOO)**
  Als overheid communiceren we proactief waardoor inwoners en ondernemers meer zicht krijgen op het handelen van de gemeente. In dat kader heeft al een nulmeting en bepaling van het ambitieniveau (basis) plaatsgevonden en is er invulling gegeven aan de eerste tranches van de invoering van de wet. In 2026 geven we daar nadere uitvoering aan en zal een volgende tranch verplicht worden. We geven hier uitvoering aan zodat we blijven voldoen aan de Woo.
- **Software burgerzaken**
  We starten een inkooptraject voor software om burgerzakenprocessen naar de toekomst toe te kunnen blijven ondersteunen. Hiermee waarborgen we een goede dienstverlening aan onze inwoners en blijven we aansluiten bij de technologische mogelijkheden.
- **Servicenormen**
  In 2025 is gestart met de inventarisatie en de voorbereidingen hiervoor. Later in 2025 wordt gestart met het opstellen hiervan en in 2026 worden deze vastgesteld.
- **Nieuwe gemeentelijke website**
  Het contact met onze inwoners en ondernemers vindt plaats via diverse kanalen, waaronder digitaal via de gemeentelijke website Geertruidenberg.nl. De website is voor inwoners en ondernemers het belangrijkste online dienstverleningskanaal. We willen graag dat het kanaal aansluit bij de behoeften van onze inwoners en ondernemers. Hiervoor hebben we in 2025 de webvisie vernieuwd. Eind 2025 starten we met de aanbesteding voor een nieuwe website. In 2026 starten we met de implementatie van een nieuwe website. Deze website gaat eind 2026 live.
- **Nieuw intranet**
  Het contract met onze huidige leverancier voor ons intranet loopt af. In 2026 treffen we de voorbereidingen voor een nieuw intranet.

6.2.4 Klantgerichtheid, we zijn dichtbij en weten wat er speelt

Inwoners en ondernemers hebben niet de mogelijkheid om naar een ander te gaan als ze niet tevreden zijn over onze dienstverlening. Ze zijn aangewezen op de gemeente waarin ze wonen of gevestigd zijn. We stemmen daarom onze dienstverlening af op onze inwoners en ondernemers. We zijn een open en bereikbare gemeente.

Resultaten in 2026:

- Vanaf 25 april 2025 is het gemeentehuis op vrijdagmiddag gesloten. Hierdoor verbeteren we, gelet op het beperkte bezoekersaantal en het beperkte aantal telefonische contacten, ons niveau van dienstverlening door medewerkers van de ontvangstbalie in te zetten op het piekmoment, de maandagochtend. De wachttijden lopen hierdoor aan de balie en aan de telefoon minder op.

6.2.5 Betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bij zaken, we doen het samen

We hebben samen met de gemeenteraad regels vastgesteld over burgerparticipatie. We zetten sterker in op onze communicatie naar buiten. We investeren in dataverzameling en monitoring.

Resultaten in 2026:

- **Klachtenafhandeling**
  We monitoren klachten en bezwaarschriften en gaan op zoek naar verbetering. Het proces van klachtafhandeling wordt afgestemd op de ingezette doorontwikkeling van de organisatie.
- **Burgerparticipatie**
  We zetten communicatie in om inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te informeren over hoe, waar en wanneer ze kunnen participeren bij (belangrijke) onderwerpen die spelen in de gemeente. Samen kunnen we ervoor zorgen dat onze doelgroepen zich gehoord en betrokken voelen bij wat er speelt in de gemeente.
  Het Relevant Gesprek wordt bij burgerparticipatietrajecten standaard gebruikt conform de gemaakte afspraken met de gemeenteraad.

6.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening									
0.1	Bestuur	1.731.000	N	1.645.000	N	1.645.000	N	1.645.000	N
0.2	Burgerzaken	991.000	N	991.000	N	991.000	N	991.000	N
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.861.000	N	1.864.000	N	1.863.000	N	1.866.000	N
1.2	Openbare orde en veiligheid	531.000	N	531.000	N	530.000	N	530.000	N
Totaal lasten		**5.114.000**	**N**	**5.031.000**	**N**	**5.029.000**	**N**	**5.032.000**	**N**
Baten Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening									
0.1	Bestuur	0	-	0	-	0	-	0	-
0.2	Burgerzaken	495.000	V	495.000	V	495.000	V	495.000	V
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	25.000	V	25.000	V	25.000	V	25.000	V
1.2	Openbare orde en veiligheid	10.000	V	10.000	V	10.000	V	10.000	V
Totaal baten		**530.000**	**V**	**530.000**	**V**	**530.000**	**V**	**530.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	0	-	0	-	0	-	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal reserves		**0**	**-**	**0**	**-**	**0**	**-**	**0**	**-**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**4.584.000**	**N**	**4.501.000**	**N**	**4.499.000**	**N**	**4.502.000**	**N**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
0.1	**Regionale samenwerking** RWB Bijdrage algemeen: Begroting RWB aangepast aan de besluitvorming verbonden partijen door gemeenteraad. Cijfers zijn gebaseerd op constante prijzen.	42.000	V	42.000	V	42.000	V	42.000	V
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**42.000**	**V**	**42.000**	**V**	**42.000**	**V**	**42.000**	**V**

	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	47.000	V	43.000	V	43.000	V	41.000	V
	Totaal Saldo	**89.000**	**V**	**85.000**	**V**	**85.000**	**V**	**83.000**	**V**

Programma 7 Opgave Financiën en Organisatie

Een van de uitdagingen van werken met programma's is dat er op inhoud keuzes (her-)overwogen en gemaakt moeten worden om financiële ruimte te vinden voor een structureel sluitende (meerjaren-) begroting en om de gewenste maatschappelijke effecten te realiseren.

Het programma Financiën raakt alle programma's; enerzijds in het vinden van een balans tussen de lasten en baten van alle programma's en anderzijds in de wijze waarop we hierover verantwoording afleggen en inzicht geven met behulp van meetbare indicatoren en ratio's. De wijze waarop we een meerjarig structureel sluitende begroting aan het college en de gemeenteraad willen bieden vraagt om een organisatiebrede aanpak met oog voor de te behalen maatschappelijke effecten.

7.1 Wat willen we bereiken?

We willen een financieel gezonde gemeente blijven door gemeenschapsgeld op een zorgvuldige, doelmatige en rechtmatige manier te besteden. Het streven blijft om structureel sluitende (meerjaren-) begrotingen op te stellen met ruimte voor tegenslagen, waarbij de lasten en baten moeten bijdragen aan de opgaven die we hebben geformuleerd.

Binnen Programma 7 "Opgave Financiën en Organisatie" zijn de onderstaande doelstellingen opgenomen:

7.1.1 We zorgen voor een sluitende begroting met ruimte voor tegenslagen
7.1.2 We hanteren vastgestelde, waaronder ook wettelijke, objectieve indicatoren en ratio's
7.1.3 We ontsluiten de P&C-producten voor iedereen en op een eenvoudige manier
7.1.4 We streven meer inzicht in de (financiële) voortgang van alle opgaven na
7.1.5 We zorgen ervoor dat de bestedingen rechtmatig worden gedaan

7.1.1 We zorgen voor een sluitende begroting met ruimte voor tegenslagen

De lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgaven zijn geformuleerd.

Beleidsindicator		Waarden	
	Meest recent	2026	2027
Kengetal structurele ruimte is hoger dan 0%	-0,38	0,0	0,0
Solvabiliteit is hoger dan 20%	29,47%	22,70%	20,90%
Weerstandsratio hoger dan 1,4	5,57	6,78	6,23

Met deze begroting bieden we een reëel en structureel sluitende begroting aan voor de jaren 2026 en 2027. Het ravijnjaar is door het Rijk verschoven van 2026 naar 2028. Alertheid blijft geboden op het in balans houden van onze ambities met de ontwikkeling van de lastendruk.

Wettelijke beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2024)	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Eenheid	Bron
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	2024	8,7	9,0	9,0	9,0	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens

2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	2024	7,7	8,4	8,4	8,5	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	2024	€975	€ 890	€ 890	€ 920	Kosten per inwoner	Eigen gegevens
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	2024	11,96%	16%	16%	16,5%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	2024	20,96%	11%	11%	10%	% van totale lasten	Eigen gegevens
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	2024	326	337	370	388	Duizend €	CBS
36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	2024	2,77	-			Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen
37.	8. Vhrosv	Demografische druk	2024	75,1	-			verhoudings-getal	CBS
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2024	837	788	788	788	In €	COELO
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2024	950	811	811	811	In €	COELO

7.1.2 We hanteren vastgestelde, waaronder ook wettelijke, objectieve indicatoren en ratio's

Onze inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

In 2025 zijn er per programmadoelstelling meetbare indicatoren en /of ratio's opgesteld waarmee inzicht gegeven kan worden in de voortgang van de doelstelling. Deze zijn ook voorzien van een doorkijk naar de toekomst. Het is nu van belang om deze inzet ook structureel te borgen en, waar mogelijk, om verbeteringen aan te brengen

7.1.3 We ontsluiten de P&C-producten voor iedereen en op een eenvoudige manier

Onze inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet- en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

In 2026 zijn de financiële producten, (begroting, tussenrapportages en jaarrekening) beter digitaal toegankelijk gemaakt voor burgers met een visuele, auditieve of cognitieve beperking.

7.1.4 We streven meer inzicht in de (financiële) voortgang van alle opgaven na

Onze inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet- en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

7.1.5 We zorgen ervoor dat de bestedingen rechtmatig worden gedaan

Onze inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet- en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

Beleidsindicator				**Waarden**
Meest recent (jaarrekening	**2025**	**2026**	**2027**

	2024)			
% Niet acceptabele rechtmatigheidsfouten kleiner dan 2% van de lasten exclusief stortingen in reserves	7,5%	< 2,0%	< 1,7%	< 1,4%

Door de Raad tijdig te informeren beperken we de niet-acceptabele rechtmatigheidsfouten en streven we naar het behalen van de gestelde doelstellingspercentages.

7.2 Wat gaan we daar voor doen?

Om de opgenomen doelstellingen binnen Programma 7 Opgave ''Financiën en Organisatie'' te realiseren zijn de onderstaande programmalijnen vastgesteld:

7.2.1 Lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgave zijn geformuleerd
7.2.2 Inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

7.2.1 Lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgave zijn geformuleerd

Lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgave zijn geformuleerd.

Resultaten in 2026:

- In 2026 zijn alle raadsvoorstellen met financiële consequenties voorzien van een begrotingswijziging. Deze wijziging is als concept wijziging in het financiële systeem ingevoerd.

7.2.2 Inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren

Inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet- en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

Resultaten in 2026:

- We borgen de ingezette koers bij de voor- en najaarsnota in het rapporteren op zowel de feitelijke als de financiële voortgang.

7.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Begroting 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N
Lasten Programma 7 Financiën en Organisatie									
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	187.000	N	126.000	N	126.000	N	129.000	N
0.4	Overhead	12.607.000	N	12.627.000	N	12.479.000	N	12.565.000	N
0.5	Treasury	105.000	N	107.000	N	144.000	N	38.000	N
0.61	OZB woningen	420.000	N	420.000	N	420.000	N	420.000	N
0.62	OZB niet-woningen	0	-	0	-	0	-	0	-
0.64	Belastingen overig	0	-	0	-	0	-	0	-
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-	0	-	0	-	0	-
0.8	Overige baten en lasten	93.000	N	93.000	N	93.000	N	93.000	N
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	-	0	-	0	-	0	-

3.4	Economische promotie	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal lasten		**13.412.000**	**N**	**13.373.000**	**N**	**13.262.000**	**N**	**13.245.000**	**N**
Baten Programma 7 Financiën en Organisatie									
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	417.000	V	384.000	V	384.000	V	384.000	V
0.4	Overhead	93.000	V	93.000	V	93.000	V	93.000	V
0.5	Treasury	388.000	V	388.000	V	388.000	V	388.000	V
0.61	OZB woningen	3.961.000	V	4.006.000	V	4.052.000	V	4.074.000	V
0.62	OZB niet-woningen	4.662.000	V	4.715.000	V	4.768.000	V	4.819.000	V
0.64	Belastingen overig	20.000	V	20.000	V	20.000	V	20.000	V
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	47.566.000	V	46.725.000	V	44.807.000	V	44.577.000	V
0.8	Overige baten en lasten	10.000	V	10.000	V	10.000	V	10.000	V
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	-	0	-	0	-	0	-
3.4	Economische promotie	72.000	V	178.000	V	178.000	V	178.000	V
Totaal baten		**57.189.000**	**V**	**56.519.000**	**V**	**54.700.000**	**V**	**54.543.000**	**V**
Reserves									
0.10	Mutaties reserves lasten	721.000	N	835.000	N	0	-	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	717.000	V	1.611.000	V	403.000	V	303.000	V
Totaal reserves		**4.000**	**N**	**776.000**	**V**	**403.000**	**V**	**303.000**	**V**
Saldo baten en lasten inclusief reserves		**43.773.000**	**V**	**43.922.000**	**V**	**41.841.000**	**V**	**41.601.000**	**V**

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Taakveld	Omschrijving	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N
0.3	**Hermenzeil** Voor de instandhouding/exploitatie van Hermenzeil maakt de gemeente kosten. De gemeente en provincie nemen ieder 50% van de kosten voor hun rekening. Vooralsnog zijn er ramingen opgenomen voor 2026. Daarna wederom bezien.	65.000	N	0	-	0	-	0	-
0.3	**Hermenzeil** Van de instandhoudingskosten van Hermenzeil wordt 50% bijgedragen door de provincie.	33.000	V	0	-	0	-	0	-
0.4	**Overhead Bestuursondersteuning college van B&W** Dit betreft het 2-jaarlijks onderzoek waarstaatjegemeente (tevredenheid). Hiervoor wordt in 2029 weer een nieuw budget geraamd.	0	-	0	-	0	-	40.000	N

0.4	**Overhead Personeel** De berekening van de salarissen wordt concern breed geraamd op max schaal per functie. In 2026 is dit uitgangspunt enigszins te hoog. Vandaar dat in 2026 een eenmalige stelpost wordt ingeboekt.	121.000	V	0	-	0	-	0	-
0.4	**Overhead Personeel** De uitwerking van de 1% toename (in 2026) en verhoging latere jaren is in de kadernota opgenomen en reeds in de salarisposten opgenomen.	165.000	N	295.000	N	295.000	N	295.000	N
0.4	**Overhead Personeel** We hebben de UWV gelden of Zwangerschapsverlofgelden die we ontvangen als inkomst begroot. De post voor inhuur derden verhogen we met hetzelfde begrootte bedrag voor ontvangen UWV gelden of Zwangerschapsverlofgelden.	120.000	N	120.000	N	120.000	N	120.000	N
0.4	**Overhead Personeel** Dit betreft de in de kadernota geraamde kosten voor het uitbesteden van de salarisadministratie, als gevolg van het nieuwe softwarepakket voor personeels- en salarisadministratie.	53.000	N	53.000	N	53.000	N	53.000	N
0.4	**Overhead Personeel** Vanuit de begroting 2025 resteerde nog een restant bezuinigingstaakstelling van € 51.000. Dit restant is administratief ingebracht als onderdeel van de overige bezuinigingen in deze begroting.	51.000	N	1.000	N	1.000	N	1.000	N
0.4	**Overhead ICT** De verhoging van de ICT-budgetten die in de najaarsnota 2024 was opgenomen is niet structureel gemaakt en de indexatieverhoging ICT 2025 is niet meegenomen. Dit wordt met deze aanpassing gecorrigeerd.	100.000	N	100.000	N	100.000	N	100.000	N
0.4	**Overhead ICT** De besparing onderhoud en beheer ICT is de verwachte structurele besparing na uitvoer van het onderzoek en het opvolgen van de adviezen die daaruit voortkomen (vanaf 2026).	40.000	V	40.000	V	40.000	V	40.000	V
0.4	**Overhead ICT** De besparing op hardware is te realiseren door een batchaankoop (van bijv. beeldschermen) te activeren op de balans en niet in 1 jaar af te schrijven via de exploitatie.	30.000	V	30.000	V	30.000	V	30.000	V
0.4	**Overhead I&A** De website van de gemeente is sterk verouderd en kan een aantal van de diensten die we willen aanbieden onvoldoende ondersteunen. Vernieuwing van de website is daarom noodzakelijk in 2026. Het incidenteel budget is bedoeld voor de inrichting en implementatie. Het regulier beheer en onderhoud past in het bestaande budget.	100.000	N	0	-	0	-	0	-
0.4	**Overhead Personeel domeinen** Aanpassing salarissen op basis van autonome ontwikkelingen, CAO doorrekeningen en formatiemutaties. Voor een toelichting op de mutaties in de formatieomvang verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering.	865.000	N	856.000	N	856.000	N	856.000	N

0.4	**Overhead Fysiek Domein Beheer** Bijdrage voor evenementen is al vele jaren niet gerealiseerd. Mogelijk kan een nieuw vastgesteld evenementenbeleid een mogelijkheid bieden om kosten te verhalen, maar erg onzeker of dit realiseerbaar is.	50.000	N	50.000	N	50.000	N	50.000	N
0.4	**Overhead Dienstverlening Integrale Advisering** Bezuinigingen zijn mogelijk te realiseren door het professionaliseren en optimaliseren van aanbesteding, contractbeheer en contractmanagement. In combinatie met de hieronder staande lasten wordt een baat verwacht omdat op termijn een inverdieneffect wordt gerealiseerd.	0	-	100.000	V	150.000	V	200.000	V
0.4	**Overhead Dienstverlening Integrale Advisering** Bezuinigingen zijn mogelijk te realiseren door het professionaliseren en optimaliseren van aanbesteding, contractbeheer en contractmanagement.	100.000	N	100.000	N	100.000	N	100.000	N
0.4	**Overhead Directie** In de kadernota is een uitwerking van een wijziging in de Verbijzonderde interne controle (VIC) opgenomen, waarbij een FTE (salaris) komt te vervallen, evenals de inhuur voor IC buig en deze werkzaamheden vervolgens worden uitbesteed. Per saldo een voordeel.	38.000	V	38.000	V	38.000	V	38.000	V
0.5	**Treasury** De rente voor langlopende leningen 2026 is lager dan eerder berekend. Echter is het investeringsniveau zodanig dat in meerjarenperspectief een rentetoename wordt geraamd.	193.000	V	149.000	N	280.000	N	323.000	N
0.5	**Treasury** De rentelast van de kort lopende leningen neemt toe. Dit in plaats van langlopnede rente.	143.000	N	116.000	N	116.000	N	116.000	N
0.61	**Onroerende Zaakbelastingen eigenaren woningen** De stijging is gebaseerd op de reguliere prijsindexstijging van 3,5% (2,25% inflatie 2026 + 1,25% correctie 2025).	128.000	V	128.000	V	128.000	V	150.000	V
0.61	**Uitvoering belastingen en heffingen** De bijdrage voor de SVHW (heffing en invordering gemeentelijke belastingen) neemt bruto met € 25.000 toe. Daar tegenover staat de ontvangst van een vergoeding voor aanmaningen en dwangbevelen (zie hieronder). Per saldo een voordeel.	25.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N

0.61	**Uitvoering belastingen en heffingen** De opbrengst van aanmaningen en dwangbevelen worden afzonderlijk door de SVHW geïnd en aan de gemeente terugbetaald. Dit is een structureel voordeel.	60.000	V	60.000	V	60.000	V	60.000	V
0.62	**Onroerende Zaakbelastingen gebruikers** De stijging is gebaseerd op de reguliere prijsindexstijging van 3,5% (2,25% inflatie 2026 + 1,25% correctie 2025).	66.000	V	66.000	V	66.000	V	88.000	V
0.62	**Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen** De stijging is gebaseerd op de reguliere prijsindexstijging van 3,5% (2,25% inflatie 2026 + 1,25% correctie 2025).	91.000	V	91.000	V	91.000	V	120.000	V
0.7	**Uitkering gemeentefonds** Actualisatie van de algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2025. Voor meer informatie verwijzen we naar het hoofdstuk Algemene Uitkering in de meerjarenbegroting.	5.105.000	V	4.863.000	V	3.393.000	V	3.163.000	V
0.1	**Mutaties reserves opgave 7 Financiën** Betreft storting in de reserve afschrijving maatschappelijk nut ter dekking van de investering fiets/looproute markt Geertruidenberg.	400.000	N	0	-	0	-	0	-
0.1	**Mutaties reserves opgave 7 Financiën** Betreft onttrekking uit de Vrije Algemene Reserve die vanwege de 10% maatregelen wordt aangemerkt als structureel dekkingsmiddel	0	-	1.205.000	V	0	-	0	-
0.1	**Mutaties reserves opgave 7 Financiën** Betreft storting in de Vrije Algemene Reserve die vanwege de 10% maatregelen wordt aangemerkt als incidentele storting.	0	-	835.000	N	0	-	0	-
0.1	**Mutaties reserves opgave 7 Financiën** De kosten van de projectleiders die te maken hebben met de nieuwe opvanglocaties ontheemden worden gedekt uit de daarvoor gevormde reserve.	100.000	V	100.000	V	100.000	V	0	-
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	**3.768.000**	**V**	**4.021.000**	**V**	**2.100.000**	**V**	**1.810.000**	**V**
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000 (incl. kapitaallasten en doorbelasting ambtelijke uren)	5.844.000	N	6.158.000	N	6.465.000	N	6.415.000	N
	Totaal Saldo	**2.076.000**	**N**	**2.137.000**	**N**	**4.365.000**	**N**	**4.605.000**	**N**

Algemene dekkingsmiddelen

Baten

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging 2025	2026	2027	2028	2029
Onroerende zaakbelasting woningen	3.628	3.800	3.845	3.891	3.913
Onroerende zaakbelasting niet-woning	2.574	2.694	2.724	2.754	2.783
Onroerende zaakbelasting eigenaren	1.879	1.968	1.991	2.014	2.036
Toeristenbelasting	54	72	178	178	178
Algemene uitkering Gemeentefonds	46.699	47.566	46.725	44.807	44.577
Dividenden	334	334	334	334	334
Saldo financieringsfunctie	-36	-2	-10	-65	31
Overige rechten, heffingen en belastingen*	1.589	1.627	1.612	1.612	1.612
Verwacht resultaat	**56.721**	**58.059**	**57.399**	**55.525**	**55.464**

* Overige rechten, heffingen en belastingen.
De overige rechten, heffingen en belastingen betreffen: lijkbezorgingsrechten, leges, precariobelasting, havengelden, marktgelden, woonschepenrechten.

Specifieke heffingen
In onderstaande tabel zijn de specifieke heffingen opgenomen die dienen ter dekking van de lasten die daarmee verband houden.

Specifieke heffingen	Begroting na wijziging 2025	2026	2027	2028	2029
Rioolheffing	2.613.000	2.763.000	2.763.000	2.763.000	2.763.000
Afvalstoffenheffing	2.439.000	2.987.000	2.949.000	2.949.000	2.949.000

Algemene uitkering gemeentefonds
Met ingang van het begrotingsjaar 2026 wordt de Algemene Uitkering van het gemeentefonds verwerkt op basis van de meicirculaire. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de besluitvorming rondom de meerjarenbegroting meer in overeenstemming kan worden gebracht met de uitgangspunten zoals in de Kadernota zijn opgenomen. Eventuele afwijkingen (positief of negatief) als gevolg van de Septembercirculaire worden meerjarig verwerkt in de eerstvolgende Tussenrapportage of een separaat raadsbesluit.

In april 2025 heeft het ministerie van Financiën zoals gebruikelijk de Voorjaarsnota opgesteld. Deze Voorjaarsnota gaf een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. Over de gevolgen zijn de gemeenten nader geïnformeerd in de meicirculaire. In de Voorjaarsnota was vooruitlopend op de meicirculaire op een aantal onderwerpen een vooraankondiging opgenomen zoals de ontwikkeling van het accres, de jeugdbudgetten, de WMO en enkele kleinere mutaties.

De boodschap die uit de Voorjaarsnota van het ministerie van Financiën doorklonk was dat het rijk extra middelen beschikbaar zou stellen voor de terugval in 2026 (het ravijn) en voor de jeugdzorg. vanaf 2025. Hoewel de uitwerking van de toevoegingen eerst duidelijk zouden worden bij de Meicirculaire was het duidelijk dat de algemene uitkering voor met name de jaren 2026 en 2027 aanzienlijk zou gaan toenemen. De jaren 2028 en 2029 bleven achter in de toename van de algemene uitkering. Dat had er weer mee te maken dat het Rijk vanaf 2028 geen voorspellingen wilde doen over de compensatie van de Jeugdbudgetten en de eventuele wijzigingen van eigen bijdrages in de Jeugdzorg en WMO.

Bij de Voorjaarsnota van het rijk werd een rekenmodel meegeleverd waarmee grofweg berekend kon worden wat het voordeel voor de gemeente zou kunnen worden. Voor de demping van het ravijnjaar 2026 heeft het rijk voor onze gemeente ongeveer € 500.000 structureel beschikbaar gesteld en voor de indexatie van de lonen en de prijzen mochten we voor 2026 rekenen op een toename van de algemene uitkering met € 1.600.000. Voor de uitvoering van de Jeugdwet ontvangen we in 2026 en 2027 ongeveer € 1.500.000 extra. Vanaf 2028 is het allemaal onzeker en helemaal afhankelijk van de politieke besluitvorming en de invulling van een groeipad. Vanaf 2028 wordt door het rijk gerekend met een Eigen bijdrage voor de Jeugdzorg, sturing op de trajectduur Jeugdzorg en indexering van de opbrengst Hervormingsagenda. Voor onze gemeente een daling met tenminste € 1.000.000. Wij schatten in dat hiervoor nog een kabinetsbesluit en vervolgens een standpunt van de provinciaal toezichthouder nodig is, waardoor de vraag openstaat of hiervoor een budgettair neutrale verwerking mogelijk is voor de drie mutaties.

Naast de toevoeging van aanvullend budget voor de Jeugd en het ravijnjaar, bleek ook dat de uitkeringsfactor (een getal waarmee de netto berekening van de algemene uitkering wordt gecorrigeerd om de groei van het fonds te duiden) voor 2025 en latere jaren hoger werd dan aanvankelijk aangenomen en daardoor viel de Meicirculaire uiteindelijk aanzienlijk hoger uit.

Samenvattend laat de Algemene uitkering van het gemeentefonds gebaseerd op de meicirculaire het volgende beeld zien:

	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene uitkering gemeentefonds	44.514.000	45.410.000	44.761.000	43.075.000	42.845.000
Algemene uitkering deelfonds sociaal domein	2.185.000	2.156.000	1.964.000	1.732.000	1.732.000
Totaal	**46.699.000**	**47.566.000**	**46.725.000**	**44.807.000**	**44.577.000**
Claims	- 144.000	15.000	33.000	178.000	178.000
Totaal op basis van Meicirculaire 2025	**46.555.000**	**47.581.000**	**46.758.000**	**44.985.000**	**44.755.000**
Berekening septembercirculaire 2024	45.194.000	42.455.000	41.873.000	41.553.000	41.553.000
Toename Algemene uitkering	**1.361.000**	**5.126.000**	**4.885.000**	**3.432.000**	**3.202.000**

Duidelijk is dat de Algemene Uitkering van het gemeentefonds voor met name 2026 en 2027 hoger uitvalt door alle toevoegingen. De verhoging is niet specifiek toe te rekenen aan een of meerdere maatregelen. Voor 2026 wordt ongeveer € 5,1 miljoen extra ontvangen. Als gevolg van de aangekondigde (onzekere) maatregelen bij de Jeugdwet daalt de uitkering.
Het feit dat de algemene uitkering vanaf 2028 ongeveer € 1.5000.000 lager wordt is een van de hoofdoorzaken van het tekort waar onze gemeente zich nu voor gesteld ziet.

Lokale heffingen
De gemeente genereert zelf inkomsten door het heffen van belastingen. Het gaat dan met name om de onroerende zaak belastingen (OZB) en toeristenbelasting. De opbrengsten van belastingen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en afvalstoffenheffingen geen vooraf bepaald bestedingsdoel en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.
De lokale lasten worden de komende jaren alleen aangepast aan de inflatieontwikkeling. De lokale heffingen worden toegelicht in paragraaf A.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) / dividend
De Nederlandse staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap. De gemeente Geertruidenberg heeft 35.100 aandelen.
Het geraamde dividend bedraagt € 334.000.

Lasten

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2025	2026	2027	2028	2029
Overhead in €	10.373.000	12.514.000	12.534.000	12.385.000	12.471.000
Overhead in %	64%	72%	71%	70%	71%
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten / onvoorzien	65.000	25.000	25.000	25.000	25.000

Onvoorzien

In de meerjarenbegroting 2026 - 2029 is een post onvoorzien opgenomen van € 25.000.

Paragrafen

Paragraaf A - Lokale heffingen

In deze paragraaf geven we een specificatie van de lokale heffingen en belastingen. We splitsen deze uit naar beleid en hoofdlijnen met daarin de onderstaande genoemde onderdelen:

a. de geraamde inkomsten;
b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.
d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Beleid en hoofdlijnen

De heffingen die tot (woon)lasten leiden zijn:
onroerende zaakbelastingen:

- voor eigenaren van woningen;
- voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

De overige heffingen betreffen:

- lijkbezorgingsrechten
- leges
- precariobelasting
- havengelden
- marktgelden
- (woon)schepenrechten
- toeristen- en watertoeristenbelasting

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De gemeenten zijn op basis van de voorschriften in het BBV verplicht om in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten op te nemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Concreet is dit het geval bij de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de lijkbezorgingsrechten, de leges, de havengelden, de marktgelden en de woonschepenrechten.
Als gevolg van de wijzigingen in het BBV mag de overhead voortaan niet meer worden verantwoord op de taakvelden. Deze mogen echter wel (extracomptabel) worden meegenomen in de tarieven en de onderbouwing daarvan. De berekening van de overhead gebeurt extracomptabel op basis van de een procentuele toerekening van de tijd en salariskosten die door de diverse medewerkers aan de taakvelden wordt besteed. Als overheadpercentage voor de begroting 2026 is vooralsnog het percentage van 2025 aangehouden. Dit overheadpercentage is 65%.

De verschillende belastingen en heffingen zijn niet altijd met elkaar vergelijkbaar. Het verschil tussen bijvoorbeeld de onroerende zaakbelastingen (OZB) en de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is dat de onroerende zaakbelastingen algemene dekkingsmiddelen zijn en de afvalstoffenheffing en de rioolheffing retributies.
Het verschil tussen een algemeen dekkingsmiddel en een retributie is dat bij retributies er een rechtstreeks verband bestaat tussen de hoogte van de heffing en de uitgaven in het kader van een betreffende activiteit. Bij algemene dekkingsmiddelen ontbreekt deze relatie.

Ontwikkelingen
Naar aanleiding van het eerder genomen raadsbesluit in 2024 wordt de heffing en invordering van de meeste gemeentebelastingen (afvalstoffenheffing, rioolrecht, OZB, toeristenbelasting, watertoeristenbelasting, precariobelasting en woonschepen), evenals de uitvoering van de Wet WOZ en de Wet BAG, per 1-1-2025 uitgevoerd door SvhW uit Klaaswaal (belastingsamenwerkingsverband). De kosten hiervan zijn opgenomen in de begroting. Dit geldt ook voor de zogenoemde regiefunctionaris vanuit Geertruidenberg. Deze regiefunctionaris is de verbindingsschakel tussen de gemeente en SvhW. Hiermee is een goede uitvoering van de belastingtaken c.a. voor de toekomst geborgd.

Onroerende zaakbelastingen
Voor 2026 wordt er gewaardeerd naar de peildatum 1 januari 2025. Voor het belastingjaar 2026 vindt er op dit moment een hertaxatie plaats om te komen tot nieuwe WOZ-waarden per 1 januari 2025 (waardepeildatum). Omdat de definitieve omvang van de WOZ waardes gemeentebreed nog niet definitief is, wordt voor de inschatting van de waarde-ontwikkeling voor woningen en niet-woningen aangesloten bij de cijfers uit de circulaires van het gemeentefonds. Deze cijfers zijn afkomstig van de Waarderingskamer.

Bij de gebruikers van niet- woningen wordt rekening gehouden met een lagere waarde vanwege leegstand en amendement De Pater. Het gaat hierbij om een waarde van circa € 56 miljoen, waar geen onroerende zaakbelasting voor in rekening kan worden gebracht. Voor de waarde ontwikkeling van de woningen wordt aangesloten bij het percentage zoals door het ministerie berekend bij de opstelling van de meicirculaire van het gemeentefonds. Dat is 10,5% voor woningen en voor niet-woningen stijgt de waarde ten opzichte van 2025 met 2,0%.
De opbrengst van 2026 wordt trendmatig verhoogd met 3,5% + 1% verhoging i.v.m. IHP.

	OZB opbrengst 2025	*OZB opbrengst 2026*	*WOZ waarde 2025*	*ontwikkeling WOZ waarde*	*WOZ waarde 2026*	*Tarief 2026*
Eigenaar woning	3.628.000	3.800.000	3.428.000.000	10,5%	3.787.000.000	0,1003%
Eigenaar niet-woning	2.574.000	2.694.000	752.000.000	2,0%	767.000.000	0,3512%
*Gebruiker niet-woning**	1.879.000	1.968.000	696.000.000	2,0%	709.000.000	0,2776%
	8.081.000	**8.462.000**				

= voor de berekening tarief niet-woning gebruiker is rekening gehouden met voor leegstand en amendement de Pater ten bedrage van circa € 56 miljoen voor 2025.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
Het saldo van de kosten en opbrengsten van de exploitatie afval (de inzameling van huisvuil, de Milieustraat en het containermanagement) brengen we in rekening bij de inwoners. Dat doen we via de afvalstoffenheffing. Het uitgangspunt is om 100% van de kosten, inclusief btw en overhead, in rekening te brengen.
De heffing mogen we wettelijk gezien alleen inzetten voor de dekking van de kosten van afvalinzameling en afvalverwerking. We mogen er geen winst op maken. Een overschot of tekort storten we in of onttrekken we aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing (gesloten financiering).

Het Nieuwe Inzamelen
Vanaf 2025 werken we met de financiële prikkel; een nieuwe systematiek om de hoogte van de afvalstoffenheffing te bepalen. Alle huishoudens betalen hetzelfde vastrecht en een tarief per aanbieding van restafval. Het resultaat in het eerste jaar is boven verwachting. Onze inwoners hebben in 2025 veel minder restafval aangeboden dan geraamd. De keerzijde daarvan is dat de inkomsten uit het variabele deel ook lager uitvielen dan begroot.

2026
De geraamde inkomsten uit de heffing (vastrecht plus aanbiedingen) stijgen met 2,5% ten opzichte van 2025. Hiermee kunnen we de stijgende kosten in de exploitatie (loonstijgingen, algemene prijsstijgingen, toename afvalbelastingen) ten dele opvangen. De verwachting voor 2026 is een kleine onttrekking uit de voorziening van € 50.000. Wat verandert is de verdeling van de inkomsten over het vastrecht en het variabele deel van de inkomsten. Doordat er veel minder aanbiedingen zijn ontvangen we minder inkomsten uit het variabel deel. Maar we willen de aanbiedtarieven niet verhogen. Het resultaat is, met de huidige tarieven immers al meer dan voldoende. Dit betekent dat het tarief voor vast recht verhoogd wordt met € 48. Het variabel tarief wijzigt niet. Gemiddeld stijgt de heffing van € 294 (begroting 2025) naar € 304 (begroting 2026).

2026 – 2029
We gaan uit van dalende inkomsten van het variabele deel van de heffing. Dat is immers het gewenste effect van het beleid. Minder restafval en dus teruglopende aantallen aanbiedingen. Voor 2026 gaan we ervan uit dat de daling zal doorzetten, maar niet meer zo sterk. In de jaren erna verwachten we dat een extra inspanning nodig is om het aanbod van restafval nog verder terug te brengen. Voor het vastrecht begroten we meerjarig gelijke inkomsten, maar door de diverse ontwikkelingen kan een verhoging in de periode 2026-2029 noodzakelijk zijn. Deze ontwikkelingen zijn de jaarlijkse toenemende kosten (inzameling en verwerking), nieuwe contracten voor inzameling aan huis, stijgende belastingen en heffingen (verwerking), maar ook onzekerheid in de hoogte van vergoedingen en opbrengsten voor de inzameling en verwerking van de gescheiden ingezamelde stromen.

Het meerjarig resultaat op de begroting 2026-2029 is meerjarig positief, al is in 2026 nog een kleine onttrekking geraamd. Dit leidt in totaal tot een storting van € 70.000 in de egalisatievoorziening Afval. Deze voorziening blijft hierdoor op het gewenste niveau.
De gemeente zamelt geen bedrijfsafval in. Daarom kennen we geen bepalingen en tarieven voor het heffen van reinigingsrechten.

Berekening van kostendekkendheid van de Afvalstoffenheffing	
Afvalverwijdering huisvuil	1.173.000
Afvalverwijdering Milieustraat	672.000
Afvalverwijdering beleid en algemeen	534.000
Netto kosten taakveld	**2.379.000**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	145.000
BTW	513.000
Onttrekking uit de voorziening Afvalstoffenheffing	-/- 50.000
Totale kosten	**608.000**

Opbrengst heffingen	**2.987.000**
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolheffing & Waterzorgheffing

De riool- en waterzorgheffing geschiedt vanuit twee gezichtspunten: een heffing van de eigenaar en een heffing van de gebruiker. De heffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater.

Dit betekent dat het individuele profijt van de heffing door de gemeente niet meer hoeft te worden aangetoond. De gemeente kan de kosten verhalen die ze maakt voor het nakomen van de zorgplichten uit de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken.
De voorzieningen waarvan de kosten kunnen worden verhaald sluiten aan bij de maatregelen die de gemeente in het kader van het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (VGRP+) onderneemt. Dit kunnen maatregelen met een collectief of individueel karakter zijn. Van belang is dat de gemeente aannemelijk kan maken dat de maatregelen van belang zijn voor het nakomen van de zorgplichten.

In basis worden de tarieven trendmatig verhoogd met 3,5%. Daarnaast wordt invulling gegeven aan het Raadsbesluit van 14 december 2023 (het vaststellen van het Programma Stedelijk Water 2024-2028), waarin besloten is om de heffing vanaf 2025 jaarlijks met 2,2% te doen stijgen exclusief de indexatie.

Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2026 geven wij in de onderstaande tabel weer.

Berekening van kostendekkendheid van de Rioolheffing	
Riolering afvalwater en hemelwater	659.000
Riolering grondwater	25.000
Overige rioleringslasten waaronder kapitaallasten	1.353.000
Rioolaansluitingen	- 1.000
Netto kosten taakveld	**2.036.000**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	314.000
BTW	282.000
Storting in de voorziening rioolheffing	130.000
Totale kosten	**726.000**
Opbrengst heffingen	**2.762.000**
Dekkingspercentage	**100%**

Overige rechten, heffingen en belastingen
De overige rechten, heffingen en belastingen betreffen lijkbezorgingsrechten, leges, precariobelasting, havengelden, marktgelden, woonschepenrechten en toeristen- en watertoeristenbelasting stijgen met 3,5% inflatiepercentage, uitgezonderd de (water)toeristenbelasting die stijgt met € 0,20 per overnachting of per etmaal. Over dit tarief heeft de gemeenteraad vorig jaar al besloten. Bij de uit de begroting voortvloeiende tarievenvaststelling worden de tarieven waar mogelijk trendmatig verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten
Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die in rekening gebracht worden voor het begraven van stoffelijke overschotten, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. We stellen voor de tarieven voor 2025 met 3,5% te verhogen. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2026 geven wij in onderstaande tabel weer:

Berekening van kostendekkendheid van Lijkbezorgingsrechten	
Algemene begraafplaatsen	83.000
Netto kosten taakveld	**83.000**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	23.000
BTW	10.000
Totale kosten	**116.000**
Opbrengst heffingen	**50.000**
Dekkingspercentage	43%

Leges
Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels en (omgevings)vergunningen waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Met uitzondering van de tarieven die van Rijkswege worden vastgesteld, zoals bijvoorbeeld de uitgifte van paspoorten en rijbewijzen, verhogen we de tarieven inzake leges verhogen we waar mogelijk slechts trendmatig en brengen we die in rekening volgens de Legesverordening.

Samenvatting hoofdstuk 1,2 en 3

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	**Directe kosten**	**Loonkosten**	**Overhead**	**Opbrengst**	**Kostendekkendheid**
Kostendekking Hoofdstuk 1	202.426	168.289	205.803	504.500	87,51%
Kostendekking Hoofdstuk 2	143.338	504.642	446.988	1.005.000	91,78%
Kostendekking Hoofdstuk 3		13.371	13.865	8.600	31,58%
Kostendekking totale tarieventabel	**345.764**	**686.302**	**666.656**	**1.518.100**	**89,37%**

De kostendekkendheid van gemeente Geertruidenberg voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Onderwerp legesverordening	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Hoofdstuk 1 - Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1 - Burgerlijke Stand	428	23.739	29.030	55.066	103,52%
Paragraaf 1.2 - Reisdocumenten en Nederlands Identiteitskaart	161.925	80.407	98.331	311.000	91,29%
Paragraaf 1.3 - Rijbewijzen	30.079	36.535	44.680	95.000	85,36%
Paragraaf 1.4 - Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	911	11.505	14.069	15.500	58,52%
Paragraaf 1.5 - Bestuursstukken					
Paragraaf 1.6 - Vastgoedinformatie					
Paragraaf 1.7 - Overige publiekszaken	2.083	931	1.138	2.934	70,68%
Paragraaf 1.8 - Gemeentearchief					
Paragraaf 1.9 - Bijzondere wetten	7.000	15.172	18.555	25.000	61,38%
Paragraaf 1.10 - Diversen					
Totaal hoofdstuk 1	**202.426**	**168.289**	**205.803**	**504.500**	**87,51**
Hoofdstuk 2 - Omgevingswet					
Paragraaf 2.1 - Algemene bepalingen					
Paragraaf 2.2 - Voorfase					
Paragraaf 2.3 - Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	143.338	504.642	446.988	1.005.000	91,78%
Paragraaf 2.4 - Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed					
Paragraaf 2.5 - Milieubelastende activiteiten					
Paragraaf 2.6 - Lozingsactiviteiten					
Paragraaf 2.7 - Aanlegactiviteiten					
Paragraaf 2.8 - Overige activiteiten					
Paragraaf 2.9 - Maatwerkvoorschriften					
Paragraaf 2.10 - Gelijkwaardigheid					
Paragraaf 2.11 - Overige tarieven					
Paragraaf 2.12 - Modaliteiten					
Paragraaf 2.13 - Vermindering					
Paragraaf 2.14 - Teruggaaf					
Totaal hoofdstuk 2	**143.338**	**504.642**	**446.988**	**1.005.000**	**91,7**
Hoofdstuk 3 - Europese dienstenrichtlijn					
Paragraaf 3.1 - Horeca		8.082	8.380	7.446	45,23%
Paragraaf 3.2 - Seksbedrijven					
Paragraaf 3.3 - Winkeltijdenwet					
Paragraaf 3.4 - Organiseren evenement of markt		5.112	5.301	1.112	10,68%

Paragraaf 3.5 - Standplaatsen					
Paragraaf 3.6 - Huisvestingswet 2014 (en Wet goed verhuurderschap)					
Paragraaf 3.7 - In dit hoofdstuk niet benoemd besluit		177	184	42	11,67%
Totaal hoofdstuk 3		**13.371**	**13.865**	**8.600**	**31,58%**
Totaal	**345.764**	**686.302**	**666.656**	**1.518.100**	**89,37%**

Precariobelasting

De precariobelasting is een belasting voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Belastingplichtig is degene die één of meer voorwerpen heeft onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, dan wel degene voor wie die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn. Voor 2026 worden de tarieven trendmatig verhoogd met 3,5%. De geraamde inkomsten bedragen daarmee € 20.000.

Havengelden

Voor het (tijdelijk) mogen gebruiken van de gemeentelijke (passanten)haven vragen we een vergoeding. Deze havengelden bestemmen we voor het onderhouden en faciliteren van de havens. Momenteel kan de beroepsbinnenvaart gebruik maken van twee ligplaatsvoorzieningen, te weten die in de kern Geertruidenberg (Timmersteekade) en die in de kern Raamsdonksveer (Reenweg). Ook kan men op een aantal andere plekken in de Donge aanleggen. De tarieven voor de havengelden zijn opgenomen in de Verordening binnenhavengeld. Het havengeld berekenen we op basis van de grootte van het schip en de duur van het gebruik. De havenmeester int de havengelden bij de gebruikers van de verschillende gemeentelijke havens. Ook hier is de trendmatige verhoging met 3,5% toegepast, zijnde de inflatiecorrectie. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2026 geven wij in onderstaande tabellen (havengelden en binnenhavengelden) weer.

Woonschepenrechten

Een recht wordt geheven voor het innemen van een ligplaats met een (historisch) woonschip binnen de gemeentelijke wateren. De tarieven stijgen met 3,5% inflatiecorrectie.

Berekening van kostendekkendheid van Havengelden en woonschepenrechten	
Diverse lasten passantenhaven en ligplaatsvoorzieningen inclusief BTW	120.000
Overige inkomsten binnenhavens	-/- 4.000
Netto kosten taakveld	**116.000**
Overhead	29.000
Totale kosten	**145.000**
Opbrengst (diverse) heffingen en pachten	**64.000**
Dekkingspercentage	**45%**

Marktgelden

De gemeente heeft drie weekmarkten op drie verschillende locaties: de Oude Melkhaven te Raamsdonk, het Heereplein te Raamsdonksveer en de Markt te Geertruidenberg. Voor het innemen van een standplaats op de aangewezen plaatsten heffen we marktgeld volgens de Verordening Marktgelden. De hoogte van de marktgelden is afhankelijk van de oppervlakte van een standplaats. Deze marktgelden gebruiken we voor het huren van marktkramen en om de locaties van de markten te onderhouden en schoon te maken. De tarieven marktgeld worden trendmatig met 3,5% voor het belastingjaar 2026 verhoogd.

Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2026 geven wij in onderstaande tabel weer:

Berekening van kostendekkendheid van Marktgelden	
Exploitatielasten markten	57.000
Netto kosten taakveld	**57.000**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	37.000
Totale kosten	**94.000**
Opbrengst heffingen	**8.000**
Dekkingspercentage	**8,5%**

Toeristen- en watertoeristenbelasting 2026 en 2027
Vanaf 2020 wordt een toeristenbelasting en watertoeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting of per etmaal binnen de gemeente. Het tarief wordt voor 2026 is bepaald op € 1,85 per overnachting per etmaal. Tevens wordt het tarief voor 2027 voorgesteld op: € 2,00 per overnachting per etmaal.
Ondernemers hebben baat bij het beschikbaar hebben van de tarieven voor twee jaar om zo toekomstige boekingen te kunnen doen.

Lokale lastendruk
Hieronder gaan wij in op de gevolgen van één en ander voor de lokale lastendruk van de burgers. Door het feit dat we voor zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing gedifferentieerde tarieven hanteren, hebben wij er voor gekozen om een beeld te geven van de indicatieve gevolgen voor een "gemiddeld" gezin. Hierbij gaan wij er voor de OZB vanuit dat het tarief voor de eigenaar van een woning 0,1003% bedraagt, dat er een belastingplicht is voor zowel rioolheffing-gebruik als rioolheffing-eigendom en een belastingplicht voor afvalstoffenheffing/DifTar een gemiddeld aantal ledigingen (4-5 stuks op jaarbasis), dan wel aanbiedingen van zakken (18 stuks op jaarbasis) zijn het de tarieven zoals opgenomen bij het belastingvoorstel.

Bij onderstaande indicatie gaan we uit van een gezin van 3 personen met een eigen woning met een WOZ-waarde van € 347.000 in 2026 (waardepeildatum 1-1-2025).

3-persoonshuishouden (eigenaar)	2025	2025	2025		**2026**
Gemeente	Geertruidenberg	Drimmelen	Dongen		Geertruidenberg

WOZ waarde woning	347.000	347.000	347.000		383.000
OZB eigendom	354,98	304,67	365,39		384,50
Rioolrecht gebruik en eigendom	248,63	355,00	202,70		262,92
Afvalstoffenheffing	201,00	361,58	363,07		249,00
DifTar Vast recht Afvalstoffenheffing variabel*	98,00				63,00
	902,61	**1.021,25**	**931,16**		**959,42**

*Hierbij is uitgegaan van 4-5 ledigingen van een minicontainer van 240 liter op jaarbasis, c.q. het equivalent hiervan, zijnde 18 aanbiedingen van zakken van 60 liter.
Voor niet- woningen is in onderstaand overzicht de lastendruk van een niet-woning opgenomen met een WOZ waarde van € 531.000 voor 2026 (waardepeildatum 1-1-2025).

Niet-woningen	2025	2025	2025		**2026**
Gemeente	Geertruidenberg	Drimmelen	Dongen		Geertruidenberg
WOZ waarde niet-woning	521.000	521.000	521.000		531.000
OZB eigendom	1.761,50	948,74	1.539,03		1.864,87
OZB gebruiker	1.388,47	778,90	993,03		1.474,06
Rioolrecht gebruik en eigendom	268,52	355,00	202,00		289,32
	3.418,49	**2.082,64**	**2.734,06**		**3.628,25**

Riool- en afvalstoffenheffing
Voor de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet er sprake zijn van tarieven die resulteren in 100% lastendekkendheid. Dit uitgangspunt volstaat bij de beoordeling van de hoogte van deze heffingen of zij voldoen aan het redelijke peil. Van een minimumtarief per aansluiting is in dit verband dan ook geen sprake meer. Een eventuele onderdekking op de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet gecompenseerd worden door extra baten uit de OZB boven de 120%. Bij beide heffingen is sprake van zogenaamde gesloten financiering. Deze dienen maximaal 100% kostendekkend te worden opgenomen. Dit is in onze gemeente voor beide het geval.

Kwijtschelding
Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kunnen we onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding verlenen. Het kwijtscheldingspercentage dat we hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager bedraagt in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor afvalstoffenheffing en rioolheffing gebruiker. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

De opbrengsten voor afvalstoffenheffing en rioolheffing welke worden kwijtgescholden zijn als kostencomponent opgenomen in de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor 2026 worden de bedragen niet aangepast en gaat het om € 75.000 afvalstoffenheffing en € 15.000 rioolheffing.

Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf over weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting van de gemeente Geertruidenberg is. Dit is van belang wanneer een financiële tegenvaller zich voordoet. Aandacht voor risicomanagement en daarmee het weerstandsvermogen zorgt ervoor dat we op een verantwoorde en bewuste manier keuzes maken. Het weerstandsvermogen is een buffer voor financiële tegenvallers. Het geeft ons de tijd om tot structurele oplossingen te komen wanneer deze risico's zich uiten.

Deze paragraaf heeft zijn basis in artikel 11 van het BBV (Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten) en de daarop van toepassing zijnde toelichting. Conform dit artikel moet deze paragraaf ten minste bevatten:

1. Het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's;
2. Een inventarisatie van de risico's;
3. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
4. Een berekening van het weerstandsvermogen en een oordeel hierover;
5. Kengetallen.

De gemeente Geertruidenberg vindt een goed risicomanagement belangrijk en acht het wenselijk risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen beheersbaar te maken. Alleen wanneer we een zo volledig mogelijk inzicht in de potentiële risico's en hun gevolgen hebben, kunnen we een uitspraak doen over het wel of niet aanvaarden van het risico en over voor het wel of niet nemen van eventuele aanvullende maatregelen. Hierdoor kunnen we op verantwoorde wijze besluiten worden genomen en worden risico's tot een geaccepteerd niveau beperkt.

1. Risicomanagementbeleid

In het vastgestelde risicomanagementbeleid worden de kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement. Risicomanagement is gemeente-breed doorgevoerd. Het risicoprofiel is uitgewerkt voor de reguliere bedrijfsprocessen én de projecten, zodat de hierbij behorende weerstandscapaciteit van gemeente Geertruidenberg kan worden berekend. Verdere verfijning en doorontwikkeling van risicomanagement vindt doorlopend plaats.

2. Risico's

Definitie: Een risico is de kans op een gebeurtenis met effect op het behalen van de door de organisatie gestelde doelstellingen.
Om de risico's van onze gemeente systematisch in kaart te brengen en te beoordelen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is een dynamisch geheel: als er aanleiding toe is, worden risico's toegevoegd, gewijzigd en/of verwijderd. Hierbij is gebruik gemaakt van NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Ten behoeve van de begroting 2026-2029 zijn de risico's in relatie met de opgaven, doelstellingen en de te bereiken effecten kritisch doorgenomen. In totaal zijn 56 risico's in beeld gebracht. Bij de vorige inventarisaties waren dit er: Begroting 2025 (58) en jaarrekening 2024 (57).

Risico’s waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico’s naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico’s die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.
Onderstaande tabel betreft de netto risicokaart. Het netto risico geeft het resultaat na het nemen van (beheers)maatregelen.

Geld	**Netto**				
x > €200.000			1	3	2
€100.000 < x < €200.000	1		1	4	1
€40.000 < x < €100.000	2		2	9	1
€10.000 < x < €40.000		1	6	11	4
x < €10.000			1	2	1
Geen geldgevolgen		2		1	
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

In het volgende overzicht worden de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben geleverd aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij geeft het invloed percentage de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

Risico's				**Variabelen Begroting 2026**		
Begr 2026	**Jrk 2024**	**Begr 2025**		**Kans**	**Invloed**	**Programma**
1	1	1	Voorgestelde bezuinigingen worden niet gerealiseerd.	70%	26,88%	Alle
2	3	2	Tekort aan ambtelijke capaciteit en ervaring.	70%	8,98%	7
3	4	4	Toename kosten Jeugdwet	90%	6,95%	3
4	5	5	Algemene Uitkering gemeentefonds fluctueert met grote bedragen.	70%	5,97%	7
5	6	3	Een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden of een toename van aanvragen voor bijzondere bijstand.	90%	5,17%	3
6	8	8	Uitval van computersysteem/stroom of vertraagde werking van computersysteem. Data raakt verloren of inconsistent.	70%	3,61%	6
7	7	7	Verslechtering van kostendekkendheid van leges.	70%	3,59%	7
8	9	9	Toename aanvragen Wmo of aantal voorzieningen per inwoner.	90%	3,08%	3
9	10	10	Budgetoverschrijdingen of -onderschrijdingen.	70%	2,69%	Alle
10	2	-	Nazorg gesloten stortplaatsen - storting doelvermogen.	40%	2,55%	

		6	Precariobelasting niet kunnen innen.			

Totaaloverzicht	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal grote risico's	€ 2.219.000	€ 4.625.000	€ 4.712.000	€ 4.175.000
Overige risico's	€ 1.940.001	€ 2.200.002	€ 2.205.002	€ 2.190.002
Totaal van alle risico's	**€ 4.159.001**	**€ 6.825.002**	**€ 6.917.002**	**€ 6.365.002**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de omvang van het totale maximale risico met ongeveer een half miljoen euro is gedaald ten opzichte van de begroting 2025 en de jaarrekening 2024. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat impact van het risico nazorg gesloten stortplaatsen flink is afgenomen. Een actueel risico dat niet expliciet uit bovenstaande tabel blijkt is een lopende schadeclaim als gevolg van een grondverkoop aan de Heulweg in 2021.

In algemene zin en in lijn met eerdere inventarisaties constateren wij dat de afhankelijkheid van anderen toeneemt en dat de gemeente daardoor kwetsbaarder is. Denk bijvoorbeeld aan de fluctuaties in de algemene uitkering. Voor de toelichting op de risico's en beheersmaatregelen verwijzen we naar de toelichting in de programma's.

3. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Geertruidenberg beschikt om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	**Bedrag**
10%	€ 1.219.192
20%	€ 1.406.891
50%	€ 1.891.004
75%	€ 2.398.093
90%	€ 2.768.824
95%	€ 2.959.397

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bij een zekerheidspercentage van 90 is € 2,77 miljoen. Dit was in de begroting 2025: € 2,89 miljoen en in het jaarverslag 2024 € 3,04 miljoen. Met 90% zekerheid kunnen met dit bedrag alle tot uiting komende risico's in de simulaties worden afgedekt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Jaarrekening 31-12-2024	Begroting 01-01-2026	Begroting 01-01-2027	Begroting 01-01-2028	Begroting 01-01-2029
Weerstand (in €)					

Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	17.649.089	18.740.000	17.194.000	15.023.000	13.438.000
Vrij aanwendbare algemene reserve	16.695.401	17.931.000	16.457.000	15.881.000	15.866.000
Vrije algemene reserve	13.802.401	15.038.000	13.564.000	12.988.000	12.973.000
Weerstandsreserve	2.893.000	2.893.000	2.893.000	2.893.000	2.893.000
Vrij aanwendbare bestemmingsreserve	953.688	800.000	733.000	666.000	600.000
Gerealiseerde resultaat (programmabegroting)		9.000	4.000	-1.524.000	-3.028.000
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	0	45.000	45.000	45.000	45.000
Onvoorzien	0	45.000	45.000	45.000	45.000
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0	0	0	0	0
Onbenutte capaciteit afvalstoffenheffingen	0	0	0	0	0
Totale weerstandscapaciteit	**17.649.089**	**18.785.000**	**17.239.000**	**15.068.000**	**13.483.000**

1. Weerstandsvermogen

Op basis van de huidige gegevens in het risicomanagementsysteem berekenen we het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is te definiëren als 'het vermogen van de gemeente Geertruidenberg om financiële risico's te kunnen opvangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de benodigde weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kunnen we afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor de begroting van 2026 is dit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€\ 18.785.000}{€\ 2.768.824} = 6.78$$

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen					
Jaarrekening 2024	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
5,81	5,54	6,78	6,23	5,44	4,87

Gebaseerd op de hierna opgenomen tabel valt het weerstandsvermogen in klasse A. Dit duidt op een weerstandsvermogen uitstekend dat ruim voldoet aan de in het risicomanagementbeleid vastgestelde norm (waarderingscijfer B, ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0).

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

2. Kengetallen

Om de inzichtelijkheid in de financiële positie van de gemeente te vergemakkelijken voegen we aan deze paragraaf in de begroting en in het jaarverslag kengetallen toe.

Kengetallen	Begroting 2025	Jaarrekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	68,47%	64,78%	70,01%	76,65%	99,87%	106,62%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64,09%	59,89%	64,28%	70,78%	93,83%	100,00%
Solvabiliteitsratio	28,42%	29,47%	22,70%	20,90%	18,11%	18,22%
Structurele exploitatieruimte	0,14%	-0,38%	0%	0%	-2,17%	-2,52%
Grondexploitatie	1,13%	4,07%	2,39%	1,10%	-0,38%	-0,41%
Belastingcapaciteit	91%	96%	88%	88%	88%	88%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie
Netto schuldquote
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd en boven de 130% als onvoldoende. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende, echter loopt deze quote op in de komende jaren. Vanaf de begroting 2025 geeft het kengetal een fors stijgend verloop en is vanaf 2029 niet meer als voldoende aan te merken. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee negatief.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende, echter wel verslechterd ten opzichte van de jaarstukken 2024. Vanaf de begroting 2026 geeft het kengetal een stijgend verloop. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee negatief.

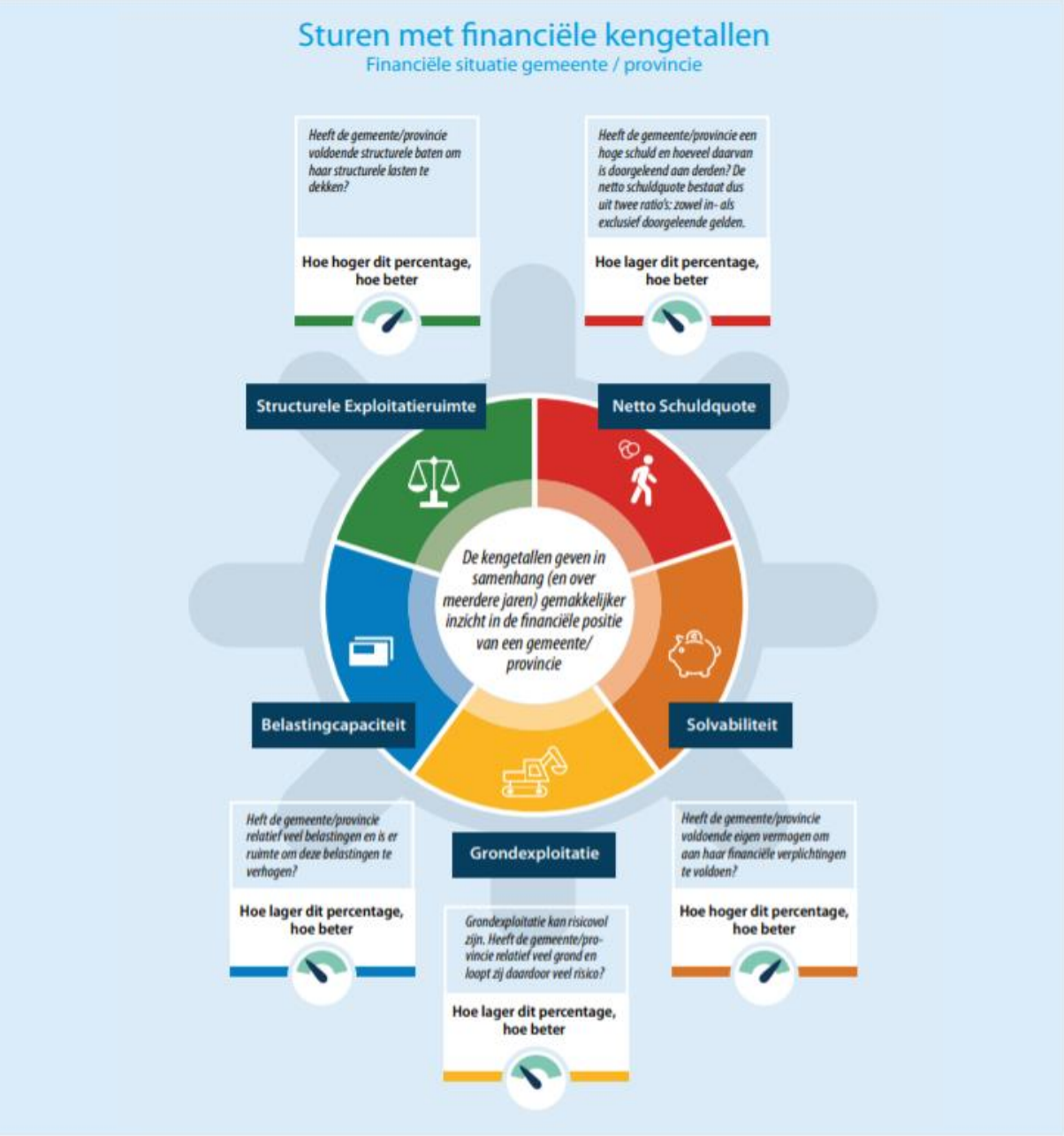
Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende.
De ratio voor de gemeente Geertruidenberg is voor 2026 net voldoende en geeft een dalend verloop weer en in 2028 wordt de ratio onvoldoende. De ontwikkeling van kengetal is daarom negatief.

Kengetal grondexploitatie
Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Er is geen norm voor dit ratio. Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Geertruidenberg laat een dalend verloop zien voor de komende jarenen wordt vanaf 2028 negatief (de baten overtreffen de lasten). Het kengetal ontwikkelt zich hiermee positief.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Er is geen norm voor deze ratio. De structurele exploitatieruimte van de gemeente Geertruidenberg is voor de begroting 2026 en 2027 neutraal. Voor 2028 en 2029 zijn er structurele tekorten. De structurele exploitatieruimte is vanaf 2028 negatief. Dit heeft met name te maken met de landelijke aanpassing van de algemene uitkering met ingang van 2028.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek voor de lagere overheden (Coelo) publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Er is geen norm voor deze ratio. De relatieve woonlasten van de gemeente Geertruidenberg zijn gedaald ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Samenhang
De kengetallen moeten in samenhang worden bezien. De ontwikkeling van de kengetallen staan onder druk. De huidige schuldquote is nog relatief laag, maar deze loopt op. Hetzelfde geldt voor het solvabiliteitsratio, deze was voldoende, maar gaat richting onvoldoende. De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig vooruitblikkend perspectief. Hier is zichtbaar dat dit percentage voor het eerste twee jaar nog neutraal is, maar dat er vanaf 2028 tekorten zijn. Het monitoren van de ontwikkeling van de kengetallen naar de toekomst is van belang. Het voorkomen van structurele begrotingstekorten in de toekomst vereisen voorzichtigheid en het is zeer reëel dat we als gemeente keuzes moeten gaan maken.
Zie ook de hierna volgende figuur (bron: Ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijk relaties)

Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen

Het BBV schrijft voor dat de paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen ten minste de volgende kapitaalgoederen bevat:
a. wegen;
b. riolering;
c. water;
d. groen;
e. gebouwen.

Van de kapitaalgoederen wordt aangegeven:
a. het beleidskader;
b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting en jaarrekening.

In deze paragraaf lichten wij de consequenties toe van het gekozen kwaliteitsniveau voor kapitaalgoederen binnen het beleidskader.

Algemene uitgangspunten
De gemeente beheert ongeveer 310 hectare aan openbare ruimte. Onder deze openbare ruimte vallen: wegen, riolering, infrastructurele kunstwerken waterpartijen en openbaar groen. Verder rekenen wij alle virtuele objecten (niet zichtbaar zoals kadastrale grenzen) en reële objecten (zichtbaar, zoals een bouwwerk) onder, op en boven de grond als taak toe aan de openbare ruimte. Gebouwen behoren niet tot de openbare ruimte, maar worden wel als kapitaalgoed meegenomen. Hieronder geven we voor deze kapitaalgoederen een nadere beschrijving van de wijze van beheer en onderhoud. Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in het overzicht kader stellende beleidsnota's en onderhoudsplannen.

Wettelijke bepalingen
Van toepassing zijn onder meer de volgende documenten, "Notitie Materiële vaste activa " (2019) en "Handreiking onderhoud kapitaalgoederen" (2020) uitgebracht door de Provincie Noord-Brabant als toevoeging op deze notitie. Tevens is kennisgenomen van het themaonderzoek paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van 19-03-2025.

Deze notities behandelen de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. Ook zijn aandachtspunten voor de financiële verordening opgenomen. Het BBV schrijft recente beheerplannen voor. Onder een recent beheerplan wordt verstaan: maximaal vijf jaar oud. Voor het verslagleggingsjaar 2025 mag het beheerplan derhalve niet ouder zijn dan 2021. Van deze vijf jaar kan door de raad alleen gemotiveerd afgeweken worden.

Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden of weer te krijgen (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud.

<u>Klein onderhoud</u>
Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij gaat het om maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud vindt meestal plaats naar aanleiding van meldingen. De uitgaven voor klein onderhoud lopen altijd via de exploitatie.

Groot onderhoud

Groot onderhoud ontstaat na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud betreft doorgaans gepland onderhoud van ingrijpende aard, veroorzaakt door slijtage. Het wordt uitgevoerd op een substantieel deel van het object en vindt plaats na een langere gebruiksperiode.
Groot onderhoud vindt meestal plaats naar aanleiding van bevindingen uit de reguliere twee- of vijfjaarlijkse inspectieronden. De uitgaven voor groot onderhoud wordt, met uitzondering van Openbare Verlichting en Groen, gedekt uit een daarvoor bestemde voorziening.

Beleidskader- en onderhoudsplannen

Wij werken zoveel mogelijk met beleid- en onderhoudsplannen. Deze plannen geven over meerdere jaren inzicht in benodigde financiële middelen om de functie van de beheerobjecten, binnen de door de raad vastgestelde beeld-kwaliteitskaders, te kunnen waarborgen.
Het integrale beheerplan 'Programma Openbare Ruimte' heeft een doorstart als het programma Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) dat in Q1 2025 door de raad is vastgesteld. In het DIOR zijn de beleidskaders voor het beeld-kwaliteitsniveau van de openbare ruimte vastgelegd. Deze kaders worden verwerkt in de nieuwe beleid- en onderhoudsplannen. In het kader van de bezuinigingen en ombuigingen wordt het DIOR vanaf 2027 financieel geïmplementeerd.

De beleid- en onderhoudsplannen en de in het DIOR vastgelegde onderhoudsniveaus van de beheerobjecten (kapitaalgoederen) zijn maatgevend voor de uitvoering van de werkzaamheden en voor de onderhoudslasten in het betreffende jaar. Uitsluitend de geplande onderhoudslasten (die van jaar tot jaar kunnen variëren) waarvoor gespaard wordt mogen ten laste van de voorzien worden gebracht.
Onderhouds- en beleidsplannen worden in de regel voor een periode van vijf jaar opgesteld en daarna herijkt en indien noodzakelijk aangepast. Voor wegen, wordt op basis van de inspecties, elke twee jaar het onderhoudsprogramma geactualiseerd.

Voor Openbare Verlichting en Groen is gekozen om deze niet via een voorziening te beheersen maar de kosten rechtstreeks via de exploitatie te laten lopen.

In de onderstaande tabellen staan de beleid- en beheerplannen met het jaar van ingang van het plan en het jaar waarin het plan geactualiseerd moet worden. Een nieuw plan dient uiterlijk na 5 jaar opgesteld te worden of eerder indien er significante wijzigingen zich voordoen. Tevens is opgenomen wat het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau is en of er een voorziening is ingesteld.

Beleidsplan	1e jaar	Nieuw plan actief vanaf	Toelichting
Wegen	2021	2026	In 2025 wordt een nieuw beleid- en beheerplan voor de wegen opgesteld. Dit plan wordt elke twee jaar op basis van een nieuwe inspectieronden bijgesteld. De uitgaven voor het groot onderhoud aan de wegen dat uit dit plan voortvloeit worden gedekt uit de Voorziening Wegen.
Infrastructurele kunstwerken	2019	2024	In 2025 wordt er een nieuw beleid- en beheerplan voor de infrastructurele kunstwerken, zoals bruggen, kademuren, tunnels, geluidschermen, etc., opgesteld. Dit plan wordt elke vijf jaar op basis van een nieuwe inspectieronden bijgesteld. De uitgaven voor het groot onderhoud aan de infrastructurele kunstwerken dat uit dit plan voortvloeit worden gedekt uit de Voorziening Infrastructurele Kunstwerken.
Openbare verlichting	2024	2029	Alle uitgaven lopen direct via exploitatie. In 2028 zal het Programma Openbare verlichting 2024-2033 herijkt worden. De financiële paragraaf wordt elke twee jaar herijkt. Deze herijking heeft in het kader van de bezuinigingen en ombuigingen begin 2025 plaatsgevonden verwerkt in de begroting 2026-2029.
Riolering	2024	2029	De kosten (exploitatie en kapitaallasten van investeringen) die voortvloeien uit dit programma worden gedekt uit de Voorziening Riolering.
Baggeren / Binnenhavens	2019	2024	In 2025 wordt een nieuw beleid- en beheerplan voor de Baggeren / Binnenhavens opgesteld. De kosten voor het baggeren van de gemeentelijke oppervlaktewateren worden gedekt uit de Voorziening Baggeren.

Beleidsplan	1e jaar	Nieuw plan actief vanaf	Toelichting
Gebouwen (incl. onderwijs)	2024	2029	De kosten voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen worden gedekt uit de Voorziening Gemeentelijke Eigendommen.
Groen	2024	2029	Eind 2024 heeft de raad het Omgevingsprogramma Groen vastgesteld. Na vijf jaar wordt dit programma herijkt.

De beleid- en onderhoudsplannen voor Baggeren / Binnenhavens en voor Infrastructurele kunstwerken hebben als gevolg van personele wisselingen en het verschuiven van taken vertraging opgelopen. Deze onderhoudsplannen worden in het 4 kwartaal van 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd. Ook het onderhoudsplan van wegen wordt in het 4e kwartaal van 2025 voorgelegd aan de gemeenteraad. Ook het onderhoudsplan wegen wordt in het 4e kwartaal 2025 aan de raad voorgelegd.

Beheersplan	Voorziening	Onderhoudsniveau
Wegbeheer	Ja	Nieuw plan in 2021 aangenomen. In het DIOR is opgenomen dat het onderhoudsniveau voor het centrum gebied van Geertruidenberg en Raamsdonksveer en de ontsluitingswegen van niveau C naar B gebracht gaan worden. Het DIOR wordt vanaf 2017 geïmplementeerd. Vanaf 2027 zal dit bij de herijking van het wegbeheerplan meegenomen worden.
Infrastructurele kunstwerken	Ja	Voor de infrastructurele kunstwerken is beleidsmatig geen beeld-kwaliteitsniveau vast gesteld. Daarom wordt beheersmatige op de aspecten heel en veilig gestuurd op basis van de CROW richtlijn CUR-Aanbeveling 117 . In het DIOR is het beeld-kwaliteitsniveau B voor de infrastructurele kunstwerken vastgesteld. Vanaf 2027 zal dit bij de herijking van het wegbeheerplan meegenomen worden.
Openbare Verlichting	Nee	Voor de openbare verlichting is geen onderhoudsniveau vastgesteld. Alle nieuwe verlichting dient te voldoen aan Richtlijnen Openbare Verlichting 2011 (ROVL 2011) NEN3140 en NEN1010. Openbare verlichting ouder dan 2011 moet voldoen aan richtlijn OVL. Dit is opgenomen in het Programma Openbare Verlichting 2024-2033. n het DIOR is het beeld-kwaliteitsniveau B voor de infrastructurele kunstwerken vastgesteld. Vanaf 2027 zal dit bij de herijking van het wegbeheerplan meegenomen worden.
Riolering	Ja	Geen onderhoudsniveau - Programma Stedelijk Water 2024-2028, gemalen NEN3140 - BRL14020, riool inspectie NEN-EN 13580-2
Baggeren / Binnenhavens	Ja	Geen onderhoudsniveau. Volgens beleid 1. Besluit bodemkwaliteit, 2. Kaderrichtlijn water, 3. Legger en Keur WSBD categorie A, B en C, 4. Waterwet, 5. Natuurwet.
Gebouwen	Ja	Basis is kwaliteitsniveau 3 'redelijke conditie', plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar. Voor gebouwen die gesloopt of verkocht worden kan gekozen worden voor een lager kwaliteitsniveau. De gemeentelijke gebouwen vallen buiten de scope van het DIOR.
Groen	Nee	In het DIOR is voor groenonderhoud het beeld-kwaliteitsniveau B opgenomen. Voor het bestrijden van onkruid op verhardingen is geen beeld-kwaliteitsniveau opgenomen, omdat het vanwege klimaatverandering in de praktijk het niet meer mogelijk is hierop te sturen. en/of de kosten hiervan te kunnen beheersen.

Algemene Beleids- en beheerkaders

De landelijk geformuleerde normen en richtlijnen vormen het uitgangspunt voor de beleids- en beheerkaders. Deze wijze van werken geeft richting aan kwaliteitsniveaus en beheermethodieken en dient als referentie en toetssteen voor onze gemeentelijke normen en aanpak.
De beheeractiviteiten zijn en worden gericht op het voorkomen van achterstallig onderhoud, onveilige situaties en schadeclaims.
De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten. Om beter in te kunnen spelen op de beleving en de wensen van de gebruiker van de openbare ruimte wordt gewerkt in wijkteams.

Planningen

Op basis van de beleids- en beheerplannen en de uitgevoerde inspecties worden door de assetbeheerders uitvoeringsplannen opgesteld voor het uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden. We beoordelen vooraf aan de uitvoering of de aanpak die op basis van de inspecties wordt voorgesteld noodzakelijk is. De beeld-kwaliteitskaders die in het DIOR zijn vastgesteld zijn hierbij leidend.. Ook spelen de integrale aanpak, participatie en vraaggericht werken een mede bepalende rol voor de jaarlijkse planning.

Integrale werkzaamheden
Voor de uitvoering van beleids- en beheertaken geldt dat deze zoveel mogelijk integraal tot stand komen. Op deze wijze nemen we bij de aanpak van een weg zo nodig ook de riolering, de openbare verlichting, het groen, klimaatadaptatie en verkeersmaatregelen mee. Vanaf 2029 wil Enexis beginnen met het verzwaren van het energienetwerk in de gemeente (energietransitie).

In 2026 starten we met de voorbereiding/uitvoering van de volgende werkzaamheden

- Randonkelstraat/Rijtselaan (incl. vervangen riolering en klimaatadaptieve inrichting)
- kruispunt Stationstraat/Centraleweg (verkeersveiligheid)
- Zalmweg, Ramgatseweg en Brasem (verhardingen en klimaatadaptieve maatregelen, mede in het kader van 'Toekomst bestendig Dombosch))
- 't Lint (tracé Kerklaan - Luiten Ambachtstraat
- Beellaertsweg
- voorbereiding vervangen Bergse Brug
- Beschoeiing Vestingwallen

Integrale afstemming bij rehabilitatie werkzaamheden
Bij de uitvoering van rehabilitaties wordt altijd gekeken of integrale afstemming met andere werkzaamheden, zoals duurzaamheid en energietransitie. Daarnaast vindt tweemaal per jaar een afstemmingsoverleg met betrekking tot de reguliere (onderhouds)werkzaamheden van Brabant Water en Enexis plaats.

Financieel kader
In de onderstaande tabellen treft u het verloop van de van de voorzieningen en de jaarlijkse exploitatie uitgaven voor groen en openbare verlichting aan.
S.= saldo
Stort.= storting
Onttr.= onttrekking

NR.	Omschrijving	S. 1-1-2026	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2026	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2027	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2028	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2029
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	2.900	295	0	3.195	295	0	3.490	295	0	3.785	295	0	-1.120
508	Voorziening infrastructurele werken	625	80	0	705	80	0	785	80	0	865	80	0	371
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	2.573	534	0	3.107	534	0	3.641	534	0	4.175	534	0	2.408
533	Voorziening baggeren	463	0	0	463	0	0	463	0	0	463	0	0	53
544	Voorziening riolering	5.319	130	0	5.449	0	38	5.411	0	57	5.354	0	149	4.943
545	Voorziening afvalstoffenheffing	360	0	50	310	40	0	350	36		386	31	0	488

De tabel "staat van de voorzieningen" schetst een beeld van de jaarlijkse toevoegingen en onttrekkingen die van invloed zijn op de exploitatiecijfers. In deze staat zijn de feitelijke aanwendingen niet meegenomen. Deze feitelijke aanwendingen worden gebaseerd op meerjarige plannen die periodiek geactualiseerd moeten worden. Indien uit de actualisatie blijkt dat een voorziening ontoereikend wordt dan dient hiervoor tijdig een maatregel moeten worden getroffen. Maatregelen kunnen in de jaarrekening opgenomen worden, maar ook in de meerjarenbegroting van het volgende jaar.

Nr	Kapitaalgoederen	Jaarlijkse investering	Gemiddeld Jaarbudget onderhoud
-	Openbare verlichting	315.000	130.000
-	Groen		630.000

Paragraaf D - Financiering

De gemeente leent in sommige gevallen geld om bijvoorbeeld grote investeringen te kunnen financieren, maar op andere momenten kan ook sprake zijn van overtollige liquide middelen. Om de financieringskosten van het benodigde geld zo laag mogelijk te houden kent de gemeente een treasuryfunctie.

In deze paragraaf wordt de treasuryfunctie van de gemeente nader uitgewerkt. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die gericht zijn op het beheer van de financiële middelen en de risico's daarvan. Aan de treasuryfunctie ligt de meest recente versie van het Treasurystatuut van de gemeente ten grondslag. Het Treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie, terwijl de uitwerking zijn weerslag vindt in de paragraaf financiering in de begroting en de verantwoordingsinformatie daarvan in de jaarrekening.

De doelstellingen van de treasuryfunctie van de gemeente zijn:
- het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan worden voorzien teneinde de door de raad vastgestelde programma's te kunnen uitvoeren;
- het beschermen van de gemeentelijke vermogenswaarden en de resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Met het opstellen van deze paragraaf wordt vormgegeven aan de onderdelen die in de artikelen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de meest recente versie van de Financiële verordening Geertruidenberg zijn opgenomen omtrent financiering.

Renteomslag
De gemeente hanteert voor het toerekenen van financieringskosten aan de verschillende programma's een werkwijze waarbij geen direct verband aanwezig is tussen een bepaalde investering en het aantrekken van de daarvoor benodigde financiering. Alle financieringskosten van de gemeente worden verzameld en vervolgens toegekend aan de verschillende programma's op basis van de renteomslag. De renteomslag voor 2026 is begroot op 1,25%, voor 2027 en 2028 op 1,50% en voor 2029 op 1,75%.

De reden voor de stijging van de renteomslag is te verklaren door de gestegen rentes op de geldmarkt in de afgelopen jaren:

Renteverloop *(standen per 1 januari)*	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Financiering < 1 jaar	2,45%	2,45%	2,45%	3,75%	5,00%	5,00%
Financiering 25 jaar	0,79%	0,31%	0,80%	3,37%	3,09%	3,29%
Financiering 40 jaar	0,47%	0,08%	0,58%	3,41%	2,92%	3,19%

Bron: BNG Bank

Renterisicobeheer

Kasgeldlimiet (kortlopende financiering)

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar. De gemiddelde netto-vlottende schuld mag de limiet niet overschrijden. Dit betekent dat voor dit bedrag geen langlopende geldlening hoeft te worden aangetrokken.

Toegestane kasgeldlimiet *(bedragen x € 1.000)*	
Omvang begroting per 1 januari 2025	82.153
Kasgeldlimiet in % van de grondslag	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	**6.983**

Bij drie achtereenvolgende kwartalen met overschrijding van dit kasgeldlimiet dient de Provincie, als toezichthouder, te worden ingelicht en moet worden aangeven hoe de overschrijding van de kasgeldlimiet wordt voorkomen.

Renterisiconorm (langlopende financiering)

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten van de begroting) bij aanvang van het dienstjaar. Dit bedrag wordt afgezet tegen het bedrag dat in het lopende jaar aan aflossingen betaald moet worden, vermeerderd met het bedrag van de geldleningen waarvan de rente herzien dient te worden. Ook deze norm mag niet overschreden worden. Uit onderstaande tabel wordt geconcludeerd dat sprake is van een aanzienlijke ruimte voordat de renterisiconorm wordt overschreden.

Renterisiconorm *(bedragen x € 1.000)*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1. Renteherziening	-	-	-	-
2. Aflossing	1.975	1.849	1.610	1.611
3. Renterisico (1 + 2)	**1.975**	**1.849**	**1.610**	**1.611**
4a. Begrotingstotaal	76.828	76.149	76.266	76.266
4b. Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm	15.366	15.230	15.253	15.253
5. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (4-3)	**13.391**	**13.381**	**13.643**	**13.642**

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's worden beperkt door uitsluitend gelden uit te zetten bij kredietwaardige partijen. In het Treasurystatuut is bepaald dat dit Nederlandse overheden en kredietwaardige partijen zijn met minimaal een A-rating van tenminste twee erkende ratingbureaus. Verder beperkt het verplichte Schatkistbankieren de kredietrisico's van de gemeente.

Intern liquiditeitsbeheer

In het kader van het opstellen van de begroting 2026 wordt een inschatting gemaakt van het financieringstekort of -overschot. Onderdeel daarvan is de toename van de boekwaarde als gevolg van de gevoteerde investeringen en de mogelijke verkopen. Voor de berekening van het financieringssaldo wordt, ten tijde van het opstellen van de begroting 2026, ervan uitgegaan dat deze middelen ook daadwerkelijk worden uitgegeven of ontvangen.

Periodiek wordt een liquiditeitsprognose opgesteld. Hiermee wordt het inzicht vergroot in het beheer van de dagelijkse saldi en het ontvangen c.q. het verstrekken van financiële middelen tot een periode van één jaar. Eventuele overschotten worden zo efficiënt mogelijk beheerd conform de regels van het Treasurystatuut. Overtollige middelen moeten naar de schatkist van de Rijksoverheid worden afgeroomd.

Opgenomen geldleningen

Het totaal van de opgenomen vaste geldleningen per 1 januari 2026 bedraagt € 38.779.000. Vooralsnog wordt verwacht dat voor het boekjaar 2026 geen leningen aangegaan hoeven te worden, gezien er nog voldoende liquide middelen beschikbaar zijn.

Het verloop van de langlopende geldleningen (in totalen) voor het jaar 2026 is als volgt:

Verloop langlopende geldleningen *(bedragen x € 1.000)*		
Saldo begin 2026		38.779
Opgenomen	-	
Aflossingen	1.975	
Saldo ultimo 2026		36.804

Rentetoerekening

In de paragraaf financiering dient vanuit het BBV en de financiële verordening van de gemeente inzicht gegeven te worden in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Door onderstaand tabel en uitgangspunten in de begroting op te nemen wordt invulling gegeven aan deze vereiste.

	Schema rentetoerekening *(bedragen x € 1.000)*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
A.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	673	634	601	580
	Rente berekend financieringstekort	334	708	768	832
B1.	Externe rentebaten	0	0	0	0
	Saldo rentelasten en rentebaten	**1.007**	**1.342**	**1.369**	**1.412**
C1.	Rente toe te rekenen aan grondexploitatie	-26	-7	11	34
C2.	Rentelasten projectfinanciering	0	0	0	0
C3.	Rentebaten projectfinanciering	0	0	0	0
	Saldo toe te rekenen externe rente	**981**	**1.335**	**1.380**	**1.446**
D1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
D2.	Rente over voorzieningen	0	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**981**	**1.335**	**1.380**	**1.446**
E.	Werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	**-979**	**-1.325**	**-1.315**	**-1.477**
F.	**Renteresultaat op het taakveld treasury ***	**2 N**	**10 N**	**65 N**	**-31 V**

***** Het renteresultaat is van administratieve aard.

Uitgangspunten:

- Voor de berekening van rentelasten van het financieringstekort voor de jaren 2026 tot en met 2029 wordt uitgegaan van de volgende rentepercentages:
  - langlopende financieringen: 3,30%; en
  - kortlopende financieringen: 5,00%;
    beide gebaseerd op de rente voor financieringen volgens de BNG Bank per juli 2025.
- Gezien bovengenoemde rentepercentages op de geldmarkt wordt voor het meest recente investeringsplan een renteomslag van 3% gehanteerd.

- De renteomslag voor de begroting 2026 is berekend op 1,25%. Voor de jaren 2027 en 2028 is dit berekend op 1,50% en voor 2029 op 1,75%.
- Er worden geen rentebaten berekend over de eigen financieringsmiddelen.

Verstrekte geldleningen
Door de gemeente zijn langlopende geldleningen verstrekt ten behoeve van met name het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). De rentelasten van deze leningen worden via een beheersvergoeding van het SVn terug ontvangen en zijn daarmee budgettair neutraal voor de gemeente.

Schatkistbankieren
Het schatkistbankieren bepaalt sinds december 2013 het saldo- en liquiditeitsbeheer. Overtollige middelen moeten bij de schatkist van de Rijksoverheid worden afgeroomd. Als sprake is van overtollige middelen worden saldi periodiek afgeroomd. Hiervoor is een aparte bankrekening geopend (bij de huisbankier) die bij het ministerie van Financiën is geregistreerd. Het drempelbedrag is gelijk aan 2,00% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Het begrotingstotaal 2026 betreft € 76.828.000 waardoor het drempelbedrag voor de gemeente € 1.537.000 miljoen bedraagt. In de toelichting op de balans van de jaarrekening wordt de werkelijke uitvoering van het schatkistbankieren gerapporteerd.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen en de stand van zaken binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering beschreven.

Samen Bouwen, Samen Sterker!
In maart 2026 kiezen onze inwoners een nieuwe gemeenteraad. Een belangrijk moment voor onze lokale democratie.
Op basis van recente ontwikkelingen in onze gemeente, vastgestelde beleidsnota's en gemaakte politieke keuzes zien wij een aantal grote maatschappelijke opgaven op ons afkomen. De grootte van onze gemeente zegt niets over de grootte van de uitdagingen waar we voor staan. In tegendeel, we staan juist voor vier immense opgaven: Sociaal Domein, Powerport, Dijkversterking van Wilhelminakanaal, Amertak en Donge (WAD) en Wonen. Per onderwerp moeten strategische keuzes gemaakt worden. Dat kan alleen wanneer we als raad, college en organisatie samen een duidelijke richting bepalen over waar deze gemeente echt voor wil en gaat staan. Het is absoluut uitdagend om een keuze te maken maar dat gaat helpen om de weerbaarheid en daarmee toekomstbestendigheid van de gemeente Geertruidenberg te vergroten.

Gemeente Geertruidenberg wil een flexibele, wendbare organisatie zijn die optimaal schakelt op veranderingen. In 2021 startte een traject om te gaan werken vanuit de maatschappelijke opgaven voor onze gemeente voor de komende jaren. Het coalitieakkoord en het collegeakkoord zijn hierop gebaseerd. Daarmee zet de gemeente in op een koers die ons niet alleen een kwalitatieve verbeterslag oplevert, maar ons ook tot een flexibele wendbare organisatie maakt waarin een goede combinatie van jong talent en jarenlange ervaring de ruimte krijgt om zich samen te ontwikkelen.

In 2025 is het organisatieplan opgeleverd. In dit organisatieplan staan de visie op de organisatie, de sturing en inrichting processen beschreven. Voor 2026 zullen we verder werken aan implementatie van dit plan. Gemeente Geertruidenberg heeft in 2025 de inrichting van de organisatie door ontwikkeld naar een een organisatiemodel dat hierbij past. Beleid en uitvoering zijn bij elkaar gebracht in drie verschillende domeinen, namelijk Fysiek, Sociaal en Dienstverlening. Opgavegericht en integraal werken en eigenaarschap zijn belangrijke elementen waar we aan werken en ook de komende jaren op in moeten zetten. Vanuit die kracht zoeken wij de verbinding met onze omgeving en partners. Naast lokale en regionale ontwikkelingen hebben we ook rekening te houden met landelijke/mondiale ontwikkelingen als vergrijzing, ontgroening, nieuwe technologieën/digitalisering en een andere kijk op werk door de diverse leeftijdsgroepen. In de huidige tijd zijn het hybride werken en de balans tussen werk en privé belangrijke thema's geworden. Deze ontwikkelingen vragen om nieuwe, creatieve manieren voor het inrichten van het werk en het optimaal inzetten van de aanwezige talenten in onze organisatie. De huidige krapte op de arbeidsmarkt richt onze focus op thema's als duurzame inzetbaarheid, talentontwikkeling en het aantrekken van benodigde kennis en het binden en boeien van medewerkers.

Al deze ontwikkelingen maken dat de organisatievisie en de uitvoering hiervan zich richt op 3 belangrijke thema's: Samen Werken, Samen Vernieuwen en Samen Groeien. Hiermee geven wij invulling aan goed en aantrekkelijk werkgeverschap op basis van de kernwaarden: betrokken, ondernemend en professioneel. Samen denken we mee over en bieden maatwerk aan de ontwikkelingen die als medewerker, team en gemeente op ons af komen met als motto: 'Samen bouwen, samen sterker!'

Samen Werken

Samen werken is essentieel in onze samenleving dat zijn onze inwoners, sociale partners en ondernemers maar ook ín de organisatie samen met het bestuur en tussen en binnen teams. Het gemeentehuis vormt een inspirerende en laagdrempelige plek van ontmoeting en verbinding. De politieke, bestuurlijke ambities en helder geformuleerde opdrachten geven focus aan wat we wanneer doen en hoe we dit doen.

Er wordt gewerkt in programma's waarbij medewerkers samenwerken over hun eigen domein, discipline of vakgebied heen. We werken en denken vanuit de maatschappelijke opgaven door programmatisch te werken. Dit vraagt eigenaarschap om goed aan te sluiten op wat onze omgeving van ons vraagt. Door meer focus aan te brengen in alle werkzaamheden die van ons worden verwacht zijn we bewuster bezig met het bereiken van de maatschappelijke effecten. Vanuit het programmatisch werken bundelen we de krachten en maken we de verschuiving naar een netwerkende en participerende overheid.

Er is meer behoefte aan plaats- en tijdonafhankelijk werken en aan meer flexibiliteit in waar en wanneer het werk wordt verricht. Hierbij zijn flexibele werkplekken en werktijden die hierbij ondersteunen cruciaal om te kunnen netwerken en daadwerkelijk in verbinding te komen en blijven. We zijn niet langer de eigenaar en initiator van nieuw beleid maar nemen steeds meer de rol van participant, facilitator en verbinder op ons in onze netwerken.

Om aan alle opgaven, verwachtingen en ambities invulling te geven is ingezet op opgavegericht werken. Hiermee worden competenties als eigenaarschap, eigen verantwoordelijkheid en initiatief van medewerkers versterkt. De organisatie faciliteert door heldere verantwoordelijkheden en bevoegdheden te beleggen en medewerkers te ondersteunen in hun ontwikkeling met toekomstbestendige arbeidsvoorwaarden.

Samen Vernieuwen

We zijn als organisatie continu op zoek naar kennis en ervaring die nodig zijn om aan de opgaven en verwachtingen vanuit de gemeenschappen te kunnen voldoen. De snelheid van (digitale) ontwikkelingen vraagt om een kennisgerichte organisatie. Functies veranderen en er wordt een beroep gedaan op nieuwe/andere competenties. Medewerkers zullen hierbij goed gefaciliteerd moeten worden, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van 21e eeuwse vaardigheden van medewerkers.

Digitalisering, informatiemanagement en nieuwe manieren van werken vragen om het vergroten en versterken van het i-bewustzijn van medewerkers. Centraal hierbij staan: digivaardigheid (van organisatie, medewerkers én inwoners) en het ontwikkelen van een mindset hoe je op een ethische manier werkt en omgaat met informatie; dit naast het nog altijd belangrijke persoonlijke contact door te netwerken, in verbinding te zijn/blijven en duidelijk te communiceren en informeren.

We moeten proactief interventies inzetten om werkgelegenheid te behouden, wendbaar en flexibel te blijven en kwantiteit en kwaliteit van medewerkers te monitoren met als doel het verlagen van uitstroom, het vergroten van kennis en het versterken van competenties (leren en ontwikkelen) met een link naar inzetbaarheid en vitaliteit.

In de begroting is een PM-post opgenomen voor de vervanging van het intranet. De aanbesteding hiervoor staat gepland voor 2026. Omdat de exacte invulling en omvang van het project op dit moment nog niet bekend zijn, zijn de kosten nog niet concreet te ramen.

Samen Groeien en Verduurzamen

Persoonlijk leiderschap is van belang en gaat uit van de ambitie van de medewerker om de eigen loopbaan vorm te geven en zijn/haar talenten en vaardigheden te ontwikkelen. De medewerker neemt het initiatief om samen in gesprek te gaan over zijn/haar ontwikkeling. In het kader van goed en aantrekkelijk werkgeverschap ligt een stevige rol voor de organisatie bij het bieden van tijd en ruimte en het scheppen van faciliteiten voor ontwikkeling. Leer- en ontwikkeltrajecten van medewerkers én teams worden op maat vormgegeven en uitgerold om opgavegericht en integraal werken en meer eigenaarschap te laten slagen. We benutten alle kennis, ervaring en talent!

Persoonlijke ontwikkeling én teamontwikkeling staan centraal om aan de opgaven van de toekomst te kunnen blijven voldoen met onze eigen talenten.

We zullen langer doorwerken (vergrijzing) en er zijn daarnaast steeds minder jongeren die de arbeidsmarkt zullen betreden (ontgroening). Duurzame Inzetbaarheid (DI) is een belangrijk thema dat inspeelt op de ontwikkelingen in de maatschappij zoals arbeidsmarktontwikkelingen en de snelheid waarmee kennis en toepassing daarvan vernieuwt. DI gaat niet alleen om positieve energie, gezondheidsmanagement of vitaliteit; maar ook om flexibiliteit, mobiliteit en cultuur & leiderschap.

Al met al willen we een lerende organisatie zijn waarbij betrokken, professioneel en ondernemend belangrijke voorwaarden zijn. Medewerkers krijgen het vertrouwen en de ruimte om hun rol te pakken. Daar is lef en zelfvertrouwen voor nodig. We gaan samen het gesprek aan over hoe we ons ontwikkelen in plaats van elkaar te beoordelen. We zijn trots op ons werk en onze bijdrage aan de organisatiedoelen. We delen en vieren de successen gezamenlijk. Waardering en vertrouwen om samen te leren en te groeien: dat leidt tot meer voor elkaar!

Personeel en organisatie

De grootte van onze gemeente zegt niets over de grootte van de uitdagingen waar we voor staan. In tegendeel, we staan juist voor vier immense opgaven, zoals hiervoor ook al benoemd.

Om o.a. aan deze ambities verder vorm te geven is de ambtelijke organisatie van grote waarde. We ondervinden nog steeds problemen met het structureel invullen van vacatures. Herstel van de arbeidsmarkt is nog niet in zicht en wordt in de komende jaren zeker nog niet verwacht. Dit betekent dat de organisatie zich moet blijven richten op instroom, behoud en waar mogelijk beperking van uitstroom van medewerkers.

De ontwikkeling van de organisatie vraagt om versterking van de formatie. Op de volgende taken vragen we in deze begroting extra formatie:

- Wet open overheid: De afgelopen jaren zien we een toename van het aantal Woo verzoeken en de complexiteit daarvan. Bovendien onderscheiden we in de Woo de actieve en passieve verplichtingen die we als gemeente hebben. Voor de uitrol en de uitvoering van de actieve Woo is nog niets geregeld qua formatie. Het probleem van de uitvoering en uitrol van de Woo blijft daardoor bestaan. Door inzet van deze formatie komt dure inhuur te vervallen.
- HR: De organisatie is de afgelopen jaren fors gegroeid. Daardoor is er veel meer werk (casuïstiek en complexiteit) voor het team HR maar is de formatie van dat team niet meegegroeid met de organisatie. Bovendien zijn er toenemende eisen vanuit wet- en regelgeving waar aan voldaan moet worden. Hierdoor is structurele onderbezetting van het HR team en wordt er al ruim 3 jaar duur ingehuurd. Door de inzet van deze formatie komt dure inhuur te vervallen.
- Subsidies: De subsidie organisatie is niet op orde en is versnipperd georganiseerd. Het verwerven van subsidies krijgt onvoldoende de aandacht waardoor we kansen missen. Dit willen we door middel van extra formatie zorgvuldiger organiseren.
- Privacy Officer: Op dit moment zijn de wettelijke taken van de privacy officer onvoldoende belegd in onze organisatie. Dit brengt risico's met zich mee voor onze inwoners maar ook voor de gemeente Geertruidenberg.
- Security: Op het gebied van information security kunnen we met de huidige bezetting niet voldoen aan onze wettelijke taken. Daarom is uitbreiding van formatie noodzakelijk.

Naast de versterking van de formatie benutten we kansen voor meer efficiency, zodat middelen optimaal worden ingezet.

Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en het zijn van een kleine gemeente betekent dit dat we de komende jaren op verschillende manieren fors zullen moeten investeren in aantrekkelijk werkgeverschap. Dit doen we bijvoorbeeld door te kijken naar onze huisvesting, primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, beschikbare budgetten voor scholing, inhuur en door slimme oplossingen te verzinnen voor de krapte op de arbeidsmarkt. We moeten fundamentele aanpassingen doen om onze ruimte in de arbeidsmarkt te kunnen behouden.
Mede door de toename van het aantal taken bij gemeenten zien we landelijk een stijging van het aantal medewerkers bij ambtelijke organisaties zoals gemeenten. Ook in onze directe omgeving zien we gemeenten investeren in capaciteit om de taken en ambities het hoofd te kunnen bieden met concurrentie op de directe arbeidsmarkt tot gevolg.

Door te werken aan de maatschappelijke opgaven staat eveneens vast dat elke keuze consequenties heeft. Doelen stellen en resultaten bereiken betekent namelijk ook dat hier budget en capaciteit voor nodig zijn die mogelijk niet voor andere doelen kunnen worden ingezet. Het werken vanuit de maatschappelijke opgaven geeft ons focus waarbij we het verschil maken op de lange termijn. Hierbij zullen we ons wel moeten realiseren dat de gemeente Geertruidenberg een kleine gemeente is en dat we op sommige beleidsterreinen slagkracht missen. Reële ambities in relatie tot inzet aan capaciteit en financiële middelen zijn dus op zijn plaats. Samenwerken met inwoners, partners en andere overheidsinstellingen ligt voor de hand en op sommige onderdelen zullen we de keuze moeten maken of we de werkzaamheden nog zelf uitvoeren.

Dit vraagt ook iets van de gemeenteraad. In de komende periode, zeker ook in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen, zal stilgestaan moeten worden bij de vraag of het toenemende aantal taken van onze gemeente nog in verhouding staat tot de beschikbare capaciteit. Hierin zullen keuzes moeten worden gemaakt.

Paragraaf F - Verbonden partijen

De gemeente Geertruidenberg participeert in verschillende verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij door het hebben van vertegenwoordiging binnen het bestuur of door het hebben van stemrecht. Een financieel belang betekent dat de gemeente niet verhaalbare middelen ter beschikking heeft gesteld en dat de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen met betrekking tot de verbonden partijen van de gemeente Geertruidenberg weergegeven. Deze zijn onder te verdelen in Gemeenschappelijke Regelingen en Deelnemingen.

Gemeenschappelijke Regelingen
De gemeente Geertruidenberg neemt deel aan de volgende Gemeenschappelijke Regelingen (GR):

1. Regio West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (RWB)
2. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (VRMWB)
3. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord, gevestigd te Den Bosch (RAV)
4. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant, gevestigd te Breda (GGD)
5. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (OMWB)
6. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, gevestigd te Breda (NGS)
7. Sociale Werkvoorziening MidZuid WAVA/GO!, gevestigd te Oosterhout (MidZuid)
8. Regionaal Bureau Leren West-Brabant, gevestigd te Breda (RBL)
9. Centrum voor Jeugd en Gezin, gevestigd te Geertruidenberg (CJG)
10. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling, gevestigd te Klaaswaal (SVHW)
11. Beschermd Wonen, gevestigd te Breda
12. Geweld in Afhankelijkheidsrelaties, gevestigd te Breda (GIA)
13. Zorg- en Veiligheidshuis Breda, gevestigd te Breda (ZVH)

Naar verwachting zal de gemeente met ingang van 1 januari 2026 aansluiten bij de nieuw op te richten gemeenschappelijke regeling Regio De Baronie. Binnen deze regeling vindt regionale afstemming plaats op diverse beleidsterreinen, te weten veiligheid, mobiliteit, wonen, bedrijventerreinen en duurzaamheid. Het jaar 2026 is een overgangsjaar en met ingang van 1 januari 2027 zal bezien worden hoe deze Gemeenschappelijke Regeling opgenomen moet worden in de P&C-cyclus van de Verbonden Partijen.

In het kader van het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) volstaan wij in deze paragraaf met het weergeven van een financieel overzicht per Gemeenschappelijke Regeling:

Bedragen afgerond	**Begroting**	**Begroting**	**Mutatie**		**Eigen**	**Eigen**		**Vreemd**	**Vreemd**

op € 1.000	2025	2026			vermogen 01-01-2026	vermogen 31-12-2026		vermogen 01-01-2026	vermogen 31-12-2026
Regio West-Brabant	986.000	807.000	-179.000		916.000	916.000		6.557.000	6.557.000
VRMWB	1.437.000	1.457.000	20.000		4.444.000	6.066.000		57.369.000	52.053.000
RAV	-	-	-		15.887.000	15.887.000		31.782.000	30.833.000
GGD	1.006.000	1.065.000	59.000		6.035.000	6.116.000		-	-
OMWB	683.000	675.000	-8.000		3.247.000	3.215.000		12.874.000	12.322.000
NGS	31.000	31.000	-		1.003.000	1.530.000		24.490.000	25.001.000
MidZuid	554.000	549.000	-4.000		1.972.000	1.972.000		8.478.000	8.684.000
RBL	142.000	148.000	6.000		-	-		2.089.000	2.089.000
CJG	1.377.000	1.415.000	38.000		-	-		10.000	10.000
SVHW	348.000	417.000	69.000		1.020.000	1.020.000		11.605.000	11.497.000
Beschermd Wonen	-350.000	-450.000	-100.000		-	-		-	-
GIA	20.000	24.000	4.000		n.n.b.	n.n.b.		n.n.b.	n.n.b.
ZVH	24.000	29.000	5.000		213.000	213.000		n.n.b.	n.n.b.
Totalen	**6.258.000**	**6.167.000**	**-91.000**						

Als gevolg van afrondingen op veelvoud van €1.000 kan er in de tellingen een kleine afwijking ontstaan.

Deelnemingen
In deze paragraaf zijn verder de volgende deelnemingen verwerkt:

- Deelneming in Brabant Water NV, gevestigd te Den Bosch
- Deelneming kapitaal BNG Bank, gevestigd te Den Haag
- Inkoopbureau West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (IWB)

Brabant Water N.V.

Doel
De levering van drinkwater van hoge kwaliteit, water op maat en watergerelateerde producten en diensten.

Ontwikkelingen
- In 2024 is een brakwater-pilotinstallatie geopend, waarmee vanaf 2030 jaarlijks 5 miljard liter extra drinkwater geproduceerd wordt uit brak grondwater.
- Er is in juni 2025 een overeenkomst bereikt over de toekomstige vermindering van grondwateronttrekking voor drinkwaterproductie rond waterwinning Gilzerbaan te Tilburg, waarmee een stap is gezet in de bescherming van de natuur en het op peil houden van de drinkwatervoorziening.
- Waterbeschikbaarheid en waterbesparing blijven ook in 2025 en de jaren erna het focuspunt.
- Over 2024 is een positief resultaat van € 17,1 miljoen gerealiseerd, welke wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.
- De solvabiliteit blijft, na toevoeging van het positief resultaat, boven het streefniveau van 50%.
- Over 2024 is wederom geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Financieel belang gemeente

Brabant Water N.V.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Balanswaarde per 01-01	93.025	93.025	93.025	93.025
Dividendbate	-	-	-	-
Rentelast	1.200	1.400	1.400	1.600

De gemeente Geertruidenberg bezit 30.182 aandelen in Brabant Water N.V.

BNG Bank

Doel
De BNG Bank, onze huisbankier, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank is een betrouwbare en eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank belangrijk voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat door het beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening zeer beperkt is. De bank heeft daarmee een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere kosten voor de burger voor tal van voorzieningen.

Ontwikkelingen
- Over 2024 is een nettowinst gerealiseerd van € 294 miljoen, waarvan € 140 miljoen is uitgekeerd als dividend.
- Voor de gemeente Geertruidenberg betekende dit een dividenduitkering van (afgerond) € 334.000.

Financieel belang gemeente

BNG Bank	2026	2027	2028	2029
Balanswaarde per 01-01	303.245	303.245	303.245	303.245
Dividendbate	334.000	334.000	334.000	334.000
Rentelast	3.800	4.500	4.500	5.300

De gemeente Geertruidenberg bezit 133.653 aandelen in BNG Bank.

Inkoopbureau West-Brabant (Wij Zijn Karel)

Doel
Het Inkoopbureau West-Brabant heeft ten doel het bieden van de beste toegevoegde waarde in inkoopoplossingen voor deelnemende gemeenten door het ontwikkelen en implementeren van ‘Best in Class’ inkoopbeleid, processen, methodieken, systemen en training. Het inkoopbureau draagt bij aan een continue verbetering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, aan de implementatie van dit beleid in de praktijk binnen de aan het inkoopbureau deelnemende gemeenten en aan borging van inkoop binnen het werkproces. De dienstverlening vanuit het Inkoopbureau West-Brabant is gericht op de professionalisering van het inkoop en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente.

De kernactiviteiten zijn:
- het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten;
- het opstellen van inkoopplannen;
- het uitvoeren van inkoopscans en –evaluaties;
- het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid;
- het fungeren als vraagbaak/helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.

Ontwikkelingen

De gemeente Geertruidenberg neemt jaarlijks circa 150 dagdelen ondersteuning af van het Inkoopbureau. Deze ondersteuning wordt in 2026 ingezet voor aanbestedingstrajecten. Het betreft hier tevens een aantal regionaal opgezette aanbestedingstrajecten. Zoveel mogelijk wordt getracht lokale aanbieders te betrekken bij deze aanbestedingstrajecten. De inhuur van het Inkoopbureau bij grotere projecten wordt gedekt uit de middelen die voor deze projecten beschikbaar zijn.

Financieel belang

Inkoopbureau West-Brabant	2026	2027	2028	2029
Balanswaarde per 01-01	-	-	-	-
Dividendbate	-	-	-	-
Jaarlasten	67.000	67.000	67.000	67.000

Paragraaf G - Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid dat de Gemeente Geertruidenberg voert is een middel om doelstellingen van het meer omvattende ruimtelijk beleid te kunnen realiseren. Het gaat daarbij voornamelijk om doelen op het gebied van wonen, werken en verblijven. Hoe we dat grondbeleid inzetten staat omschreven in de Nota Grondbeleid 2019. Deze strategische nota vormt het algemeen kader voor het grondbeleid en de gemeentelijke grondexploitatie.

Situationeel grondbeleid

De Gemeente Geertruidenberg voert een situationeel grondbeleid. Dat houdt in dat er binnen de gemeentegrenzen zowel sprake is van grondexploitaties die door en voor rekening van marktpartijen worden ontwikkeld als van grondexploitaties die door de gemeente zelf worden gevoerd.
In het geval van faciliterend grondbeleid is de gemeente voornamelijk faciliterend aan de ontwikkelende partij. In deze gevallen voert de gemeente vooral haar publiekrechtelijke taken uit zoals het vaststellen van een omgevingsplan. In deze gevallen is er sprake van kostenverhaal waarbij de gemeentelijke kosten op de initiatiefnemer worden verhaald.
Bij de variant waarbij de gemeente actief grondbeleid voert en dus zelf gronden in ontwikkeling neemt is er sprake van een traject waarbij de gemeente zelf gronden verwerft, beheert, juridisch en technisch bouwrijp maakt, uitgeeft en het openbaar gebied inricht. Aan deze vorm van grondbeleid zijn risico's, maar ook kansen verbonden.

Bouwgrond in exploitatie

In 2025 had de Gemeente Geertruidenberg de grondexploitatie van Donge-oevers zelf in exploitatie. Deze exploitatie loopt door in 2026. Deze grondexploitatie bestaat uit drie deelgrondexploitaties te weten: Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. Voor een nadere toelichting op deze grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Donge-oevers.
Door middel van de jaarlijkse Voortgangsrapportage Grondexploitatie wordt de grondexploitatie geactualiseerd en nader toegelicht. Dit vindt plaats in het najaar.

Winstneming

Normaliter wordt bij het afronden en afsluiten van een grondexploitatie het resultaat genomen. Op basis van het realisatiebeginsel kan bij grondexploitaties met een geprognosticeerd positief eindresultaat echter ook tussentijds winst worden genomen. De mogelijkheid tot het nemen van winst wordt afgewogen bij de jaarstukken. Voor de begroting wordt op voorhand geen winst ingerekend. Hierdoor verloopt de grondexploitatie volledig via de balans en budgettair neutraal voor het begrotingsresultaat.

Reserve
Ten behoeve van het opvangen van risico's binnen de grondexploitatie wordt een Reserve Grondexploitatie aangehouden. De omvang van de reserve bedraagt per 1-1-2025 € 316.000 (zie toelichting op de balans in de jaarstukken 2024). Resultaten van de (toekomstig af te sluiten) grondexploitaties voegen we toe of onttrekken we aan deze reserve.

Voorziening
Indien er een voorzienbaar tekort is binnen een grondexploitatie wordt het tekort direct genomen of wordt een voorziening gevormd ter grote van dit tekort. Omdat voor de bestaande grondexploitaties geen tekort wordt voorzien is er thans geen voorziening gevormd.

Paragraaf H - Wet open overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet openbaarheid bestuur (Wob) vervangen door de Wet open overheid (Woo). Een belangrijk verschil met de Wob is dat de Woo naast informatieverstrekking op verzoek (passief) overheidsorganisaties ook verplicht zelf informatie openbaar te maken (actief). De actieve openbaarmaking wordt stapsgewijs ingevoerd.

Passieve openbaarmakingsplicht
De passieve openbaarmakingsplicht binnen de gemeente is aangepast aan de Woo. Een medewerker van het team Juridische Zaken is aangewezen als Woo-contactpersoon en als Woo-coördinator. Deze medewerker zet het desbetreffende Woo-verzoek uit binnen de organisatie. Daarbij haalt deze medewerker de gevraagde documenten op bij de vakambtenaar. De medewerker stemt nadere zaken af met de vakambtenaar. Verder handelt deze medewerker het Woo-verzoek af met de verkregen input. Voor de goede orde dient een Woo-verzoek; schriftelijk, bij de ontvangstbalie of digitaal (achter DigiD) ingediend te worden. Het Woo-verzoek kan men richten aan het college van burgemeester en wethouders.

Mensen kunnen nadere contactgegevens van bovengenoemde medewerker vinden op de Woo-Index. Ook via info@geertruidenberg.nl, kan men vragen stellen over de Woo (zowel over de actieve als passieve Woo). Deze medewerker zal zich inspannen, om de vraag te beantwoorden. Daarbij is deze medewerker behulpzaam bij het vinden en het verwijzen van documenten die reeds in de openbaarheid zijn.

Actieve openbaarmakingsplicht
Per 1 mei 2022 is er een inspanningsverplichting om een binnen zogenoemde informatiecategorieën documenten actief te publiceren. De ‘harde’ verplichting treedt gefaseerd in werken. Per 1 november 2024 is een eerste groep informatiecategoriën verplicht gesteld. In deze verplichting valt het publiceren van de organisatie- en bereikbaarheidsgegevens. We hebben tijdig voldaan aan deze verplichting.

Er is inmiddels een landelijke conceptplanning voor de overige categorieën: in begin 2026 zijn raadstukken, collegestukken, adviezen en jaarplannen en -verslagen aan de beurt; in de loop van 2026 en 2027 de rest (ingekomen stukken, onderzoeken, convenanten, klachtoordelen, Woo-verzoeken en beschikkingen). Momenteel ligt de focus op het succesvol implementeren van de informatiecategorieën welke vallen in de tweede verplichting.

Bij de aanbesteding van het nieuwe zaaksysteem is ook het publicatieplatform meegenomen. De verwachting is dat in Q4 2025 het nieuwe systeem live is en daarmee ook het publicatieplatform beschikbaar is. Dit publicatieplatform is nodig om te kunnen voldoen aan de komende verplichting. Het publicatieplatform dient gekoppeld te worden aan de Woo-index, de landelijke verwijsindex waar alle overheidsdocumenten straks op ontsloten worden.

Paragraaf I - Donge oevers

Algemeen
In deze niet verplichte extra paragraaf lichten we de stand van zaken van het programma Dongeoevers toe.

Het programma Dongeoevers betreft zes locaties (te weten: Rivierkade, Achter de Hoeven, Oude Haven, Slikpolder, Timmersteekade en Fort Lunet) en is een uitwerking van de in 2016 vastgestelde programmastrategie voor het vervolg van het programma Dongeoevers. In april 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de gepresenteerde exploitatieopzetten voor de ontwikkeling van de drie deelgebieden Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. De ontwikkelingen voorzien in woningbouw in de deelgebieden Oude Haven en Achter de Hoeven. In het plangebied Rivierkade wordt watergebonden bedrijvigheid ontwikkeld.

Financiële kaders projectontwikkeling
De uitvoering van het voorgenomen programma wordt op onderdelen gerealiseerd aan de hand van investeringen die worden afgeschreven. Het grootste gedeelte wordt echter ontwikkeld op basis van een grondexploitatie waarvoor drie deelexploitaties zijn opgesteld, te weten Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. Eén keer per jaar bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt een toelichting gegeven op de financiële voortgang van de deelprojecten . Het verwachte resultaat op basis van de laatste actualisatie 2025 bedraagt € 827.000. In onderstaande tabel is het resultaat per deelgebied aangegeven.

Oude Haven	578.000 N
Rivierkade	1.019.000 N
Achter de Hoeven	2.424.000 V
Totaal	**827.000 V**

Voor wat betreft de investeringen zijn de volgende ontwikkelingen opgenomen:

Realisatie onderkomen Mafeking & Bergsche Batterij	€ 1.550.000
Uitbreiding steiger kleine binnenvaartschepen (Reenweg)	€ 90.000
Uitbreiding steigers Mafeking (Reenweg)	€ 250.000

Voortgang
Oude Haven
De ontwikkelaar van de 42 appartementen en 9 grondgebonden woningen heeft de vergunning in 2024 aangevraagd en gaat in 2025 aan de slag met realisatie van de woningen.
De gesprekken met de koper van de gemeentelijke jachthaven over de mogelijke parkeeroplossingen lopen ten einde. Hiermee is een belangrijke hobbel in het verder uitwerken van de plannen weggenomen.

Rivierkade
Het deelgebied Rivierkade binnen Dongeoevers beslaat grofweg het gebied vanaf de brandweerkazerne aan de Rivierkade tot en met de twee watersportverenigingen aan de Statenlaan. In dit gebied moeten de doelstellingen van Dongeoevers, het verbeteren van de toeristisch recreatieve mogelijkheden en de beleefbaarheid van de Donge tot volle bloei komen. De herinrichting van de openbare ruimte van het gebied rondom de watersportverenigingen krijgt steeds meer vorm. Door middel van een concept inrichting worden de gesprekken gevoerd met belanghebbenden in het gebied en wordt duidelijk waar de ambities en belangen elkaar versterken en waar ze met elkaar botsen.
De nieuwbouw van Bunkercentrum Dongemond vordert gestaag.

Achter de Hoeven
Het stedenbouwkundige plan en beeldkwaliteitsplan zijn in december 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van beide plannen wordt eind 2025 gestart met het wijzigen van het omgevingsplan om de ontwikkeling ook juridisch mogelijk te maken. Na deze procedure kan gestart worden met de aanbesteding van de gronduitgifte.

Realisatie onderkomen Mafeking en Bergsche Batterij
Op dit moment wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de verhuurbaarheid/verkoopbaarheid van de locatie Fort Lunet. Wanneer dit onderzoek is afgerond wordt de realisatie onderkomen Mafeking en Bergsche Batterij weer opgepakt.

Uitbreiding steiger kleine binnenvaartschepen (Reenweg)
Op dit moment wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de verhuurbaarheid/verkoopbaarheid van de locatie Fort Lunet. Wanneer dit onderzoek is afgerond wordt de realisatie onderkomen Mafeking en Bergsche Batterij weer opgepakt.

Uitbreiding steigers Mafeking (Reenweg)
Op dit moment wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de verhuurbaarheid/verkoopbaarheid van de locatie Fort Lunet. Wanneer dit onderzoek is afgerond wordt de realisatie onderkomen Mafeking en Bergsche Batterij weer opgepakt.

Paragraaf J - Powerport

In- en aanleiding
De gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg zijn in beeld voor de aanlanding van windenergie van zee vanwege haar gunstige ligging en de aanwezigheid van al bestaande cruciale infrastructuur in deze regio. Samen vormen we de ‘Powerport regio Moerdijk/Geertruidenberg’ en hebben we een belangrijke rol in de transitie van energie en de benodigde energie-infrastructuur en het energiesysteem van de toekomst. Het Rijk wil veel nieuwe infrastructuur ontwikkelen in deze regio. Volgens het BOL-besluit van juni 2025 wordt er binnen de regio gezocht naar 700 hectare aan ruimte voor de energietransitie en uitbreiding van bedrijvigheid. Voor Geertruidenberg beperkt het zoekgebied zich tot het Amerterrein en het gebied ten zuid/zuidwesten hiervan (hierna: het Amergebied). Na een verkenning door het Rijk is inmiddels besloten dat aan de Standhazensedijk in de gemeente Geertruidenberg een converterstation wordt gebouwd en het 380 kV-hoogspanningsstation wordt uitgebreid en verbeterd. De planning is dat deze voor 2032 in gebruik wordt genomen. De keuzes van het Rijk om de aanlanding van wind op zee in gemeente Geertruidenberg te laten plaatsvinden zijn leidend en niet weerlegbaar door de gemeente, maar we hebben wel invloed op het “hoe” dergelijke initiatieven worden gerealiseerd. Mogelijk volgen er in de toekomst nog meer energietransitie infrastructurele projecten in het Amergebied.

Concluderend komt er veel op onze gemeente af. De ruimtevraag die dat met zich meebrengt, zet de leefkwaliteit onder druk. De rijksgelden voor de gebiedsinvesteringen om de leefkwaliteit te verbeteren, moeten op een weloverwogen manier worden ingezet. De reden van het “programma Powerport Geertruidenberg” is dan ook om alle ontwikkelingen in kaart te brengen en leefkwaliteitsprojecten aan te dragen ter verbetering van de gemeente. Het vormt daarmee een soort bidbook richting Rijk en andere initiatiefnemers. Deze projectenlijst is tot stand gekomen in samenwerking met de raadswerkgroep Energiek Geertruidenberg, de gemeenteraad, het college en vanuit stakeholders- en inwonersavonden.

De ontwikkelingen volgen elkaar snel op, daarom is het zaak om dit programma regelmatig te updaten. Wat zeker is, is dat het een flink beroep gaat doen op onze gemeente. Daarom formeren we tevens een programmateam. Dat team is niet alleen noodzakelijk om het programma te kunnen uitvoeren, maar ook cruciaal in het anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Ambitie en acties
De ambitie is om als energieknooppunt Geertruidenberg de komende tien jaar uit te groeien tot een toekomstbestendig energiesysteem met een verbeterd leefklimaat voor de inwoners. Om dat te bewerkstelligen, zetten we in op twee lijnen: het compenseren van leefkwaliteitsverlies en het verbeteren van de leefkwaliteit.

Voor 2026 staan de volgende concrete acties gepland:
- Aanvragen van de eerste tranche van de gebiedsinvesteringen (Q1 2026)
- Onderhandelen met initiatiefnemers over compenserende maatregelen (de vijf prioritaire projecten)
- Opleveren van de Amervisie
- Uitvoeren van (een deel van) de leefbaarheidsprojecten op basis van de prioritering en financiering uit de eerste tranche
- Vertegenwoordigen van de belangen van de gemeenten bij bovenregionale energieprojecten:
  - Aanlanding wind op zee
  - Ontwerptafel powerport
  - Uitbreiding 380 kV-station GTB
  - Nieuwe 380 kV-lijn richting Krimpen aan de IJssel/Crayestein
  - BECCUS CO2-afvang
  - Delta Rijn-Corridor
  - Verduurzamen van het Amerwarmtenet

Financiën
Voor 2026 verwachten we 11,7 miljoen (inclusief BTW en apparaatskosten) te ontvangen vanuit de eerste tranche van de gebiedsinvesteringen. We schatten in dat we in 2026 ongeveer de helft daarvan inzetten voor het realiseren van de leefbaarheidsprojecten. Deze eerste tranche mogen we inzetten tot 2032. Na ontvangst van de genoemde € 11,7 miljoen zullen we bezien hoe deze (en mogelijke overige inkomsten) in de begroting worden verwerkt. Indien niet alle inkomsten kunnen worden toegerekend aan een begrotingsjaar zal voor alle inkomsten een bestemmingsreserve “Powerport” gevormd worden. Na de eerste tranche volgt ook nog een tweede tranche met een omvang van € 8,6 miljoen. Naar verwachting is hier van een deel bestemd voor onze gemeente. Vooralsnog P.M.

Financiële bijlagen

Uitgangspunten meerjarenbegroting 2026-2029

In dit hoofdstuk leest u de financiële kaders en spelregels. Ze zijn het kader waarbinnen we het streven naar financiële rust en stabiliteit vormgeven. Bij het opstellen van de programmabegroting 2026 – 2029 hanteren we in beginsel de volgende uitgangspunten:

De berekening van de Algemene Uitkering maken we op basis van de meicirculaire 2025 en tegen constante prijzen. Voor de meerjarenraming gaan we uit van een indexering op baten en lasten in het begrotingsjaar.

We hanteren daarvoor de volgende principes:
We volgen de contracten waarbinnen we specifieke afspraken maakten over indexering. We hanteren in algemene zin een indexering op de baten die gelijk is aan de gecombineerde index uit de meicirculaire 2025. Naast de reguliere ontwikkeling van de OZB indexeren we de OZB met 1% extra vanwege de bekostiging van het IHP. Voor bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen sluiten we aan bij de afspraken die we hierover met de regiogemeenten maakten. We streven voor opbrengsten afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges naar een 100% kostendekkend tarief.

Voor loon- en salarisontwikkelingen: sluiten we aan bij de meest actuele inzichten per 1 juni 2025. We berekenen de totale loonsom op basis van het maximum van de functieschaal. In 2026 nemen we als effect 1% van de loonsom op. In 2027 is het effect gebaseerd op maximum functieschaal. We indexeren de loonkosten conform de geldende cao-afspraken. Op het moment dat er geen geldende cao-afspraken bekend zijn, passen we een algemene indexeringsgrondslag toe (loonvoet sector overheid).
Het integraal rentepercentage stellen we voor 2026 vast op 1,25% oplopend naar 1,75% in 2029. Voor de in 2026 op te nemen leningen hanteren we een rentepercentage van 3%. Het bedrag voor onvoorziene uitgaven begroting 2026 en volgende jaren is € 25.000 per jaar. Op investeringen groter dan het daarvoor in de geldende financiële verordening opgenomen bedrag schrijven we lineair af.

Begrotingssubsidies
Deze bijlage is een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is één van de juridische grondslagen voor het verstrekken van een subsidie. De tabel geeft een overzicht van de instellingen, het doel en het (maximale) subsidiebedrag.
Bedragen in €

Naam	Doel	Bedrag
Goederenbank de Baronie	Armoedebestrijding	3.000
Stichting Halt	Preventie jeugdcriminaliteit	2.645
Slachtofferhulp Nederland/regio Zuidwest	Slachtofferhulp	5.000
Subsidie Radar	Minder discriminatie	13.260
SSNB	Buurtsportcoaches	152.895
Vluchtelingenwerk	Maatschappelijke begeleiding	41.550
Stichting Kinderboerderij Dongemond	Leefomgeving	25.000
Stichting Bouwhal	Faciliteren van cultuur	22.500
Museum de Roos	Recreatie en historie	22.650
RBT de Langstraat	Bevordering toerisme en recreatie	84.000
SLOG	Lokale omroep	16.500
Theek 5 - subsidie Cultuurwerft 2025-2029	Cultuureducatie	20.815
Stg. Vestingsfeesten/Bergse Battery	Recreatie en historie	14.100

Subsidie Theek5	Bibliotheek	627.000
Speel-o-theek Het Fantje	Beschikbaar stellen van speelgoed	1.577
EHBO Vereniging Dongemond	EHBO lessen	1.200
Toegankelijk Geertruidenberg	Toetsen toegankelijkheid gemeente	2.040
Stichting Leergeld	Armoedebestrijding	96.000

Overzicht Programma, taakvelden-meerjarig

Onderstaande tabel bevat een recapitulatie van alle lasten en baten per programma en taakveld.

		Bedragen in € afgerond in 1.000	Lasten	Geraamde lasten	Meerjaren			Baten	Geraamde baten	Meerjaren		
Pr.	**Taakveld**	**Taakveld omschrijving**	**Beg. Na wijzig. 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Beg. Na wijzig. 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
P1	0.10	Mutaties reserves	1.720	5	5	5	5	304	400	8	23	23
P1	1.2	Openbare orde en veiligheid	253	276	276	276	276	0	0	0	0	0
P1	2.1	Verkeer en vervoer	4.151	3.396	4.354	4.470	4.670	2.206	375	375	375	375
P1	2.2	Parkeren	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5
P1	2.4	Economische havens en waterwegen	301	133	114	114	114	22	23	24	25	26
P1	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	37	37	37	37	37	0	0	0	0	0
P1	5.5	Cultureel erfgoed	56	56	85	85	86	7	7	7	7	7
P1	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.824	2.688	2.599	2.598	2.597	464	14	14	14	14
		Opgave Leefbaarheid	**10.348**	**6.598**	**7.476**	**7.592**	**7.793**	**3.008**	**824**	**433**	**449**	**450**
P2	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0
P2	7.2	Riolering	2.038	2.169	2.258	2.274	2.349	2.634	2.785	2.904	2.923	3.014
P2	7.3	Afval	2.926	2.968	2.865	2.868	2.872	3.576	3.626	3.502	3.506	3.512
P2	7.4	Milieubeheer	4.364	2.057	2.022	2.002	2.002	2.751	572	447	447	447
		Opgave Duurzaamheid	**9.328**	**7.194**	**7.145**	**7.144**	**7.224**	**8.981**	**6.984**	**6.853**	**6.876**	**6.973**
P3	0.10	Mutaties reserves	435	555	640	725	810	560	329	1.389	941	392
P3	0.1	Bestuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P3	4.1	Openbaar basisonderwijs	32	34	34	34	34	0	0	0	0	0
P3	4.2	Onderwijshuisvesting	1.422	1.597	1.592	1.675	1.705	126	176	176	176	176
P3	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.270	1.636	1.349	1.349	1.349	1.219	716	429	429	429
P3	5.1	Sportbeleid en activering	608	591	372	371	401	60	60	60	60	60
P3	5.2	Sportaccommodaties	2.145	2.106	2.056	2.024	2.046	509	522	535	547	560
P3	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.097	5.350	5.356	4.925	2.710	5.182	4.131	3.798	3.181	51
P3	6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	78	38	13	13	13	0	0	0	0	0
P3	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.992	2.248	2.042	1.952	1.857	0	0	0	0	0
P3	6.3	Inkomensregelingen	8.449	8.132	8.107	8.069	8.069	6.615	6.615	6.615	6.615	6.615
P3	6.4	WSW en beschut werk	2.626	2.499	2.291	2.028	2.028	0	0	0	0	0
P3	6.5	Arbeidsparticipatie	837	834	763	704	704	0	0	0	0	0
P3	6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.421	1.253	1.253	1.253	1.253	6	6	6	6	6
P3	6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	85	121	137	129	121	0	0	0	0	0
P3	6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	3.585	3.187	4.017	3.801	3.574	0	0	0	0	0
P3	6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	914	1.190	1.368	1.280	1.189	0	0	0	0	0
P3	6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.970	2.314	2.556	2.437	2.312	0	0	0	0	0
P3	6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.293	1.233	1.233	1.233	1.233	0	0	0	0	0
P3	6.791	PGB WMO	5.666	5.666	5.416	5.066	5.066	98	98	248	248	248
P3	6.792	PGB Jeugd	150	110	110	-13	-13	0	0	0	0	0
P3	6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	121	131	87	87	87	681	450	450	450	450
P3	6.821	Jeugdbescherming	422	388	388	388	388	0	0	0	0	0
P3	6.822	Jeugdreclassering	78	73	73	73	73	0	0	0	0	0
P3	6.91	Coördinatie en beleid	736	656	656	656	656	0	0	0	0	0

		Bedragen in € afgerond in 1.000	Lasten	Geraamde lasten	Meerjaren			Baten	Geraamde baten	Meerjaren		
		WMO										
P3	6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	99	99	99	99	99	0	0	0	0	0
P3	7.1	Volksgezondheid	1.585	1.822	1.352	1.352	1.352	112	87	12	12	12
P3	7.3	Riolering	0	20	20	20	20	0	0	0	0	0
P3	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	168	83	83	83	83	50	50	50	50	50
		Opgave Mens en Zorg	**45.284**	**43.962**	**43.461**	**41.810**	**39.216**	**15.217**	**13.239**	**13.767**	**12.715**	**9.048**
P4	0.10	Mutaties reserves	10	4	4	4	0	0	0	39	39	39
P4	8.1	Ruimte en leefomgeving	1.345	875	845	845	845	376	133	0	0	0
P4	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.558	4.205	3.701	3.745	0	6.561	4.209	3.705	3.749	0
P4	8.3	Wonen en bouwen	1.352	943	921	920	926	1.122	1.164	1.164	1.164	1.164
P4	6.792	PGB WMO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Opgave Wonen	**9.265**	**6.028**	**5.471**	**5.514**	**1.771**	**8.058**	**5.506**	**4.907**	**4.952**	**1.202**
P5	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	60	35	35	35	35
P5	2.3	Recreatieve havens	11	11	6	6	6	18	18	3	3	3
P5	2.4	Economische havens en waterwegen	65	109	116	115	115	50	50	55	55	55
P5	3.1	Economische ontwikkeling	375	447	432	432	432	3	3	3	3	3
P5	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	48	58	58	58	58	8	8	8	8	8
P5	3.4	Economische promotie	323	263	263	263	263	0	0	0	0	0
P5	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	347	307	307	307	307	66	47	47	47	47
P5	5.4	Musea	34	34	35	34	35	12	12	12	12	12
P5	5.5	Cultureel erfgoed	267	187	187	187	187	54	54	78	78	78
P5	5.6	Media	785	725	625	600	600	0	0	0	0	0
P5	8.3	Wonen en bouwen	39	39	39	39	39	4	4	4	4	4
		Opgave Economie en Toerisme	**2.295**	**2.181**	**2.068**	**2.041**	**2.042**	**273**	**229**	**244**	**244**	**244**
P6	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P6	0.1	Bestuur	1.794	1.731	1.645	1.645	1.645	0	0	0	0	0
P6	0.2	Burgerzaken	1.004	991	991	991	991	459	495	495	495	495
P6	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.880	1.861	1.864	1.863	1.866	25	25	25	25	25
P6	1.2	Openbare orde en veiligheid	645	531	531	530	530	10	10	10	10	10
		Opgave Bestuur en Dienstverlening	**5.322**	**5.113**	**5.031**	**5.029**	**5.032**	**494**	**530**	**530**	**530**	**530**
P7	0.10	Mutaties reserves	878	721	835	0	0	591	717	1.611	403	303
P7	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	233	187	126	126	129	468	417	384	384	384
P7	0.4	Overhead	10.466	12.607	12.627	12.479	12.565	93	93	93	93	93
P7	0.5	Treasury	99	105	107	144	38	388	388	388	388	388
P7	0.61	OZB woningen	371	420	420	420	420	3.769	3.961	4.006	4.052	4.074
P7	0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	4.453	4.662	4.715	4.768	4.819
P7	0.64	Belastingen overig	0	0	0	0	0	20	20	20	20	20
P7	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	46.699	47.566	46.725	44.807	44.577
P7	0.8	Overige baten en lasten	170	93	93	93	93	78	10	10	10	10
P7	0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7	3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0	54	72	178	178	178
		Opgave Financiën	**12.216**	**14.133**	**14.208**	**13.261**	**13.245**	**56.613**	**57.906**	**58.130**	**55.102**	**54.846**
		Totaal	**94.058**	**85.209**	**84.859**	**82.392**	**76.321**	**92.644**	**85.218**	**84.864**	**80.868**	**73.293**

Bedragen in € afgerond in 1.000	Lasten	Geraamde lasten	Meerjaren		Baten	Geraamde baten	Meerjaren

Overzicht Taakvelden

Nr	Omschrijving	Lasten	Geraamde Lasten	Meerjaren				Baten	Geraamde Baten	Meerjaren			
TV	Taakveld omschrijving	Jr. 2024	Begr. 2025	Begr.2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Jr. 2024	Begr. 2025	Begr.2026	Begr. 2027	Begr.2028	Berg. 2029
0.10	Mutaties reserves	0	3.042	1.285	1.484	734	815	5.424	1.535	1.481	3.082	1.440	792
0.1	Bestuur	1.991	1.794	1.731	1.645	1.645	1.645	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	965	1.004	991	991	991	991	490	459	495	495	495	495
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	291	233	187	126	126	129	3.442	468	417	384	384	384
0.4	Overhead	10.628	10.466	12.607	12.627	12.479	12.565	37	93	93	93	93	93
0.5	Treasury	-23	99	105	107	144	38	630	388	388	388	388	388
0.61	OZB woningen	837	371	420	420	420	420	3.562	3.769	3.961	4.006	4.052	4.074
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0	4.463	4.453	4.662	4.715	4.768	4.819
0.64	Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	29	20	20	20	20	20
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	44.815	46.699	47.566	46.725	44.807	44.577
0.8	Overige baten en lasten	577	170	93	93	93	93	123	78	10	10	10	10
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.677	1.880	1.861	1.864	1.863	1.866	13	25	25	25	25	25
1.2	Openbare orde en veiligheid	745	897	807	807	807	807	9	10	10	10	10	10
2.1	Verkeer en vervoer	4.125	4.151	3.396	4.354	4.470	4.670	952	2.206	375	375	375	375
2.2	Parkeren	2	6	6	6	6	6	0	5	5	5	5	5
2.3	Recreatieve havens	6	11	11	6	6	6	33	18	18	3	3	3
2.4	Economische havens en waterwegen	257	366	242	229	229	229	65	72	73	79	80	81
3.1	Economische ontwikkeling	461	375	447	432	432	432	8	3	3	3	3	3
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	41	48	58	58	58	58	1	8	8	8	8	8
3.4	Economische promotie	270	323	263	263	263	263	60	54	72	178	178	178
4.1	Openbaar basisonderwijs	71	32	34	34	34	34	107	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.221	1.422	1.597	1.592	1.675	1.705	79	126	176	176	176	176
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.489	2.270	1.636	1.349	1.349	1.349	454	1.219	716	429	429	429
5.1	Sportbeleid en activering	429	608	591	372	371	401	252	60	60	60	60	60
5.2	Sportaccommodaties	1.875	2.145	2.106	2.056	2.024	2.046	421	509	522	535	547	560
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	512	384	345	345	345	345	43	66	47	47	47	47
5.4	Musea	33	34	34	35	34	35	13	12	12	12	12	12
5.5	Cultureel erfgoed	269	323	242	273	272	274	60	61	61	85	85	85
5.6	Media	704	785	725	625	600	600	45	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.547	3.824	2.688	2.599	2.598	2.597	15	464	14	14	14	14
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.529	6.097	5.350	5.356	4.925	2.710	6.474	5.182	4.131	3.798	3.181	51
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	78	38	13	13	13	0	0	0	0	0	0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	1.992	2.248	2.042	1.952	1.857	0	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	0	8.449	8.132	8.107	8.069	8.069	0	6.615	6.615	6.615	6.615	6.615
6.4	WSW en beschut werk	0	2.626	2.499	2.291	2.028	2.028	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	837	834	763	704	704	0	0	0	0	0	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	0	1.421	1.253	1.253	1.253	1.253	0	6	6	6	6	6
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	85	121	137	129	121	0	0	0	0	0	0
6.752	Jeugdhulp ambulant	0	3.585	3.187	4.017	3.801	3.574	0	0	0	0	0	0

Nr	Omschrijving	Lasten	Geraamde Lasten	Meerjaren				Baten	Geraamde Baten	Meerjaren			
	regionaal												
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	914	1.190	1.368	1.280	1.189	0	0	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	1.970	2.314	2.556	2.437	2.312	0	0	0	0	0	0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	1.293	1.233	1.233	1.233	1.233	0	0	0	0	0	0
6.791	PGB WMO	0	5.666	5.666	5.416	5.066	5.066	0	98	98	248	248	248
6.792	PGB Jeugd	0	150	110	110	-13	-13	0	0	0	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	121	131	87	87	87	0	681	450	450	450	450
6.821	Jeugdbescherming	0	422	388	388	388	388	0	0	0	0	0	0
6.822	Jeugdreclassering	0	78	73	73	73	73		0	0	0	0	0
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	736	656	656	656	656	0	0	0	0	0	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	99	99	99	99	99	0	0	0	0	0	0
6.XX	Vervallen taakvelden uit 2024	28.922	0	0	0	0	0	6.543	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	1.555	1.585	1.822	1.352	1.352	1.352	316	112	87	12	12	12
7.2	Riolering	1.969	2.038	2.169	2.258	2.274	2.349	2.518	2.634	2.785	2.904	2.923	3.014
7.3	Afval	2.774	2.926	2.988	2.885	2.888	2.892	3.372	3.576	3.626	3.502	3.506	3.512
7.4	Milieubeheer	2.014	4.364	2.057	2.022	2.002	2.002	804	2.751	572	447	447	447
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	63	168	83	83	83	83	57	50	50	50	50	50
8.1	Ruimte en leefomgeving	816	1.345	875	845	845	845	123	376	133	0	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	390	6.558	4.205	3.701	3.745	0	383	6.561	4.209	3.705	3.749	0
8.3	Wonen en bouwen	1.102	1.391	982	960	959	965	1.973	1.126	1.167	1.167	1.167	1.167
	Totaal Saldo's	**77.134**	**94.057**	**85.211**	**84.863**	**82.396**	**76.326**	**88.208**	**92.648**	**85.219**	**84.866**	**80.868**	**73.295**

EMU-saldo

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is een wet die Europese en nationale normen voor houdbare overheidsfinanciën wettelijk vastlegt, met als doel de hoogte van de overheidsschuld en het begrotingstekort (EMU-saldo) te beperken. Het EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie) is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip en kan worden gedefinieerd als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector. Onder de collectieve sector vallen de centrale, provinciale en lokale overheden, de waterschappen en instellingen voor sociale zekerheid.

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting (en de jaarrekening) van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie . Naast alle reguliere inkomsten en uitgaven zitten hierbij ook inkomsten en uitgaven met een kapitaalkarakter zoals aan- en verkopen van grond, investeringen en investeringsbijdragen. Een tekort in het EMU-saldo kan bijvoorbeeld worden veroorzaakt wanneer de investeringen de afschrijvingen overtreffen of wanneer de aankopen van grond de verkopen overtreffen.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt hieronder een berekening opgenomen van het EMU-saldo van de gemeente over het voorgaande begrotingsjaar, het huidige begrotingsjaar en het jaar volgend op het huidige begrotingsjaar.

(Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027
1.Exploitatie saldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-93	187	1.594
2. Mutatie (im)materiële vaste activa (-/-)	16.617	20.300	4.800
3. Mutatie voorzieningen (+/+)	1.400	1.300	1.200
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie) (-/-)	-500	-1.700	-1.100
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa (-/-)	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**-14.810**	**-17.113**	**-906**

Zoals uit bovenstaande berekening blijkt wordt voor de komende jaren een tekort op het EMU-saldo verwacht, wat met name te verklaren is door toekomstige investeringen.

Investeringsplan 2026-2029

	Investeringsplan 2026-2029	Startjaar Investering	Investerings-budget	Afschr. termijn	Kapitaal lasten	Kapitaal lasten	Kapitaal lasten	Kapitaal lasten
					2026	2027	2028	2029
	Opgave 1, Leefbaarheid							
P1	**Investeringen t.b.v. Wegen - Groen**							
P1	Werfkampenseweg	2026	600.000	40	0	0	33.000	32.550
P1	Ramgatseweg	2026	1.560.000	40	0	0	85.800	84.630
P1	Beellaertsweg	2026	216.000	40	0	11.880	11.718	11.556
P1	Weegbree	2027	880.900	40	0	0	0	48.450
P1	Landonk	2027	234.070	40	0	0	0	12.874
P1	Brasem	2027	988.921	40	0	0	0	54.391
P1	Fietspad Gouveneurslaan	2028	540.313	40	0	0	0	29.717
P1	Meerval	2028	875.000	40	0	0	0	0
P1	Bliek	2028	859.373	40	0	0	0	0
P1	Ottergeerde	2028	934.833	40	0	0	0	0
P1	Hooipolder oost, Fase 1: Benraatshoef - Wegen en groen	2028	1.144.000	40	0	0	0	0
P1	Hooipolder oost, Fase 2: Rijvoortshoef - Wegen en groen	2028	1.193.300	40	0	0	0	0
P1	Hooipolder oost, Fase 3: Hertoghoef - Wegen en groen	2028	2.937.500	40	0	0	0	0
P1	Elftweg	2029	916.219	40	0	0	0	0
P1	Krabbescheer	2029	412.298	40	0	0	0	0
P1	Oeverkruid	2029	435.204	40	0	0	0	0

P1	**Investeringen t.b.v. Verkeer**							
P1	Black Spots	2027	1.000.000	40	0	0	0	0
P1	Extra Black Spots Koestraat -	2026	700.000	40	0	38.500	37.975	37.450
P1	**Investeringen t.b.v. Infrastructurele kunstwerken**							
P1	26 Bergse Brug	2026	7.300.000	40	0	0	0	0
P1	26 Vervangen steiger Passantenhaven	2026	330.000	25	0	23.100	22.704	22.308
P1	**Investeringen t.b.v. tractie wegen, straten en pleinen**							
P1	26 Gladheidssysteem melding	2026	28.000	5	0	6.440	6.272	6.104
P1	26 Accu opslag kasten	2026	30.000	10	0	3.900	3.810	3.720
P1	26 Opzet strooiermachine SYNTOS 08	2026	17.000	10	0	2.210	2.159	2.108
P1	27 Mercedes bus v-723-tl	2027	110.000	10	0	0	14.300	13.970
P1	27 Mercedes bus v-713-tf	2027	110.000	10	0	0	14.300	13.970
P1	27 Aanschaf sneeuwschuif	2027	17.500	10	0	0	2.275	2.223
P1	27 Sneeuwploeg SNK27 flexpress 1	2027	17.500	10	0	0	2.275	2.223
P1	Calamiteitenauto (v.h. caddy)	2028	45.000	10	0	0	0	5.850
P1	Veegwagen	2028	200.000	10	0	0	0	26.000
P1	**Investeringen t.b.v. openbare verlichting**							
P1	OV: armaturen 2026	2026	150.000	25	0	10.500	10.320	10.140
P1	OV: lichtmasten 2026	2026	175.000	50	0	8.750	8.645	8.540
P1	OV: armaturen 2027	2027	60.000	25	0	0	4.200	4.128
P1	OV: lichtmasten 2027	2027	70.000	50	0	0	3.500	3.458
P1	OV: armaturen 2028	2028	60.000	25	0	0	0	4.200
P1	OV: lichtmasten 2028	2028	70.000	50	0	0	0	3.500
P1	OV: armaturen 2029	2029	60.000	25	0	0	0	0
P1	OV: lichtmasten 2029	2029	70.000	50	0	0	0	0
P1	**Totaal Opgave 1, Leefbaarheid**		**24.347.931**		**0**	**105.280**	**263.253**	**444.058**
P2	**Opgave 2 Duurzaamheid**							
P2	**Investeringen volgens Programma Stedelijk Water 2024 - 2033**							
P2	Gemalen	2026	437.393	15	0	42.281	41.407	40.532
P2	Investeringen n.a.v. Rioolinspecties	2026	400.000	60	0	18.667	18.467	18.267
P2	Investeringen n.a.v. Rioolinspecties	2027	400.000	60	0	0	18.667	18.467
P2	Gemalen	2027	192.902	15	0	0	18.647	18.261
P2	Fase 1: Benraatshoef	2028	1.281.900	60	0	0	0	0
P2	Investeringen n.a.v. Rioolinspecties	2028	400.000	60	0	0	0	18.667

P2	Gemalen	2028	334.783	15	0	0	0	32.362
P2	Fase 3: Hertogshoef	2028	3.312.500	60	0	0	0	0
P2	Investeringen n.a.v. Rioolinspecties	2029	400.000	60	0	0	0	0
P2	Gemalen	2029	144.637	15	0	0	0	0
P2	**Totaal Opgave 2 Duurzaamheid**		**8.641.615**		**0**	**60.948**	**97.187**	**146.555**
P3	**Opgave 3 Mens en Zorg**							
P3	**Investeringen Onderwijs**							
P3	Gymzaal Hoge Waai R.donk	2027	1.418.350	40	0	0	78.009	76.945
P3	Gymzaal Hoge Waai R.donk (Beng)	2027	284.350	40	0	0	15.639	15.426
P3	Gymzaal Hoge Waai R.donk 1e Inrichting	2027	66.795	40	0	0	3.674	3.624
P3	Onderwijs /IHP Scholen eiland	2028	8.829.600	40	0	0	0	0
P3	**Totaal Opgave 3 Mens en Zorg**		**10.599.095**		**0**	**0**	**97.322**	**95.995**
P4	**Opgave 4 Wonen**							
P4	Nvt							
P5	**Opgave 5 Economie en Toerisme**							
P5	Verlenging steiger Timmersteekade	2027	75.000	25	0	5.250	5.160	5.070
P5	**Totaal Opgave 5 Economie en Toerisme**		**75.000**		**0**	**5.250**	**5.160**	**5.070**
P6	**Opgave 6 Bestuur en Dienstverlening**							
P6	Nvt				0	0	0	0
P7	**Opgave 7 Financiën**							
P7	Ipads raad	2026	20.900	4	0	5.852	5.695	5.539
P7	Mobile devices 2026	2026	41.800	4	0	11.704	11.391	11.077
P7	Werkplek hardware en/of software 2026	2026	52.250	5	0	12.018	11.704	11.391
P7	Hybride werken, Kadernota 2026	2026	41.800	5	0	9.614	9.363	9.112
P7	I&A plan investeringen 2026	2026	52.250	5	0	12.018	11.704	11.391
P7	Geluidsinstallatie	2026	73.150	7	0	12.645	12.331	12.018
P7	Vervanging beter-buiten app	2026	47.025	4	0	13.167	12.814	12.462
P7	Mobile devices 2027	2027	41.800	4	0	0	11.704	11.391
P7	Hybride werken, Kadernota 2027	2027	41.800	5	0	0	9.614	9.363
P7	Werkplek hardware en/of software 2027	2027	52.250	5	0	0	12.018	11.704
P7	I&A plan investeringen 2027	2027	52.250	5	0	0	12.018	11.704
P7	Gemeentehuis: kantine / multifunctionele ruimte	2027	1.045.000	40	0	0	0	57.475
P7	Hybride werken, Kadernota	2028	41.800	5	0	0	0	9.614

	2028							
P7	Mobile devices 2028	2028	41.800	4	0	0	0	11.704
P7	Werkplek hardware en/of software 2028	2028	52.250	5	0	0	0	12.018
P7	I&A plan investeringen 2028	2028	52.250	5	0	0	0	12.018
P7	Mobile devices 2029	2029	41.800	4	0	0	0	0
P7	Werkplek hardware en/of software 2029	2029	52.250	5	0	0	0	0
P7	Hybride werken, Kadernota 2029	2029	41.800	5	0	0	0	0
P7	I&A plan investeringen 2029	2029	52.250	5	0	0	0	0
P7	**Totaal Opgave 7 Financiën**		**1.938.475**		**0**	**77.017**	**120.355**	**219.978**
	Totale investering in het jaar:							
	2026		12.347.568		0	187.547	152.929	264.061
	2027		8.421.888		0	0	220.839	224.396
	2028		23.206.202		0	0	0	165.649
	2029		2.626.458		0	0	0	0
	Totaal		**46.602.116**		**0**	**187.547**	**373.768**	**654.106**
	Gedekt uit:							
	t.l.v. Onttrekking Reserve A27		600.000		0	0	15.000	15.000
	t.l.v. Reserve Integraal Huisvestings Plan (IHP)		10.599.095		0	0	97.322	95.995
	t.l.v. Voorziening riolering		8.641.615		0	60.948	97.187	146.555
	t.l.v. Voorziening afval		95.000		0	11.400	11.210	11.020
	Totaal		**19.935.710**		**0**	**72.348**	**220.719**	**268.570**
	Ten laste van de exploitatie:		**26.666.406**		**0**	**115.199**	**153.049**	**385.536**

Overzicht Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen

De bedragen in onderstaande tabel zijn afgerond op een veelvoud van € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Meerjarige staat van de reserves

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2026	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2026	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2027
101	Vrije algemene reserve	15.497.000	0	459.000	15.038.000	835.000	2.309.000	13.564.000
102	Algemene weerstandsreserve	2.893.000	0	0	2.893.000	0	0	2.893.000
105	Reserve sporthal Dongemond	213.000	35.000	0	248.000	35.000	0	283.000
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	149.000	0	17.000	132.000	0	17.000	116.000
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	95.000	0	6.000	89.000	0	6.000	83.000
224	Reserve monumenten	18.000	0	0	18.000	0	0	18.000
225	Reserve beeldende kunst	21.000	4.000	0	24.000	4.000	0	28.000

235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	402.000	0	50.000	352.000	0	50.000	301.000
263	Reserve Centrum Raamsdonk	54.000	0	0	54.000	0	0	54.000
264	Reserve OMC Raamsdonk	450.000	0	13.000	438.000	0	13.000	425.000
268	Reserve grondexploitatie	316.000	0	0	316.000	0	0	316.000
270	Reserve bomenfonds	218.000	5.000	0	223.000	5.000	0	228.000
271	Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan)	1.395.000	520.000	270.000	1.645.000	605.000	285.000	1.965.000
275	Reserve Klimaatmiddelen	42.000	0	0	42.000	0	0	42.000
280	Reserve Natuurontwikkeling	318.000	0	0	318.000	0	0	318.000
281	Reserve Externe groencompensatie (Grex)	350.000	0	0	350.000	0	0	350.000
285	Reserve Ontheemden	3.591.000	0	275.000	3.316.000	0	275.000	3.041.000
290	Reserve duurzaamheid	190.000	0	0	190.000	0	0	190.000
310	Reserve afschrijving herstel vestingwallen	328.000	0	0	328.000	0	8.000	320.000
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.021.000	400.000	71.000	2.350.000	0	81.000	2.270.000
326	Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking Bergse Battery	1.550.000	0	0	1.550.000	0	39.000	1.511.000
		30.111.000	**964.000**	**1.161.000**	**29.914.000**	**1.484.000**	**3.083.000**	**28.316.000**

Nr.	**Omschrijving**	**Boekwaarde 31-12-2027**	**Storting**	**Onttrekking**	**Boekwaarde 31-12-2028**	**Storting**	**Onttrekking**	**Boekwaarde 31-12-2029**
101	Vrije algemene reserve	13.564.000	0	576.000	12.988.000	0	15.000	12.973.000
102	Algemene weerstandsreserve	2.893.000	0	0	2.893.000	0	0	2.893.000
105	Reserve sporthal Dongemond	283.000	35.000	0	318.000	35.000	0	353.000
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	116.000	0	17.000	99.000	0	17.000	83.000
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	83.000	0	6.000	77.000	0	6.000	71.000
224	Reserve monumenten	18.000	0	0	18.000	0	0	18.000
225	Reserve beeldende kunst	28.000	4.000	0	32.000	0	0	32.000
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	301.000	0	50.000	251.000	0	50.000	201.000
263	Reserve Centrum Raamsdonk	54.000	0	0	54.000	0	0	54.000
264	Reserve OMC Raamsdonk	425.000	0	13.000	413.000	0	13.000	400.000
268	Reserve grondexploitatie	316.000	0	0	316.000	0	0	316.000
270	Reserve bomenfonds	228.000	5.000	0	233.000	5.000	0	238.000
271	Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan)	1.965.000	690.000	380.000	2.276.000	775.000	392.000	2.658.000
275	Reserve Klimaatmiddelen	42.000	0	0	42.000	0	0	42.000
280	Reserve Natuurontwikkeling	318.000	0	0	318.000	0	0	318.000
281	Reserve Externe groencompensatie (Grex)	350.000	0	0	350.000	0	0	350.000
285	Reserve Ontheemden	3.041.000	0	275.000	2.766.000	0	175.000	2.591.000
290	Reserve duurzaamheid	190.000	0	0	190.000	0	0	190.000
310	Reserve afschrijving herstel vestingwallen	320.000	0	8.000	312.000	0	8.000	303.000
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.270.000	0	77.000	2.192.000	0	77.000	2.115.000
326	Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking Bergse Battery	1.511.000	0	39.000	1.473.000	0	39.000	1.434.000
		28.316.000	**734.000**	**1.441.000**	**27.611.000**	**815.000**	**792.000**	**27.633.000**

Meerjarige staat van de voorzieningen:

- De tabel "staat van de voorzieningen" schetst een beeld van de jaarlijkse toevoegingen en onttrekkingen die van invloed zijn op de exploitatiecijfers.
- In deze staat zijn de feitelijke aanwendingen niet meegenomen. Deze feitelijke aanwendingen worden gebaseerd op meerjarige plannen die periodiek geactualiseerd moeten worden.

- Indien uit de actualisatie blijk dat een voorziening ontoereikend wordt dan dient hiervoor tijdig een maatregel moeten worden getroffen..
- Maatregelen kunnen in de jaarrekening opgenomen worden, maar ook in de meerjarenbegroting van het volgende jaar.

Nr.	Omschrijving	Saldo 1-1-2026	Storting	Onttrekking	Saldo 31-12-2026	Storting	Onttrekking	Saldo 31-12-2027
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	2.900	295	0	3.195	295	0	3.490
506	Voorziening spaarverlof	193	0	0	193	0	0	193
508	Voorziening infrastructurele werken	625	80	0	705	80	0	785
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	2.573	534	0	3.107	534	0	3.641
510	Voorziening personele verplichtingen	372	195	0	567	195		762
520	Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	2.199	89	0	2.288	89	0	2.377
521	Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	283	0	0	283	0	0	283
533	Voorziening baggeren	463	0	0	463	0	0	463
536	Voorziening spaarrekening Oome	1	0	0	1	0	0	1
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12	0	0	12	0	0	12
544	Voorziening riolering	5.319	130	0	5.449	0	38	5.411
545	Voorziening afvalstoffenheffing	360	0	50	310	40	0	350
		15.300	**1.323**	**50**	**16.573**	**1.233**	**38**	**17.768**

Nr.	Omschrijving	Saldo 31-12-2027	Storting	Onttrekking	Saldo 31-12-2028	Storting	Onttrekking	Saldo 31-12-2029
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	3.490	295	0	3.785	295	0	4.080
506	Voorziening spaarverlof	193	0	0	193	0	0	193
508	Voorziening infrastructurele werken	785	80	0	865	80	0	945
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	3.641	534	0	4.175	534	0	4.709
510	Voorziening personele verplichtingen	762	195		957	195		1.152
520	Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	2.377	89	0	2.466	89	0	2.555
521	Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	283	0	0	283	0	0	283
533	Voorziening baggeren	463	0	0	463	0	0	463
536	Voorziening spaarrekening Oome	1	0	0	1	0	0	1
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12	0	0	12	0	0	12
544	Voorziening riolering	5.411	0	57	5.354	0	149	5.205
545	Voorziening afvalstoffenheffing	350	36		386	31	0	417
		17.768	**1.229**	**57**	**18.940**	**1.224**	**149**	**20.015**

Toelichting op reserves en voorzieningen

Toelichting op reserves

Eigen vermogen
In de financiële verordening is vastgelegd dat er terughoudend wordt omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. Reserves vallen uiteen in algemene reserves en bestemmingsreserves. De reserves hebben verschillende functies waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit), een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifieke doelen of een specifieke activiteit en een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

101 Vrije algemene reserve
De "vrije algemene reserve" is het deel van de algemene reserve van een gemeente dat niet nodig is voor het opvangen van risico's en daardoor vrij inzetbaar is voor nieuwe beleidsinitiatieven, zoals het financieren van beleid, de implementatie daarvan en de bedrijfsvoering, nadat hiervoor een raadsbesluit is genomen. Het risicodeel van de algemene reserve dient juist als buffer voor financiële tegenvallers en mag dus niet zomaar voor andere doelen worden gebruikt, het weerstandsreserve deel.

102 Algemene weerstandsreserve
Het gaat hier om algemeen weerstandsvermogen als buffer voor rekeningtekorten. Op basis van de berekende weerstandscapaciteit uit de paragraaf weerstandsvermogen wordt een bedrag verrekend met de vrije algemene reserve. Voor de toelichting wordt verwezen naar deze paragraaf.

Bestemmingsreserves
Artikel 43 lid 2 BBV definieert een bestemmingsreserve als een reserve waar de raad een specifiek bestedingsdoel aan heeft gegeven. De aanwending mag niet anders zijn dan het vastgestelde bestedingsdoel. De raad kan het bestedingsdoel wijzigen.

105 Reserve sporthal Dongemondcollege
De risicoreserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" ingesteld ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting.

220 Reserve afschrijving Fort Lunet
De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten van Fort Lunet na aftrek van de subsidie.

221 Reserve afschrijving Fort Lunet/ Mafeking
De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten van Fort Lunet/Mafeking.

224 Reserve Monumenten
Deze reserve wordt ingezet voor het dekken van kosten in het kader van restauratiesubsidies en overige kosten voor monumenten en cultureel erfgoed.

225 Reserve beeldende kunst
Aankopen, opdrachten of andere activiteiten in het kader van de beeldende kunst.

235 Reserve bouw gemeentehuis 1994
Het egaliseren van de kapitaallasten van het gemeentehuis.

263 Reserve Centrum Raamsdonk
Met de actualisaties van de grondexploitaties is besloten deze reserve in te stellen ten behoeve van ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid van het centrum van het dorp Raamsdonk.

264 Reserve OMC (Ontmoetingscentrum Raamsdonk)
Dekking voor de meerjarige bijdrage van de kosten van het OMC.

268 Reserve grondexploitatie
Doel is om een afzonderlijke buffer om onvoorziene risico's (m.n. die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen) met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen.

270 Reserve bomenfonds
Met een raadsbesluit is het "Bomenbeleidsplan Niet kappen maar koesteren" vastgesteld en een bomenvoorziening ingesteld. De besteding van de middelen uit de bomenvoorziening komen ten goede aan de kwaliteit en de verduurzaming van zowel het gemeentelijke als particuliere bomenbestand van de gemeente. De voeding geschiedt structureel met € 5.000 ten laste van de exploitatie.

271 Reserve IHP (Integraal Huisvestings Plan)
Dekking voor huidige en toekomstige kapitaallasten van de uitvoering van het IHP.

275 Reserve Klimaatmiddelen
Reservering van de rijksgelden voor uitvoering klimaatmaatregelen.

280 Reserve Natuurontwikkeling
Reserve ingesteld in het kader van de verbreding van de A27, ten behoeve van Natuurontwikkeling.

281 Reserve externe groencompensatie (Grex)
Reserve bestemd voor de natuurcompensatie als gevolg van de woningbouw in het project Achter de Hoeve.

285 Reserve Ontheemden
Deze reserve is bestemd ter dekking van toekomstige lasten die gelinkt kunnen worden aan de opvang van ontheemden.

290 Reserve Duurzaamheid
Deze reserve is gevormd om duurzaamheidsmaatregelen te dekken.

310 Reserve herstel vestingwallen
Voor het herstel van de vestingwallen is een reserve ingesteld. Stapsgewijs wordt gespaard voor de herstelwerkzaamheden. Dit herstel levert een positieve bijdrage aan de uitstraling van de historische kern van Geertruidenberg.

320 Reserve afschrijving investeringen maatschappelijk nut in de openbare ruimte
Deze reserve is ingesteld om te voldoen aan de regels van het (nieuwe) BBV 2017 en onze financiële verordening waarin is bepaald dat ook op investeringen met maatschappelijk nut moet worden afgeschreven. De reserve is gevoed door overheveling vanuit een aantal reserves die dienden als eenmalige dekking van de investering. De reserve wordt nu belast voor de structurele afschrijvingen nadat de investering is afgerond. De looptijd bedraagt 40 jaar.

326 Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking / Bergse Battery
Reserve bestemd voor dekking van de jaarlijkse afschrijvingen voor de nieuwe huisvesting van Mafeking en de Bergse Battery.

Toelichting op voorzieningen

In de financiële verordening is vastgelegd dat er terughoudend wordt omgegaan met het vormen van voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit. Bij voorzieningen gaat het om (on)zekere verplichtingen die tot schulden en/of lasten kunnen leiden en ter egalisatie van kosten. Voorzieningen worden gerekend tot het vreemd vermogen en er kan alleen over beschikt worden voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

In het BBV is bepaald wanneer voorzieningen worden gevormd:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten (bv. garantieverplichtingen);
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (bv. schadeclaims van derden en risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals reorganisaties);
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (bv. kosten voor groot onderhoud);
4. Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
5. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

De voorzieningen "dubieuze debiteuren algemeen" en "dubieuze debiteuren soza" worden in de balans en toelichting in mindering gebracht op de desbetreffende debiteuren/vorderingen.

501 Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen
Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het geprogrammeerd onderhoud van wegen.

506 Voorziening spaarverlof
De voorziening ter dekking van de kosten van vervanging bij het opnemen van langdurig verlof als gevolg van de mogelijkheid tot verlofsparen door medewerkers.

508 Voorziening Infrastructurele werken
Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het groot geprogrammeerd onderhoud aan kunstwerken.

509 Voorziening onderhoud gemeente-eigendommen
Deze voorziening dient ter dekking van de de lasten van groot geprogrammeerd onderhoud aan gemeentelijke eigendommen.

510 Voorziening personele verplichtingen (gewezen) werknemers
Voor eventuele verplichtingen aan (voormalige) werknemers is een voorziening ingesteld.

520 Voorziening pensioenverplichtingen (gewezen) wethouders
De voorziening is ingesteld voor de dekking pensioenlasten wethouders.

521 Voorziening wachtgeldverplichtingen (gewezen) wethouders
Deze voorziening dient ter dekking van de wachtgeldverplichtingen wethouders.

533 Voorziening Baggeren
Deze voorziening dient ter dekking van geprogrammeerde onderhoudslasten van het baggeren van de waterlopen en vijverpartijen, jachthavens en de rivier De Donge.

536 Voorziening spaarrekening Oome

Deze voorziening dient voor het inzetten van rente ten behoeve van plaatselijke jeugdverenigingen die in behoeftige omstandigheden verkeren.

537 Voorziening steunfonds medische en zorgvoorziening
Deze voorziening dient ter aanwending ten behoeve van inwoners van de gemeente Geertruidenberg die op geen enkele wijze vergoeding kunnen krijgen voor bepaalde medische voorzieningen dan wel zorgvoorzieningen.

544 Voorziening riolering
Deze voorziening dient ter egalisatie van exploitatieoverschotten of tekorten in de riolering.

545 Voorziening afvalstoffenheffing
Deze voorziening dient ter egalisatie van exploitatieoverschotten of tekorten in afvalstoffeninzameling en verwerking.

Incidentele baten en lasten

In de begroting 2026-2029 dient een overzicht opgenomen te worden van de incidentele baten en lasten. Op basis hiervan kan beoordeeld worden of de begroting structureel en reëel sluitend is gedurende de begrotingsperiode. In onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Per bedrag wordt vervolgens een korte toelichting gegeven .
(Verklaring afkortingen : V=Voordeel, N = Nadeel)

Het BBV stelt dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn tijdelijk, maar hebben wel invloed op het saldo. Het saldo zonder incidentele baten en lasten heet het structureel begrotingssaldo. Dit structureel saldo geeft een beter beeld of een gemeente in staat is haar jaarlijkse lasten met jaarlijkse baten te dekken.
Bij het specificeren van incidentele baten en lasten is het van belang om dit consequent te doen en deze te voorzien van een toelichting. De toelichting mag kort en bondig zijn en moet duidelijk aantonen waarom een bepaalde post incidenteel is. De aard, einddatum en materialiteit zijn hier belangrijk bij.

Bedragen x € 1.000

Pr.	Omschrijving FCL	2026	V/N	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	Toelichting
P6	College van Burgemeester en wethouders	50	N	0	-	0	-	0	-	Advieskosten
P6	College van Burgemeester en wethouders	36	N	0	-	0	-	0	-	Beveiliging bestuur
P7	Grondexploitatie algemene dienst	110	V	110	V	110	V	110	V	Grondverkoop
P7	Overhead bestuursondersteuning	0	-	40	N	0	-	40	N	Advieskosten
P7	Hermenzeil	33	N	0	-	0	-	0	-	Kosten exploitatie Hermenzeil
P7	Overhead personeel	121	V	0	-	0	-	0	-	Stelpost 1% loonsom
P7	Overhead div	29	N	29	N	0	-	0	-	Overige leveringen en diensten
P1	Bruggen en duikers	0	-	58	N	0	-	0	-	Plankosten
P7	Overhead I&A	100	N	0	-	0	-	0	-	Nieuwe website
P3	Onderwijsachterstandbestrijding	55	N	0	-	0	-	0	-	Inhuur VVE Coördinator
P3	Sportsubsidies	206	N	0	-	0	-	0	-	SPUK breed
P5	Subsidie bibliotheken	100	N	0	-	0	-	0	-	Stelpost nieuw beleid
P3	Opvang vluchtelingen	1.155	V	1.155	V	937	V	0	-	Saldo normvergoeding opvang ontheemden
P3	Jeugdhulp	0	-	1.104	N	561	N	0	-	Saldo uitvoering jeugdwet

P3	Maatschappelijke en vrouwenopvang	44	N	0	-	0	-	0	-	Verbouwing Safegroup
P3	Mens en zorg , bewust samenleven	250	N	50	N	50	N	50	N	Taakstelling
P3	Mens en zorg, gelukkig opgroeien	100	N	0	-	0	-	0	-	Personeel van derden
P2	Algemeen milieu	125	V	30	V	0	-	0	-	SPUK Biodiversiteit
P4	Ruimtelijke projecten	103	V	0	-	0	-	0	-	Opbrengsten als gevolg van doorberekening plantonwikkelingskosten
P4	Gemeentelijke panden	100	N	0	-	0	-	0	-	Advieskosten accommodatiebeleid
P3	Aanwending Vrije Algemene reserve	459	V	1.104	V	561	V	0	-	Aanwending Vrije Algemene reserve
P3	Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg	35	N	35	N	35	N	35	N	Reserve sport
P3	Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg	520	N	605	N	690	N	775	N	Reserve IHP
P7	Mutaties reserves opgave 7 Financiën	71	V	71	V	67	V	67	V	Reserve maatschappelijk nut
P7	Mutaties reserves opgave 7 Financiën	275	V	275	V	275	V	175	V	Reserve ontheemden
P7	Mutaties reserves opgave 7 Financiën	400	N	835	N	0	-	0	-	Storting in VAR
P7	Mutaties reserves opgave 7 Financiën	310	N	0	-	0	-	0	-	VAR incidenteel overschot
	Saldo mutaties < 25.000	43	N	15	V	31	V	38	V	
	Saldo Incidenteel	**9**	**V**	**4**	**V**	**645**	**V**	**510**	**N**	

Structurele mutaties in reserves

Bedragen afgerond op een veelvoud van € 1.000.

Progr.	Nr.	Omschrijving	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
		Onttrekking				
3	271	Reserve IHP	270	285	380	392
4	221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	6	6	6	6
4	326	Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking Bergse Batterij	0	39	39	39
5	220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	17	17	17	17
7	235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	50	50	50	50
7	320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	0	10	10	10
		Totaal onttrekkingen	**343**	**407**	**501**	**514**

Balans

(Bedragen x € 1.000.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiele vaste activa	61,0	77,6	97,9	102,7	120,9	120,0
Financiële vaste activa	4,0	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2
Totaal Vaste activa	65,0	82,8	103,1	107,9	126,1	125,2

Vlottende activa						
Voorraden	4,2	3,7	2,0	0,9	-0,3	-0,3
Uitzettingen - vorderingen < 1 jaar	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3
Liquide middelen	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Overlopende activa	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7
Totaal Vlottende activa	30,8	30,3	28,6	27,5	26,3	26,3
Totaal Activa	**95,8**	**113,1**	**131,7**	**135,4**	**152,4**	**151,5**
Vaste passiva						
Eigen vermogen	28,2	30,1	29,9	28,3	27,6	27,6
Voorzieningen	13,9	15,3	16,6	17,8	18,9	20,0
Vaste schulden > 1 jaar	34,6	38,8	36,8	34,9	33,3	31,7
Totaal Vaste passiva	76,7	84,2	83,3	81,0	79,8	79,3
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden < 1 jaar	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
Overlopende passiva	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8
Totaal Vlottende passiva	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1
Financieringstekort	0	9,8	29,3	35,3	53,5	53,1
Totaal Passiva	**95,8**	**113,1**	**131,7**	**135,4**	**152,4**	**151,5**